

ข้อมูลหนังสือ

หนังสือชื่อ : คู่มือโอกาสและทิศทางการค้าการลงทุนในประเทศอินโดนีเซีย

ชื่อผู้แต่ง : กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

ปีที่แต่ง : 2564

จำนวนหน้า: 126 หน้า

คู่มือโอกาสและทิศทางการค้าการลงทุนในประเทศอินโดนีเซีย

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

563 ถนนนนทบุรี ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทร. (662) 507 8218-20 โทรสาร. (662) 547 4212-14

เว็บไซต์ : <http://www.ditp.go.th>

คำนำ

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถือเป็นภูมิภาคแห่งโอกาสทางธุรกิจและการค้าการลงทุน ขณะเดียวกันประเทศสมาชิกของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน กำลังก้าวเข้าสู่บริบทใหม่ทางเศรษฐกิจ อันมีวิวัฒนาการด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยอาเซียนได้กำหนดแผนพิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนปี 2568 (AEC Blueprint 2025) เพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่อาเซียน 4.0 ภายใต้ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ซึ่งอาศัยการเติบโตไปด้วยกันและการรวมตัวกันอย่างลึกซึ้งมากขึ้น รวมทั้งต่อยอดการพัฒนาไปเป็นประชาคมที่มีความสามารถทั้งในด้านการแข่งขัน นวัตกรรม และพลวัต โดยมุ่งเน้นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยประสิทธิภาพการผลิต นวัตกรรม การวิจัยและพัฒนา

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกของอาเซียน มีความเชื่อมโยงกับอาเซียนมากขึ้นและได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการขยายตัวของเมืองเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นใหม่ในแต่ละประเทศอาเซียน และการเคลื่อนตัวเข้าสู่ยุค 4.0 ที่เทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันและเปลี่ยนแปลงวิถีการบริโภคอย่างมาก ส่งผลให้เกิดโอกาสและความท้าทายทางธุรกิจใหม่ๆ มากขึ้น ในการนี้กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ โดยสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงจาการ์ตา ร่วมกับสำนักพัฒนาตลาดและธุรกิจไทยในต่างประเทศ 1 จึงได้ปรับปรุงคู่มือโอกาสและทิศทางการค้าการลงทุนสู่อาเซียนรายประเทศ โดยรวบรวมข้อมูลที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด เพื่อให้ผู้ประกอบการได้เตรียมพร้อมเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากโอกาส รวมถึงรับมือกับความท้าทายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือคู่มือโอกาสและทิศทางการค้าการลงทุนสู่อาเซียนรายประเทศฉบับปรับปรุงใหม่นี้ จะมีส่วนช่วยเพิ่มองค์ความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจในตลาดอินโดนีเซีย และเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดแผนกลยุทธ์ธุรกิจในองค์กรด้วยมุมมองที่มีต่อตลาดอาเซียนอย่างครอบคลุมและครบครัน ทันต่อสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่จะเป็นไปในระยะข้างหน้า ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคตต่อไป

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

2564

ข้อมูลพื้นฐาน

1.1 สภาพภูมิประเทศ

อินโดนีเซีย (Indonesia) หรือชื่อทางการคือ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Republic of Indonesia) เป็นหมู่เกาะที่ใหญ่ที่สุดในโลก เป็นหมู่เกาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทรอินเดีย และระหว่างทวีป เอเชียกับออสเตรเลีย ทำให้อินโดนีเซียสามารถควบคุมเส้นทางการติดต่อระหว่างมหาสมุทรทั้งสองผ่านช่องแคบสำคัญต่างๆ อาทิ ช่องแคบมะละกา ช่องแคบซุนดา และช่องแคบลอมบอก ซึ่งล้วนเป็นเส้นทางขนส่งน้ำมันจากตะวันออกกลางมายังประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออก โดยอาณาเขตทิศเหนือติดกับรัฐซาราวักและซาบะฮ์ของมาเลเซีย ทิศตะวันออกติดกับปาปัวนิวกินี ทิศตะวันตกเฉียงเหนือจรดน่านน้ำของสหพันธรัฐมาเลเซีย โดยมีช่องแคบมะละกาเป็นพรมแดนกั้นระหว่างเกาะสุมาตราของอินโดนีเซียกับประเทศมาเลเซีย

อินโดนีเซียมีรูปร่างคล้ายพระจันทร์หงายครึ่งซีก มีพื้นที่ 5,193,250 ตารางกิโลเมตร หรือใหญ่กว่าประเทศไทยประมาณ 10 เท่า เป็นพื้นดิน 2,027,087 ตารางกิโลเมตร และทะเล 3,166,163 ตารางกิโลเมตร อินโดนีเซียประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อย กว่า 17,500 เกาะ แต่มีประชากรอาศัยอยู่เพียง 3,000 เกาะ รวมอยู่ในพื้นที่ 4 ส่วน คือ

- 1) หมู่เกาะซุนดาใหญ่ ประกอบด้วย เกาะชวา เกาะสุมาตรา เกาะกาลิมันตัน และเกาะสุลาเวสี
 - 2) หมู่เกาะซุนดาน้อย ประกอบด้วย เกาะเล็กๆ ทางตะวันออกของเกาะชวา มีเกาะบาห์ลี เกาะลอมบอก เกาะซุมบาวา เกาะฟลอเรส และติมอร์ตะวันออก
 - 3) หมู่เกาะโมลุกกะหรือหมู่เกาะเครื่องเทศ อยู่ระหว่างเกาะสุลาเวสีกับเกาะปาปัว
 - 4) เกาะปาปัว (Papua) อยู่บนเกาะนิวกินีทางตะวันตกของประเทศปาปัวนิวกินี
- ในบรรดาหมู่เกาะทั้งหมด มีเกาะขนาดใหญ่ 5 เกาะ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 90 ของประเทศ คือ
- 1) เกาะกาลิมันตัน มีพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 28 ของพื้นที่ทั้งหมด และครอบคลุมพื้นที่ 2 ใน 3 ของเกาะบอร์เนียว
 - 2) เกาะสุมาตรา มีพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 24 ของพื้นที่ทั้งหมด
 - 3) เกาะปาปัว มีพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 22 ของพื้นที่ทั้งหมด และครอบคลุมพื้นที่ครึ่งหนึ่งด้านตะวันตกของเกาะนิวกินี
 - 4) เกาะสุลาเวสี มีพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมด
 - 5) เกาะชวาและเกาะมาดูรา ครอบคลุมพื้นที่เพียงร้อยละ 7 ของพื้นที่ทั้งหมด แต่มีประชากรอาศัยอยู่ถึงร้อยละ 64 ของทั้งประเทศ

: Indonesia map and flag, <https://www.shutterstock.com/image-vector/indonesia-map-flag-highly-detailed-vector-641414503>

1.2 สภาพภูมิอากาศ

เนื่องจากอินโดนีเซียเป็นหมู่เกาะ ภูมิอากาศจึงมีลักษณะผสมผสานและเปลี่ยนแปลงไปตามภูมิภาค โดยทั่วไปมีอากาศร้อนชื้นแบบศูนย์สูตร แบ่งเป็น 2 ฤดูคือ ฤดูร้อน ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม และฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเมษายน

1.3 เมืองหลวง/ เมืองสำคัญ/ เมืองท่า

เมืองหลวง

จาการ์ตา (Jakarta) หรือในอดีตมีชื่อเรียกว่า “ปัตตาเวีย” (Batavia) เป็นเมืองหลวงและเมืองใหญ่ที่สุดของอินโดนีเซียตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะชวา มีพื้นที่ 750 ตารางกิโลเมตร มีประชากรมากกว่า 10 ล้านคน เป็นศูนย์กลางด้านการปกครองและเศรษฐกิจของประเทศ มีสนามบินนานาชาติ คือ Soekarno-Hatta International Airport และมีท่าเรือใหญ่ที่สุดของประเทศ คือ Tanjung Priok

ปัจจุบัน กรุงเทพมหานครขยายการพัฒนาสู่เขตปริมณฑล หรือ ที่เรียกว่า **Jabodetabek** ครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานคร (Jakarta) เมือง **Bogor-Depok-Tangerang-Bekasi** ในจังหวัด West Java และจังหวัด Banten นอกจากนี้ รัฐบาลอินโดนีเซียภายใต้ประธานาธิบดี Joko Widodo มีกำหนดจัดตั้ง/พัฒนาเมืองหลวงแห่งใหม่ที่เมือง East Kalimantan เกาะ Kalimantan ภายในปี 2567 เพื่อกระจายการพัฒนาของประเทศสู่เกาะต่างๆ

: Consider This: Indonesia's new capital - Jakarta Baharu, <https://www.youtube.com/watch?v=NthU39Ebfjg>

เมืองสำคัญ/ เมืองท่า

สุราบายา (Surabaya) เป็นเมืองใหญ่อันดับ 2 ของประเทศ อยู่บนเกาะชวาตะวันออก มีประชากรประมาณ 2.8 ล้านคน ทรัพยากรธรรมชาติสำคัญ คือ หินขอลัก ทำให้จังหวัดนี้มีชื่อเสียงด้านอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ อีกทั้งยังมีหินอ่อน น้ำมันและเกลือ มีสนามบินนานาชาติ คือ Juanda International Airport และท่าเรือ Tanjung Perak

ยอกยาการ์ตา (Yogyakarta) เป็นเขตปกครองพิเศษ มีสุลต่านเป็นประมุข และเป็นอดีตเมืองหลวงของจังหวัดชวากลาง ตั้งอยู่บนเกาะชวากลาง เป็นศูนย์กลางทั้งด้านศิลปะและวัฒนธรรม และมีมรดกโลกถึง 2 แห่ง ได้แก่ บุโรพุทโธ (Borobudur) พุทธสถานที่สำคัญและใหญ่ที่สุดในโลก รวมถึงปรัมบานัน (Prambanan) เทวสถานในศาสนาฮินดูที่ใหญ่ที่สุดของอินโดนีเซีย และเมืองนี้ยังได้ชื่อว่าเป็นเมืองแห่งการศึกษาของอินโดนีเซียอีกด้วย เนื่องจากมีสถาบันการศึกษาและมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียงอยู่เป็นจำนวนมาก มีสนามบินหลักคือ Adisucipto International Airport

เมดาน (Medan) เป็นเมืองใหญ่ที่สุดของเกาะสุมาตรา และใหญ่ที่สุดในทางเศรษฐกิจเป็นอันดับ 3 ของอินโดนีเซีย มีประชากร 2.4 ล้านคน ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งด้านทิศเหนือของเกาะสุมาตรา ด้วยที่ตั้งของเมืองเมดานนั้น ทำให้เมดานกลายเป็นยุทธศาสตร์ทางการค้าที่สำคัญของเกาะสุมาตราและอินโดนีเซีย กล่าวคือ อยู่ใกล้กับประเทศมาเลเซียบริเวณช่องแคบมาลายู อันเป็นช่องทางการค้าที่สำคัญ และใกล้กับประเทศสิงคโปร์ รวมถึงภาคใต้ฝั่งอันดามันของไทยบริเวณจังหวัดสตูล เมดานเป็นแหล่งเพาะปลูกใหญ่ที่สุดของอินโดนีเซีย ทั้งปาล์มน้ำมัน ชา โกโก้ ยางพารา และยาสูบ นอกจากนี้ ยังมีแร่ธาตุสำคัญ อาทิ น้ำมันและก๊าซ มีสนามบินนานาชาติ คือ Kualanamu International Airport และท่าเรือ Belawan Port

เรียว (Riau) อยู่บนเกาะสุมาตรา มีพื้นที่ 9.5 หมื่นตารางกิโลเมตร มีประชากร 5.5 ล้านคน พืชเศรษฐกิจสำคัญ คือ มะพร้าว ยางพารา ชา และโกโก้ นอกจากนี้ ยังมีไม้มีค่าต่างๆ และน้ำมันปิโตรเลียม โดยสินค้าส่งออกสำคัญ คือ น้ำมันปิโตรเลียม ผลิตภัณฑ์จากไม้ มีสนามบินนานาชาติ คือ Sultan Syarif Kasim II International Airport และท่าเรือ คือ Batu Ampar Port

จัมบี (Jambi) ตั้งอยู่บนเกาะสุมาตรา มีพื้นที่ 4.5 หมื่นตารางกิโลเมตร มีประชากร 3.4 ล้านคน พืชเศรษฐกิจหลักได้แก่ มะพร้าว โกโก้ และชา นอกจากนี้ ยังมีแร่ธาตุอื่นๆ อาทิ น้ำมันปิโตรเลียม ถ่านหิน ทองแดง สินค้าส่งออกสำคัญ คือ ผลิตภัณฑ์ไม้ มีสนามบินหลักคือ Sultan Thah Thaha Syaifuddin Airport

ปาเลมบัง (Palembang) ตั้งอยู่บริเวณสุมาตราใต้ พืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ มะพร้าว ปาล์มน้ำมัน ยาง กาแฟ พริกไทย ชา สินค้าส่งออกสำคัญคือ ยาง กาแฟ สนามบินหลักคือ Sultan Mahmud Baharudin II Airport และท่าเรือ คือ Boom Baru Port

บาตัม (Batam) เกาะหนึ่งในหมู่เกาะเรียว อยู่ระหว่างเกาะสุมาตราและปลายแหลมคาบสมุทรมลายู บริเวณประเทศสิงคโปร์ มีประชากรอาศัยอยู่ราว 1.1 ล้านคน มีชาวอินโดนีเซียเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เป็นเมืองอุตสาหกรรมที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของอินโดนีเซีย และเป็นเมืองตากอากาศของชาวสิงคโปร์ เนื่องจากอยู่ใกล้กับสิงคโปร์มาก สามารถเดินทางมายังเมืองบาตัมโดยเรือเฟอร์รี่ที่ใช้เวลาเพียง 40-60 นาทีเท่านั้น

เดนปาซาร์ (Denpasar) เป็นเมืองหลวงของเกาะบาหลี (Bali) อันเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงด้านวัฒนธรรม ความงดงามของธรรมชาติ และชายหาดที่สวยงาม สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ปีละกว่า 3 ล้านคน และยังเป็นแหล่งเฟอร์นิเจอร์และไม้ที่มีชื่อเสียงของอินโดนีเซีย มีสนามบินนานาชาติ คือ Bali Ngurah Rai International Airport

1.4 การแบ่งเขตการปกครอง

การแบ่งเขตการปกครอง

ปัจจุบันประเทศอินโดนีเซียแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 34 จังหวัด (Provinces-Provinsi) และเขตปกครองพิเศษ (Special Regions) 2 แห่ง ได้แก่

1. เขตพิเศษเมืองหลวง (Special Capital City District) หรือ Daerah Khusus Ibukota: DKI) คือ กรุงจาการ์ตา
2. เขตปกครองพิเศษ (Special Regions) หรือ (Daerah-Daerah Istimewa: DDI) ปัจจุบันมี 2 แห่ง ได้แก่
 - 1) เมืองยอกยาคาร์ตา (Yogyakarta) มีสุลต่านของเมืองยอกยาคาร์ตาเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด
 - 2) เมืองอาเจห์ (Aceh) มีการปกครองแบบ Autonomy หรือการปกครองตนเอง

การแบ่งจังหวัดต่างๆ ของแต่ละเกาะที่สำคัญ

1. เกาะสุมาตรา ประกอบด้วย จังหวัดอาเจะห์ จังหวัดสุมาตราเหนือ จังหวัดสุมาตราตะวันตก จังหวัดเรียว จังหวัดเกาะเรียว จังหวัดจัมบี จังหวัดเบงกูลู จังหวัดสุมาตราใต้ จังหวัดบังกาเบลีตุง และจังหวัดลำปาง
2. เกาะชวา ประกอบด้วย จังหวัดบันเตน กรุงจาการ์ตา (เขตปกครองพิเศษ) จังหวัดชวาตะวันตก จังหวัดชวากลาง เขตปกครองพิเศษยอกยารการ์ตา และจังหวัดชวาตะวันออก
3. หมู่เกาะซุนดาน้อย ประกอบด้วย จังหวัดบาห์ลี จังหวัดนุซาเต็งการาตะวันออก จังหวัดนุซาเต็งการาตะวันตก
4. เกาะกาลิมันตัน ประกอบด้วย จังหวัดกาลิมันตันตะวันตก จังหวัดกาลิมันตันกลาง จังหวัดกาลิมันตันตะวันออก จังหวัดกาลิมันตันใต้ จังหวัดกาลิมันตันเหนือ
5. เกาะสุลาเวสี ประกอบด้วย จังหวัดโกรอนตาโล จังหวัดสุลาเวสีเหนือ จังหวัดสุลาเวสีกลาง จังหวัดสุลาเวสีใต้ จังหวัดสุลาเวสีตะวันออกเฉียงใต้ จังหวัดสุลาเวสีตะวันตก
6. หมู่เกาะโมลุกกะ ประกอบด้วย จังหวัดมาลุกู จังหวัดมาลุกูเหนือ
7. เกาะปาปัว ประกอบด้วย จังหวัดปาปัว จังหวัดปาปัวตะวันตก

: North Kalimantan: Indonesia's Newest Province and Southeast Asian Geopolitical Tensions,
<https://www.geocurrents.info/geopolitics/border-disputes/north-kalimantan-indonesias-newest-province-and-southeast-asian-geopolitical-tensions>

1.5 ระบบการปกครอง

อินโดนีเซียปกครองประเทศด้วยระบอบประชาธิปไตยในระบบสาธารณรัฐแบบ Unitary Republic ซึ่งมีการปกครองตนเองในบางพื้นที่ (Provincial Autonomy) โดยมีประธานาธิบดีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงเป็นประมุขและหัวหน้าฝ่ายบริหารตามรัฐธรรมนูญ ปี 2488 ซึ่งได้กำหนดให้ใช้หลักปญจศีล (Pancasila) ในการปกครองประเทศ ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. ความเชื่อในพระเจ้าสูงสุดเพียงองค์เดียว (Ketuhanan Yang Maha Esa)
2. มนุษยนิยม (Kemanusiaan Yang Adil dan Beradab)
3. ความเป็นเอกภาพของอินโดนีเซีย (Persatuan Indonesia)
4. หลักการแห่งประชาธิปไตยที่อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

(Kerakyatan Yang Dipimpin oleh Hikmat Kebijaksanaan, Dalam Permusyawaratan dan Perwakilan)

5. ความยุติธรรมในสังคมสำหรับชาวอินโดนีเซียทั้งหมดโดยเท่าเทียมกัน (Keadilan Sosial bagi seluruh Rakyat Indonesia)

โครงสร้างการเมืองการปกครองของอินโดนีเซีย ประกอบด้วย 7 องค์การ ได้แก่

1) สภาที่ปรึกษาประชาชน (People's Consultative Assembly: MPR) ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (People's Representative Council: DPR) จำนวน 550 คน และสภาผู้แทนระดับภูมิภาค (Regional Representative Council: DPD) จำนวน 128 คน ทั้งหมดมาจากการเลือกตั้ง สภาที่ปรึกษาประชาชนมีหน้าที่สำคัญ 3 ประการคือ แก้ไขรัฐธรรมนูญ แต่งตั้งประธานาธิบดี/รองประธานาธิบดี และถอดถอนประธานาธิบดี

2) สภาผู้แทนราษฎร (People's Representatives Council: DPR) ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 550 คน มาจากการเลือกตั้ง มีหน้าที่หลักในการออกกฎหมาย อนุมัติงบประมาณ และกำกับดูแลการทำงานของรัฐบาล มีวาระการทำงาน 5 ปี อย่างไรก็ตาม การพิจารณาร่างกฎหมายแต่ละฉบับต้องมีการหารือและได้รับความเห็นชอบร่วมกันระหว่าง DPR กับประธานาธิบดี ร่างกฎหมายใดที่ไม่ได้รับความเห็นชอบร่วมจากประธานาธิบดีจะไม่สามารถนำกลับมาพิจารณาใหม่ได้อีก ในขณะเดียวกันร่างกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบร่วมจากประธานาธิบดีและผ่านการลงคะแนนเสียงจาก DPR แล้ว แต่ประธานาธิบดีไม่ลงนามด้วยเหตุใดก็ตามภายใน 30 วัน ให้ถือว่ามิผลบังคับใช้เป็นกฎหมายได้โดยสมบูรณ์

อนึ่ง DPR ไม่มีอำนาจในการขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจประธานาธิบดีหรือรองประธานาธิบดี การถอดถอนประธานาธิบดีหรือรองประธานาธิบดีต้องทำตามขั้นตอนของรัฐธรรมนูญคือ DPR ต้องใช้คะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้ร่วมประชุม (มีจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิก DPR ทั้งหมด) เสนอเรื่องการถอดถอนให้ศาล

รัฐธรรมนูญพิจารณา และหากศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นชอบตามที่เสนอ DPR จึงสามารถเสนอให้ MPR พิจารณาต่อไป (อำนาจสุดท้ายในการถอดถอนประธานาธิบดี/ รองประธานาธิบดีอยู่ที่ MPR)

3) สภาผู้แทนระดับภูมิภาค (Regional Representatives Council: DPD) เป็นสถาบันใหม่ที่มีการเลือกตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2547 เพื่อทดแทนผู้แทนจากภูมิภาคและองค์กรสังคม/ กลุ่มอาชีพที่เคยมีอยู่เดิม (ที่มาจากการแต่งตั้ง) ทั้งนี้ สมาชิก DPD มาจากการเลือกตั้งจังหวัดละ 4 คน รวมทั้งสิ้น 128 คน มีหน้าที่เสนอแนะร่างกฎหมายรวมถึงตรวจสอบการใช้งบประมาณของประเทศ

4) สภาประชาชนระดับท้องถิ่น (Regional People's House of Representatives: DPRD) ตามบทบัญญัติในการแก้ไขรัฐธรรมนูญปี 2543 กำหนดให้แบ่งระดับการปกครองภูมิภาคออกเป็นจังหวัด อำเภอ (Regency) และตำบล/ เทศบาล (Kota) โดยจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิก DPRD ในทุกระดับ (พร้อมกับการเลือกตั้ง DPR และ DPD)

5) ประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้งโดยตรง รัฐธรรมนูญระบุให้ประธานาธิบดีเป็นหัวหน้ารัฐบาล และเป็นผู้นำราชการกองทัพ โดยประธานาธิบดีอยู่ในตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย (สมัยละ 5 ปี) สำหรับประธานาธิบดีคนปัจจุบัน คือ นาย Joko Widodo และรองประธานาธิบดี คือ นาย Ma'ruf Amin

6) ศาลยุติธรรม รัฐธรรมนูญกำหนดให้อำนาจตุลาการอยู่ภายใต้การดูแลของศาลฎีกาและศาลระดับรองลงมา รวมถึงศาลรัฐธรรมนูญในการแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลฎีกา คณะกรรมการตุลาการ (Judicial Commission) เป็นผู้เสนอชื่อให้ DPR รับรอง จากนั้นจึงเสนอต่อให้ประธานาธิบดีเป็นผู้แต่งตั้งสมาชิกคณะกรรมการตุลาการ แต่งตั้งและถอดถอนโดยประธานาธิบดี ด้วยความเห็นชอบของ DPR

7) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินสูงสุด (Supreme Audit Board: BPK) มีหน้าที่รายงานการใช้งบประมาณต่อ DPR, DPD และ DPRD สมาชิก BPK คัดเลือกโดย DPR โดยรับฟังความคิดเห็นของ DPRD และแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี

1.6 ระบบกฎหมาย

ภายใต้พระราชกฤษฎีกาของสภาที่ปรึกษาประชาชน ปี 2000 (The Decree Of The People's Consultative Assembly Of The Republic Of Indonesia Concerning The Source Of Law And The Order Of Legislation หรือ TAP MPR No. Iii Tahun 2000) กำหนดลำดับกฎหมาย/กฎระเบียบของอินโดนีเซีย ดังนี้

1. Undang-Undang Dasar Negara Republik Indonesia 1945 (UUD RI 1945): Constitution of The Republic of Indonesia 1945 หรือ รัฐธรรมนูญ

2. Ketetapan Majelis Permusyawaratan Rakyat (TAP MPR RI): The Decree of The People's Consultative Assembly of The Republic of Indonesia หรือ พระราชกฤษฎีกา
3. Undang-Undang (UU): Acts / Law หรือ พระราชบัญญัติ
4. Peraturan Pengganti Undang Undang (Perpu): Government Replacement Regulation หรือ กฎหมายทดแทนกฎระเบียบของรัฐบาล
5. Peraturan Pemerintah (PP): Government Regulation หรือ กฎระเบียบของรัฐบาล
6. Keputusan Presiden (Keppres): The Decree of The President of The Republic of Indonesia หรือ พระราชกฤษฎีกาประธานาธิบดี
7. Peraturan Daerah: Regional Regulation หรือ กฎระเบียบภูมิภาค
8. Peraturan Menteri (Permen/PM): Ministerial Regulations กฎระเบียบกระทรวง

1.7 ระบบการศึกษา

รัฐบาลของอินโดนีเซียให้ความสำคัญกับการศึกษาไว้เป็นอันดับต้นๆ ของวาระแห่งชาติ และมีระบบการศึกษาที่คล้ายคลึงกับประเทศไทย กล่าวคือมีระดับชั้นอนุบาล เรียน 2-3 ปี (ไม่บังคับ) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ภาคบังคับ 9 ปี ได้แก่ ประถมศึกษา 6 ปี และมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี) ระดับเตรียมอุดมศึกษา (สายสามัญ ได้แก่ มัธยมศึกษาตอนปลาย และสายอาชีพ โดยเรียนอย่างละ 3 ปี) เป็นต้น รายละเอียดดังตารางด้านล่าง นอกจากนี้ อินโดนีเซียยังมีสถาบันการศึกษาระดับสูง และมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนที่ได้รับการรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมของอินโดนีเซียอยู่มากกว่า 230 แห่งทั่วประเทศ โดยเฉพาะที่กรุงจาการ์ตา และเมืองยอร์กยาคารตา ที่มีสถาบันการศึกษาระดับสูงและมหาวิทยาลัยตั้งอยู่มากที่สุดของประเทศ

ตารางแสดงระบบการศึกษาของอินโดนีเซีย

Education System in Indonesia						
Education	School/Level	Grades	Age	Years	Notes	
Primary	Kindergarten - Taman Kanak-kanak		3-5	2		
Primary	Elementary	1-6	6-11	6	Sekolah Dasar (SD) (literally Elementary School)	
Middle	Middle School - "SMP" (Sekolah Menengah Pertama)	7-9	12-14	3		
Middle	Middle School	7-9	12-14	3	"SMP" (Sekolah Menengah Pertama)	
Secondary	High School		15-18	3	"SMA" (Sekolah Menengah Atas) and SMK (Sekolah Menengah Kejuruan)	
Post-secondary	Associates Degree			2	Ahli Madya Diploma 3	
Tertiary	University first stage			4	Sarjana (S1) followed by Subject Degree	
Tertiary	University second stage			2	Magister (Strata Dua) (S2)	
Tertiary	University third stage			3	Doktor (Strata Tiga) (S3) Highest award conferred in Indonesia universities or institutes.	

ที่มา: <http://www.classbase.com/Countries/indonesia/Education-System>

1.8 ประชากร

ตารางแสดงประชากรของอินโดนีเซียแบ่งตามจังหวัดปี 2561 – 2563

Province	Total Population Projection Result by Province and Gender (Thousand People)		
	2018	2019	2020
ACEH	5,243.40	5,316.30	5,388.10
SUMATERA UTARA	14,476.00	14,639.40	14,798.40
SUMATERA BARAT	5,411.80	5,479.50	5,545.70
RIAU	6,717.60	6,835.10	6,951.20
JAMBI	3,527.10	3,566.20	3,604.20
SUMATERA SELATAN	8,391.50	8,497.20	8,600.80
BENGKULU	1,948.60	1,971.80	1,994.30
LAMPUNG	8,377.70	8,457.60	8,534.80
KEP. BANGKA BELITUNG	1,432.10	1,451.10	1,469.80
KEP. RIAU	2,174.80	2,241.60	2,309.50
DKI JAKARTA	10,428.00	10,504.10	10,576.40

Province	Total Population Projection Result by Province and Gender (Thousand People)		
	2018	2019	2020
JAWA BARAT	48,475.50	49,023.20	49,565.20
JAWA TENGAH	34,358.50	34,552.50	34,738.20
DI YOGYAKARTA	3,818.30	3,868.60	3,919.20
JAWA TIMUR	39,521.90	39,744.80	39,955.90
BANTEN	12,530.80	12,714.30	12,895.30
BALI	4,309.20	4,362.00	4,414.40
NUSA TENGGARA BARAT	5,077.70	5,152.40	5,225.90
NUSA TENGGARA TIMUR	5,360.30	5,437.20	5,513.40
KALIMANTAN BARAT	4,985.10	5,045.70	5,104.90
KALIMANTAN TENGAH	2,612.60	2,649.80	2,686.30
KALIMANTAN SELATAN	4,162.40	4,216.30	4,268.60
KALIMANTAN TIMUR	3,573.80	3,619.70	3,664.70
KALIMANTAN UTARA	682.80	695.60	708.40
SULAWESI UTARA	2,474.40	2,494.10	2,512.90
SULAWESI TENGAH	3,001.90	3,042.10	3,081.70
SULAWESI SELATAN	8,748.10	8,819.50	8,888.80
SULAWESI TENGGARA	2,623.60	2,663.70	2,703.50
GORONTALO	1,166.10	1,176.40	1,186.30
SULAWESI BARAT	1,340.10	1,359.20	1,378.10
MALUKU	1,749.50	1,768.50	1,787.10
MALUKU UTARA	1,218.80	1,235.70	1,252.30
PAPUA BARAT	941.40	963.60	986.00
PAPUA	3,300.20	3,347.10	3,393.10
Total	264,161.60	266,911.90	269,603.40

ที่มา : BPS Statistics Indonesia

จากตารางแสดงประชากรของอินโดนีเซียด้านบน แสดงให้เห็นถึงประชากรของอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากค่านิยมของหนุ่มสาวชาวอินโดนีเซียที่นิยมแต่งงานเร็วและมีลูกหลายคน เพราะมีความเชื่อว่าหากมีลูกมากนั้นจะช่วยให้ครอบครัวมีความสุขและอบอุ่นมากขึ้น และยังแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการเป็นผู้นำครอบครัวและสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงของฝ่ายชาย รวมถึงแสดงความมั่งคั่งของครอบครัวนั้นๆ อีกด้วย

1.9 สังคม/ วัฒนธรรม

ประเทศอินโดนีเซียมีวัฒนธรรมที่หลากหลายและแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ และมีวัดที่เก่าแก่เป็นจำนวนมาก วัฒนธรรมดั้งเดิมของประเทศอินโดนีเซียนั้นมีความคล้ายคลึงกับประเทศไทยในหลายด้าน เนื่องจากอดีตวัฒนธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นวัฒนธรรมร่วมกันซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากประเทศอินเดียและจีน ความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรฮินดูและพุทธที่แผ่ขยายตั้งแต่ตอนใต้ของจีนไปจนถึงหมู่เกาะชาวอินโดนีเซีย ถึงแม้ว่าภายหลังศาสนาฮินดูและพุทธจะเสื่อมลง และมีศาสนาอิสลามที่มากับพ่อค้าเปอร์เซียและตะวันออกกลาง เข้ามาแทนที่นั้น แต่ร่องรอยความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรฮินดูและพุทธยังคงมีให้เห็นอยู่ทั่วพื้นที่

ด้วยเหตุนี้เอง ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามหรือคนมุสลิมนั้น มีความแตกต่างจากมุสลิมในประเทศอื่นๆ เนื่องจากเมื่อครั้งที่ศาสนาอิสลามเข้ามานั้น ได้มีการประยุกต์และปรับให้เข้ากับวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวอินโดนีเซีย จึงไม่แปลกใจนักหากจะยังมีชาวมุสลิมที่ยังคงนับถือผี เชื่อในสิ่งลี้ลับ และบูชาภูเขไฟ มีการไหว้บูชาเจ้าที่ และทำพิธีกรรมต่างๆ ก่อนเริ่มก่อสร้างหรือต่อเติมสิ่งปลูกสร้างที่มีให้เห็นปกติทั่วไป

นอกจากประชากรส่วนใหญ่ที่นับถือศาสนาอิสลามแล้ว ยังมีประชากรอีกจำนวนไม่น้อยที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก คริสต์เตียน และโปรเตสแตนต์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวอินโดนีเซียเชื้อสายจีนและชาวพื้นเมืองบางส่วน ส่วนประชากรที่นับถือศาสนาฮินดูนั้นส่วนมากจะอยู่บนเกาะบาหลีและจังหวัดชวาตะวันออก สำหรับศาสนาพุทธยังคงมีประชากรที่นับถือในหมู่คนจีน ทั้งพุทธนิกายมหายานและหินยาน ซึ่งในประเทศอินโดนีเซียมีวัดไทยและพระสงฆ์ไทยจำวัดอยู่หลายเมือง

ถึงแม้ว่าประเทศอินโดนีเซียจะมีความหลากหลายทั้งในด้านศาสนา เชื้อชาติ และวัฒนธรรม แต่ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีการประนีประนอม ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากศาสนาอื่นๆ ซึ่งเห็นได้จากวันหยุดราชการของอินโดนีเซียนั้น ได้กำหนดให้มีวันหยุดที่เป็นวันสำคัญของศาสนาอื่นๆ ที่ไม่ใช่ศาสนาอิสลามอยู่ด้วย เช่น วันวิสาขบูชาของศาสนาพุทธ วันคริสมาสต์ของศาสนาคริสต์ และวันเนปีของศาสนาฮินดู เป็นต้น

1.10 ศาสนา

อินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีประชากรนับถือศาสนาอิสลามมากที่สุดในโลก มีผู้นับถือศาสนาอิสลามประมาณร้อยละ 88 ของประชากรทั้งหมด ศาสนาอิสลามจากรัฐคุราตของอินเดียได้เผยแพร่เข้ามาในอินโดนีเซียทางจังหวัดอาเจะห์เป็นที่แรกในคริสต์ศตวรรษที่ 8 อย่างไรก็ตาม ศาสนาอิสลามในอินโดนีเซียไม่เหมือนกับอิสลามทั่วไปที่พบอยู่ในประเทศอาหรับหรืออินเดีย เพราะมีการผสมผสานกับความเชื่อดั้งเดิมของท้องถิ่น เช่น การนับถือผี การนับถือภูเขา แม่น้ำสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น อีกความแตกต่างที่เห็นชัด คือ สตรีมุสลิมในอินโดนีเซียไม่ต้องแต่งกายหรือคลุมร่างกายทุกส่วนเหมือนสตรีอาหรับ และชาวมุสลิมอินโดนีเซียไม่จำเป็นต้องโพกศีรษะ ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล

นอกจากนี้ อินโดนีเซียยังมีผู้นับถือศาสนาอื่นๆ เช่น ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ศาสนาคริสต์คาทอลิก ศาสนาฮินดู ศาสนาพุทธ เป็นต้น ซึ่งศาสนาทั้งหมดนี้เป็นศาสนาที่รัฐบาลให้การรับรองและให้ความสำคัญเท่าๆ กัน เช่น การให้วันหยุดอย่างน้อย 1 วันของแต่ละศาสนาเป็นวันหยุดประจำชาติ และประธานาธิบดีอินโดนีเซียมักจะเป็นประธานในพิธีหรือแขกกิตติมศักดิ์ของงานเฉลิมฉลองพิธีสำคัญทางศาสนาต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

ตารางแสดงจำนวนผู้นับถือศาสนาต่างๆ ในอินโดนีเซียที่ได้รับการรับรองจากรัฐบาล

	Percentage share (of total population)	Absolute numbers (in millions)
Muslim	87.2	207.2
Protestant	6.9	16.5
Catholic	2.9	6.9
Hindu	1.7	4.0
Buddhist	0.7	1.7
Confucian	0.05	0.1

ที่มา: Statistics Indonesia (Badan Pusat Statistik), Population Census 2010

1.11 งานประเพณีประจำชาติ

เดือนรอมฎอน (Ramadan) คือ เดือนที่ชาวมุสลิมถือศีลอด ไม่รับประทานอาหารหรือน้ำระหว่างดวงอาทิตย์ขึ้นถึงดวงอาทิตย์ตก โดยจะรับประทานอาหารได้หลังดวงอาทิตย์ตกดินไปแล้ว

วันตรุษอิดุลฟิตรี (Idul Fitri) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ฮารีรายา (Hari Raya) หรือวันขึ้นปีใหม่ ตรงกับวันแรกของเดือนสิบในปฏิทินมุสลิมและเป็นวันสิ้นสุดของการถือศีลอด ซึ่งไม่ตรงกันในแต่ละปี โดยในปี 2563 ตรงกับช่วงปลายเดือนพฤษภาคม และปี 2564 ตรงกับช่วงต้นเดือนพฤษภาคม เป็นต้น โดยจะมีพิธีฉลองใหญ่ 2 วัน 2 คืน

เทศกาลกาลุงกัน (Galungan) เป็นงานประจำปีของชาวบาหลี เทศกาลสืบทอดนี้จัดขึ้นเพื่อฉลองชัยชนะของเทพเจ้าที่มีต่อวิญญาณร้าย และเชื่อว่าวิญญาณบรรพบุรุษจะมาร่วมงานเฉลิมฉลองนี้ด้วย ทั้งนี้ ในแต่ละปีจะจัดไม่ตรงกัน

กาชาด้า(Kasada) คืองานประจำปีของผู้ที่นับถือศาสนาฮินดูบริเวณตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะชวา ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์หรือมีนาคมของทุกปี โดยเป็นการบวงสรวงภูเขาไฟโบรโมอันเป็นสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมของชาวต่างชาติ เพื่อเซ่นสิ่งของ ทั้งอาหารและเครื่องใช้ต่างๆ ให้แก่ภูเขาไฟโบรโมตามความเชื่อและประวัตินานยาวนาน

อิดูอัธฮา(Idul Adha) คืองานเฉลิมฉลองประจำปี ทำโดยชาวอินโดนีเซียที่นับถือศาสนาอิสลาม จะนิยมทำพิธีฆ่าสัตว์ใหญ่เพื่อแจกจ่ายให้แก่คนยากจน เช่น วัว ควาย แพะ แกะ เป็นต้น

1.12 ภาษาราชการ

ภาษา “Bahasa Indonesia” หรือ ภาษาอินโดนีเซีย ถูกจัดให้เป็นภาษาราชการของประเทศอินโดนีเซียเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2471 เนื่องจากอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีชนพื้นเมืองต่างๆ หลากหลายมากกว่า 350 เผ่าพันธุ์ โดยประมาณ 180 เผ่าพันธุ์อยู่บนเกาะนิวกินี ขณะที่ภาษาท้องถิ่นที่มีผู้พูดได้เกิน 1 ล้านคน มีถึง 13 ภาษา โดยภาษาชวามีผู้ใช้มากที่สุดถึงร้อยละ 45 ของจำนวนประชากรทั้งหมด รองลงมาคือภาษาซุนดา ร้อยละ 14 ภาษามาดูรา ร้อยละ 7.5 ภาษามาลเลย์ชายฝั่ง ร้อยละ 7.5 และอื่นๆ อีกร้อยละ 26 ด้วยเหตุนี้เอง จึงมีการตั้งภาษาอินโดนีเซียเป็นภาษาราชการของประเทศ เพื่อใช้เป็นภาษากลางในการสื่อสารและติดต่อราชการ ถึงแม้ว่าภาษาชวามีผู้ใช้มากที่สุด แต่ไม่ได้ถูกจัดให้เป็นภาษาราชการ เนื่องจากความยากและซับซ้อนของภาษา แต่ในปัจจุบันยังมีการเรียนการสอนอยู่ในชั้นเรียนต่างๆ ที่อยู่บริเวณที่มีการใช้ภาษาชวาเป็นภาษาท้องถิ่น

ตารางแสดงภาษาต่างๆ ในอินโดนีเซียที่มีการใช้มากที่สุด 12 ภาษา

Language	Number(Millions)	Year Surveyed	Main Area who spoken
Indonesian/Malay	210	2010	Throughout indonesia
Javanese	84.3	2000 (census)	Nother Banten, Northen West Java, Yogyakarta, Central Java and East Java
Sundanese	34.0	2000 (census)	West Java, Banten
Madunese	13.6	2000 (census)	Madura Island (East Java)
Minangkabau	5.5	2007	West Sumatra, Riau
Musi (Palembang Malay)	3.9	2000 (census)	South Sumatra
Manado Malay (Minahasan)	3.8	2001	Minahasa, North Sulawesi
Bugis	3.5	1991	South Sulawesi
Banjanese	3.5	2000(census)	South Kalimantan, East Kalimantan, Central Kalimantan
Acehnese	3.5	2000 (census)	Aceh
Balinese	3.3	2000 (census)	Bali island and Lombok island
Betawi	2.7	1993	Jakarta

1.13 สกุลเงิน

หน่วยเงินประเทศอินโดนีเซียคือ “รูเปียห์” หรือเรียกว่า IDR ข้อมูลการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศสามารถดูได้จากหนังสือพิมพ์หรือจากเว็บไซต์ธนาคารอินโดนีเซีย เงินรูเปียห์ (IDR) และเงินเหรียญสหรัฐ (USD) เป็นที่ยอมรับในการซื้อขายที่มีมูลค่าจำนวนมาก อัตราแลกเปลี่ยนที่ 1 USD = 14,282/ IDR หรือ 1 THB = 475.12 IDR (ข้อมูล ณ วันที่ 24 ธันวาคม 2563) ธนบัตรของอินโดนีเซียมีด้วยกัน 7 ชนิด มูลค่ามากที่สุด คือ 100,000 รูเปียห์ รองลงมาคือ 50,000/ 20,000/ 10,000/ 5,000/ 2,000 และธนบัตรที่มีมูลค่าน้อยที่สุดคือ 1,000 รูเปียห์ (ควรระวังการใช้ธนบัตรใบละ 100,000 รูเปียห์ สีชมพูแดง และ 10,000 รูเปียห์ สีม่วง เพราะเป็นสีที่ใกล้เคียงกัน) เหรียญกษาปณ์ของอินโดนีเซียนั้นมีลักษณะสีเงินและน้ำหนักรูเปียห์ มีมูลค่าตั้งแต่ 1,000 รูเปียห์ รองลงมาคือ 500/ 200 และ 100

1.14 เวลา

เวลาในประเทศอินโดนีเซียแบ่งเวลาออกเป็น 3 เขตพื้นที่ ได้แก่

1. อินโดนีเซียตะวันตก (WIB) เวลา GMT+7 ได้แก่ เกาะสุมาตรา เกาะชวา เกาะมาดुरา (Madura) เกาะกาลิมันตัน (จังหวัดกาลิมันตันตะวันตกและจังหวัดกาลิมันตันกลาง)
2. อินโดนีเซียกลาง (WITA) เวลา GMT+8 ได้แก่ เกาะกาลิมันตัน (จังหวัดกาลิมันตันตะวันออกและจังหวัดกาลิมันตันใต้) เกาะสุลาเวสี เกาะบาหลี และหมู่เกาะนูซาเต็งการา
3. อินโดนีเซียตะวันออก (WIT) เวลา GMT+9 ได้แก่ เกาะโมลุกกะ และหมู่เกาะอีเรียนจายา (ปาปัว)

ที่มา : Time Zone, <https://www.bahasakita.com/blog/time-zone/>

1.15 วันหยุดราชการของอินโดนีเซียปี 2564

ลำดับที่	วันที่	วัน	ความสำคัญ
1.	1 มกราคม	ศุกร์	วันขึ้นปีใหม่
2.	12 กุมภาพันธ์	ศุกร์	วันตรุษจีน
3.	11 มีนาคม	พฤหัสบดี	Isra Mi"raj (วันสำคัญทางศาสนาอิสลาม)
4.	14 มีนาคม	อาทิตย์	วันปีใหม่ของศาสนาฮินดู (Nyepi)
5.	2 เมษายน	ศุกร์	Good Friday (วันหยุดสากลของศาสนาคริสต์ นิกายคาทอลิก)
6.	1 พฤษภาคม	เสาร์	วันแรงงาน
7.	12 พฤษภาคม	พุธ	Hari Raya Idul Fitri (วันสำคัญทางศาสนาอิสลาม)
8.	13 พฤษภาคม	พฤหัสบดี	Ascension Day of Jesus Christ (วันสำคัญทางศาสนาคริสต์)
9.	13 – 14 พฤษภาคม	พฤหัสบดี - ศุกร์	Hari Raya Idul Fitri (วันสำคัญทางศาสนาอิสลาม)
10.	26 พฤษภาคม	พุธ	วันวิสาขบูชา
11.	1 มิถุนายน	อังคาร	Pancasila
12.	20 กรกฎาคม	อังคาร	Idul Adha (วันสำคัญทางศาสนาอิสลาม)
13.	10 สิงหาคม	อังคาร	Islamic New Year วันปีใหม่อิสลาม
14.	17 สิงหาคม	อังคาร	วันชาติอินโดนีเซีย
15.	19 ตุลาคม	อังคาร	Prophet's Birthday (วันสำคัญทางศาสนาอิสลาม)
16.	24 ธันวาคม	ศุกร์	วันคริสมาสต์ (วันสำคัญทางศาสนาคริสต์)
17.	25 ธันวาคม	เสาร์	วันคริสมาสต์ (วันสำคัญทางศาสนาคริสต์)

เศรษฐกิจการค้าการลงทุน

2.1 ภาวะเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของอินโดนีเซีย ปี 2563 ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัสสายพันธุ์ใหม่ COVID-19 การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ทำให้การเติบโตทางด้านเศรษฐกิจชะลอตัว และค่าเงินรูเปียห์ของอินโดนีเซียอ่อนตัวลงจนเรียกได้ว่า เข้าสู่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำเป็นครั้งแรกในไตรมาสตั้งแต่วิกฤตทางการเงินเอเชียปี 2541

เศรษฐกิจของอินโดนีเซียไตรมาสที่ 3 ของปี 2563 ลดลงร้อยละ 3.49 เนื่องจากมาตรการจำกัดกิจกรรมทางสังคมขนาดใหญ่ (PSBB) เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของ COVID-19 ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนคิดเป็นมากกว่าร้อยละ 50 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ไตรมาสที่ 3 ลดลงร้อยละ 4.04 การลงทุนไตรมาสที่ 3 ลดลงร้อยละ 6.84 ส่งผลให้ประชาชนตกงาน 2.67 ล้านคน อัตราการว่างงานเดือนสิงหาคม 2563 อยู่ที่ร้อยละ 7.07 สูงที่สุดนับตั้งแต่ปี 2554 และอัตราความยากจนเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.78 ด้านค่าเงินรูเปียห์มีความผันผวนจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ ณ วันที่ 24 ธันวาคม 2563 ค่าเงินรูเปียห์อยู่ที่ 14,383 ต่อเหรียญสหรัฐฯ โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ปี 2563 ของอินโดนีเซีย หดตัวร้อยละ 2.07 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2562

เศรษฐกิจอินโดนีเซียปี 2564 ยังคงกดดันและมีแนวโน้มที่จะถดถอยในไตรมาสแรก จากจำนวนผู้ติดเชื้อ COVID-19 ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อินโดนีเซียได้ดำเนินการโครงการฉีดวัคซีนป้องกัน COVID-19 อย่างกว้างขวางในไตรมาสที่ 2 โดยคาดว่าจะทำให้จำนวนผู้ติดเชื้อ COVID-19 ลดลง ซึ่งจะสามารถผ่อนคลายการจำกัดกิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจเริ่มดีขึ้นได้ แต่หากการเบิกจ่ายเงินกองทุนเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ หรือการดำเนินโครงการฉีดวัคซีนฯ ไม่เป็นไปตามแผน ก็อาจเกิดความเสี่ยงต่อเศรษฐกิจได้ อาจเกิดการฟื้นฟูรูปตัว K โดยในภาคสาธารณสุข ข้อมูล การสื่อสาร และเทคโนโลยี เกษตรกรรม เหมืองแร่ และโลหะพื้นฐาน เริ่มมีความยืดหยุ่นและแข็งแกร่ง ในขณะที่ภาคบริการและการบริโภคต้องระมัดระวัง เนื่องจากยังคงชะลอตัวลง ทั้งนี้ นักวิเคราะห์ระบุว่า หากโครงการฉีดวัคซีนฯ ดำเนินการอย่างช้าๆ เส้นทางฟื้นฟูกำลังของอินโดนีเซียอาจมีความท้าทายและยืดเยื้อ

อย่างไรก็ดี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงประสานงานด้านเศรษฐกิจกล่าวว่า รัฐบาลคาดการณ์ GDP จะฟื้นตัวโดยปี 2564 จะเติบโตร้อยละ 4.5 – 5.0 ทั้งนี้ ยังคงต้องติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 อย่างใกล้ชิด

2.2 เครื่องชี้วัดเศรษฐกิจที่สำคัญ

ดัชนีเศรษฐกิจมหภาคของอินโดนีเซีย ปี 2562 – 2563

	2561	2562	2563
Gross Domestic Product Growth (%)	5.2	5.0	-2.07
GDP per capita (USD)	3,894	4,136	3,870
BI Rate (%)	6.00	5.00	3.50
Rupiah exchange rate against USD	14,380	13,970	14,175
Inflation (%)	3.13	2.72	2.3

แหล่งข้อมูล: BPS, BI, World bank

2.3 นโยบายด้านเศรษฐกิจการคลังการลงทุน

อินโดนีเซียภายใต้การบริหารของประธานาธิบดี Joko Widodo มีนโยบายในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ รวมถึงด้านเศรษฐกิจ เช่น การตัดเงินอุดหนุนน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อนำไปใช้สำหรับการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ได้แก่ ท่าเรือ สนามบิน ที่อยู่อาศัย ทางด่วน และถนน ช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านโลจิสติกส์ในการขนส่งสินค้าภายในประเทศ เนื่องจากภูมิประเทศเป็นหมู่เกาะจำนวนมาก ซึ่งค่าใช้จ่ายโลจิสติกส์สูงส่งผลให้ราคาสินค้าสูง ทำให้ไม่สามารถแข่งขันด้านราคากับสินค้าที่นำเข้าจากต่างประเทศซึ่งมีราคาถูกกว่า รวมถึงการพัฒนาด้านสวัสดิการและสังคม

ที่ผ่านมา รัฐบาลกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศไปพร้อมกับการพัฒนาประเทศ โดยออกแพ็คเกจนโยบายเศรษฐกิจ (Economic Policy Package) จำนวน 17 ฉบับ ครอบคลุมประเด็น อาทิ การผลักดันการลงทุนจากต่างประเทศโดยการอำนวยความสะดวกนักลงทุนด้านการขอใบอนุญาตดำเนินธุรกิจที่รวดเร็วผ่านระบบ One-Stop Service และลดขั้นตอน/ระยะเวลาในการดำเนินงาน การแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องที่เป็นอุปสรรคสำหรับการลงทุน การควบคุมค่าเงินรูเปียห์และอัตราเงินเฟ้อ การรักษาอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานและราคาสินค้าโภคภัณฑ์ต่างๆ นอกจากนี้ อินโดนีเซียดำเนินความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยเดินทางกระชับความสัมพันธ์ทวิภาคีด้านการค้าและการลงทุนกับประเทศต่างๆ เช่น จีน ญี่ปุ่น ฮังการี เนเธอร์แลนด์ อินเดีย เป็นต้น

จากการแพร่ระบาดของ COVID-19 รัฐบาลอินโดนีเซียจัดสรรงบประมาณ 447,561,800 ล้านรูเปียห์ (ประมาณ 984,636 ล้านบาท) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านระบบสาธารณสุขและการให้ความช่วยเหลือทางสังคมแก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด รวมทั้งเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ เช่น การกระตุ้นทางการคลัง การกระตุ้นสินเชื่อธนาคาร ทั้งด้านอุปทานและอุปสงค์ การกระตุ้นเศรษฐกิจและการเงินดิจิทัลโดยเฉพาะการพัฒนา SMEs เป็นต้น ทั้งนี้ การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศที่โดดเด่นที่สุดของรัฐบาล

อินโดนีเซียในปี 2563 คือการผ่านกฎหมายอินโดนีเซียฉบับที่ 11/2020 เรื่องการสร้างงาน (Law of the Republic of Indonesia No. 11/2020 on Job Creation หรือเรียกว่า OMNIBUS Law) กฎหมายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ในการดึงดูดการลงทุนและสร้างงาน เพื่อกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยการปรับแก้กฎหมาย/กฎระเบียบกว่า 75 ฉบับ เพื่อลดความซับซ้อน/ปรับประสานระเบียบ/ระบบราชการ ครอบคลุมประเด็นการปรับปรุงระบบนิเวศที่เอื้อต่อการลงทุนและการดำเนินธุรกิจที่ง่ายขึ้น เช่น การอนุญาตการลงทุนจากต่างประเทศ ขั้นตอนการจดทะเบียน/ออกใบอนุญาตต่างๆ การซื้อ/เป็นเจ้าของที่ดิน การบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นต้น และนำไปสู่การออกระเบียบปฏิบัติใหม่ๆ ระดับต่างๆ เพื่อบรรลุมิติประสงค์ดังกล่าว เช่น การเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศ โดยปรับเปลี่ยนเป็น Positive Investment List (Presidential Regulation No.10/2021 on Investment Business Lines) การให้แรงจูงใจทางด้านภาษีต่าง ๆ เพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาประกอบการในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Government Regulation No. 40 of 2021 on Administration of Special Economic Zone) รวมทั้งการปรับปรุงบทบัญญัติค่าแรงขั้นต่ำ การเดินทางเข้าประเทศของแรงงานต่างชาติ ภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นต้น

ทั้งนี้ นโยบายหลักของรัฐบาลอินโดนีเซียในปัจจุบัน คือ การดึงดูดการลงทุนทั้งจากในประเทศและจากต่างประเทศ เพื่อสร้างโอกาสในการจ้างงาน เพิ่มการส่งออก เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ ควบคู่กับการลดการนำเข้า ทั้งจากกฎระเบียบที่ซับซ้อนและขาดความชัดเจน ซึ่งอาจก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติ และเป็นอุปสรรคต่อการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ

2.4 การค้าระหว่างประเทศ

มูลค่าการค้ารวมระหว่างประเทศของอินโดนีเซียปี 2563 มีการเกินดุลการค้ากับตลาดโลกมูลค่า 27,687 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ตารางแสดงมูลค่าการค้าของอินโดนีเซียกับตลาดโลก ปี 2562 – 2563 (หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

รายละเอียด		2562 (มกราคม - ธันวาคม)	2563 (มกราคม - ธันวาคม)
1.	การส่งออก	167,683.0	163,307.5
	- น้ำมันและก๊าซ	11,789.3	8,309.0
	- สินค้าที่ไม่ใช่น้ำมันและก๊าซ	155,893.7	154,998.5
2.	การนำเข้า	171,275.7	141,568.3
	- น้ำมันและก๊าซ	21,885.3	14,256.8
	- สินค้าที่ไม่ใช่น้ำมันและก๊าซ	149,390.4	127,311.5
3.	ดุลการค้า	-3,592.7	21,739.2

-	น้ำมันและก๊าซ	-10,096.0	-5,947.8
-	สินค้าที่ไม่ใช่น้ำมันและก๊าซ	6,503.3	27,687.0

ที่มา : สำนักงานสถิติกลาง กระทรวงการค้าของอินโดนีเซีย

ข้อมูลการค้าของอินโดนีเซียปี 2563 คู่ค้าสำคัญของอินโดนีเซีย คือ จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และอินเดีย อินโดนีเซียส่งออกไปยังประเทศจีนมากที่สุด มีมูลค่าถึง 29,930.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกามูลค่า 18,621.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ญี่ปุ่นมูลค่า 12,883.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และอินเดียมูลค่า 10,199.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนประเทศไทยเป็นตลาดส่งออกอันดับที่ 8 ของอินโดนีเซีย มูลค่า 4,545.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สินค้าส่งออกที่สำคัญของอินโดนีเซียอันดับหนึ่งได้แก่ ไขมันและน้ำมันจากพืชและสัตว์มูลค่า 20,720.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รองลงมาได้แก่ แร่เชื้อเพลิง 17,269.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเหล็กและเหล็กกล้า 10,847.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ตารางแสดงมูลค่าการส่งออกของอินโดนีเซีย จำแนกรายประเทศ ปี 2562 – 2563 (หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

No	Description	2562	2563	Change (%) 2562/2563	Share (%) 2563
1	จีน	25,894.3	29,930.6	15.59	53.80
2	สหรัฐอเมริกา	17,806.1	18,621.4	4.58	8.31
3	ญี่ปุ่น	13,814.4	12,883.3	-6.74	8.31
4	อินเดีย	11,700.6	10,199.2	-12.83	6.58
5	สิงคโปร์	9,437.2	8,533.0	-9.58	5.51
6	มาเลเซีย	7,669.3	6,991.9	-8.83	4.51
7	เกาหลีใต้	6,100.1	5,608.8	-8.05	3.62
8	ไทย	5,461.0	4,545.9	-16.76	2.93
9	ไต้หวัน	3,779.9	3,727.9	-13.8	2.41
10	เนเธอร์แลนด์	3,057.3	3,057.5	0.01	1.97
	รวม 10 ประเทศ	104,720.2	104,099.5	-0.59	67.16
	อื่นๆ	51,173.5	50,899.0	-0.54	32.84
	รวมทั้งสิ้น	155,893.7	154,998.5	-0.57	100.00

ที่มา : สำนักงานสถิติกลาง กระทรวงการค้าของอินโดนีเซีย

ตารางแสดงมูลค่าการส่งออกของอินโดนีเซีย จำแนกรายผลิตภัณฑ์ ปี 2562-2563 (หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

No	HS Code	Description	2562	2563	Change (%) 2562/2563	Share (%) 2563
1	15	ไขมันจากพืชและสัตว์	17,634.8	20,720.9	17.50	13.37
2	27	แร่เชื้อเพลิง	22,316.2	17,269.5	-22.61	11.14

No	HS Code	Description	2562	2563	Change (%) 2562/2563	Share (%) 2563
3	72	เหล็กและเหล็กกล้า	7,387.4	10,847.4	46.84	7.00
4	85	เครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้า	9,012.2	9,234.1	2.446	5.96
5	62	เสื้อผ้าและเครื่องประดับ	4,473.3	3,635.2	-18.74	2.34
6	03	ปลาและกุ้ง	3,268.8	3,514.0	7.50	2.27
7	61	เสื้อผ้าและเครื่องประดับ	3,763.8	3,354.0	-10.89	2.16
8	28	สารเคมีอนินทรีย์	1,078.6	863.2	-19.97	0.56
9	31	ปุ๋ย	588.5	701.6	19.23	0.45
10	89	เรือ และโครงสร้างลอยน้ำ	268.4	231.0	-13.93	0.15
		รวมสินค้า 10 รายการ	69,792.0	70,370.9	0.83	45.40
		อื่นๆ	86,101.7	84,627.6	-1.71	54.60
		รวมทั้งสิ้น	155,893.7	154,998.5	-0.57	100.00

ที่มา : สำนักงานสถิติกลาง กระทรวงการค้าของอินโดนีเซีย

อินโดนีเซียนำเข้าจากประเทศจีนมากที่สุด มีมูลค่าถึง 39,353.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่น มูลค่า 10,629.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สิงคโปร์มูลค่า 8,117.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และสหรัฐอเมริกามูลค่า 7,488.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ส่วนประเทศไทยเป็นตลาดส่งออกอันดับที่ 6 ของอินโดนีเซีย มูลค่า 6,451.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สินค้านำเข้าที่สำคัญได้แก่ เครื่องจักรและอุปกรณ์มูลค่า 21,808.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รองลงมาได้แก่ เครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้า 19,027.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และเหล็กและเหล็กกล้า 6,855.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ตารางแสดงมูลค่าการนำเข้าของอินโดนีเซีย จำแนกรายประเทศ ปี 2562 – 2563 (หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

No	Description	2562	2563	Change (%) 2562/2563	Share (%) 2563
1	จีน	44,601.0	39,353.2	-11.77	30.91
2	ญี่ปุ่น	15,624.7	10,629.1	-31.97	8.35
3	สิงคโปร์	9,469.5	8,117.7	-14.28	6.38
4	สหรัฐอเมริกา	8,101.8	7,488.9	-7.56	5.88
5	ไทย	9,420.5	6,451.0	-31.52	5.07
6	เกาหลีใต้	7,274.5	6,462.9	-11.16	5.08
7	มาเลเซีย	5,837.1	4,822.4	-17.38	3.79
8	ออสเตรเลีย	4,673.7	4,147.9	-11.25	3.25
9	อินเดีย	4,083.9	3,725.1	-8.79	2.93
10	ไต้หวัน	3,671.5	3,551.3	-3.27	2.79

No	Description	2562	2563	Change (%) 2562/2563	Share (%) 2563
	รวม 10 ประเทศ	112,758.2	94,749.5	-15.97	74.42
	อื่นๆ	36,632.2	32,562.0	-11.11	25.58
	รวมทั้งสิ้น	149,390.4	127,311.5	-14.78	100.00

ที่มา : สำนักงานสถิติกลาง กระทรวงการค้าของอินโดนีเซีย

ตารางแสดงมูลค่าการนำเข้าของอินโดนีเซีย จำแนกรายผลิตภัณฑ์ ปี 2562-2563 (หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

No	HS Code	Description	2562	2563	Change (%) 2562/2563	Share (%) 2563
1	84	เครื่องจักรและอุปกรณ์	26,817.4	21,808.5	-18.68	17.13
2	85	เครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้า	20,060.5	19,027.9	-5.15	14.95
3	72	เหล็กและเหล็กกล้า	10,397.0	6,855.2	-34.07	5.38
4	10	ธัญพืช	3,237.3	3,021.8	-6.66	2.37
5	23	ของเสียจากอุตสาหกรรมอาหาร	2,649.4	2,910.8	9.87	2.29
6	90	อุปกรณ์ทางสายตา การถ่ายภาพ และอุปกรณ์ทางการแพทย์	2,874.4	2,907.0	1.14	2.28
7	71	เครื่องประดับและอัญมณี	1,918.5	2,008.9	4.71	1.58
8	27	แร่เชื้อเพลิง	1,594.7	1,522.6	-4.52	1.20
9	12	น้ำมันจากเมล็ดพืช	1,489.6	1,420.6	-4.62	1.12
10	76	อะลูมิเนียมและสินค้าที่ทำจาก อะลูมิเนียม	1,891.6	1,415.7	-25.16	1.11
		รวมสินค้า 10 รายการ	72,930.4	62,899.0	-13.75	49.41
		อื่นๆ	76,460.0	64,412.5	-15.76	50.59
		รวมทั้งสิ้น	149,390.4	127,311.5	-14.78	100.00

ที่มา : สำนักงานสถิติกลาง กระทรวงการค้าของอินโดนีเซีย

2.5 การค้ากับประเทศไทย

การค้าระหว่างไทยกับอินโดนีเซียมูลค่าการค้ารวม ปี 2563 การค้ารวมระหว่างไทยกับอินโดนีเซียมีมูลค่า 13,420.15 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งไทยได้เปรียบทางด้านดุลการค้า 1,836.09 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 2.56 เมื่อเทียบกับปี 2562

ตารางแสดงมูลค่าการค้าของอินโดนีเซียกับไทย ปี 2562 – 2563 (หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

Description	2562	2563	Change (%) 2562/2563
มูลค่าการค้า	16,325.99	13,420.15	-17.80
การส่งออกปอินโดนีเซีย	9,105.18	7,628.12	-16.22
การนำเข้าจากอินโดนีเซีย	7,220.81	5,792.03	-19.79
ดุลการค้า	1,884.36	1,836.09	-2.56

แหล่งที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ปี 2563 ประเทศไทยส่งออกสินค้ามายังอินโดนีเซียมูลค่า 7,628.12 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 16.22 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน ขณะที่ไทยนำเข้าสินค้าจากประเทศอินโดนีเซียมูลค่า 5,792.03 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 19.79 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน

ปี 2563 สินค้าสำคัญที่ไทยนำเข้าจากอินโดนีเซีย ได้แก่ ถ่านหิน 909.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ น้ำมันดิบ 564.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และเครื่องจักรและส่วนประกอบ 436.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขณะที่สินค้าสำคัญที่อินโดนีเซียนำเข้าจากประเทศไทย ได้แก่ เครื่องบินและชิ้นส่วน 1,389.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ อากาศยาน ยานอวกาศ และส่วนประกอบ 1,447.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ 708.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และเม็ดพลาสติก 625.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ด้วยสถานการณ์โควิด-19 ไทยส่งสินค้าเครื่องบินและชิ้นส่วน สินค้าอากาศยาน ยานอวกาศและส่วนประกอบ ไปจัดเก็บที่อินโดนีเซีย จึงนับเป็นการนำเข้าสินค้านี้ดังกล่าวในปริมาณสูงในปี 2563)

2.6 กฎระเบียบการนำเข้าสินค้า

กฎระเบียบใช้เหมือนกันหมดทุกรัฐ เนื่องจากรัฐบาลกลางเป็นผู้ออกใบอนุญาตในการนำเข้า และทุกการนำเข้าต้องมีใบอนุญาต โดยแบ่งได้เป็น ใบอนุญาตนำเข้าแบบทั่วไป (API-U: สำหรับบริษัทที่นำเข้าสินค้าเพื่อขายเชิงพาณิชย์) หรือ ใบอนุญาตนำเข้าสำหรับผู้ผลิต (API-P: สำหรับบริษัทที่ต้องการนำเข้าสินค้าเพื่อนำไปใช้เองในการผลิต) ซึ่งบริษัทไม่สามารถถือใบอนุญาตทั้งสองชนิดพร้อมกันได้ ตาม MOT Regulation 70/2015 ซึ่งมีผลบังคับใช้เดือนมกราคม 2559

1) การขออนุญาตนำเข้า

- สินค้าประเภทข้าว ได้แก่ ข้าวขาว ข้าวหักไม่เกิน 25% จะต้องให้หน่วยงาน BULOG เป็นผู้ขออนุญาตนำเข้าจากกระทรวงการค้า ในกรณีที่ปริมาณข้าวภายในประเทศมีไม่เพียงพอ และเพื่อรักษาเสถียรภาพของราคาข้าวในประเทศ นอกจากนี้ข้าวหอมมะลิซึ่งเป็นข้าวชนิดพิเศษ (Special Rice) ข้าวที่นำเข้าเพื่อการรักษาโรค เช่น Diabetic Rice เป็นต้น รวมทั้งแป้งข้าวเจ้า จะต้องได้รับการ Recommendation นำเข้าจากกระทรวงเกษตร และผู้นำเข้าต้องขออนุญาตนำเข้าจากกระทรวงการค้า

- น้ำมันหล่อลื่น เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เครื่องยนต์ แทรกเตอร์ เครื่องมือ (ใช้งานด้วยมือ) สารให้ความหวานสังเคราะห์ เครื่องยนต์และปั๊ม ท่อส่งน้ำมัน จำกัดปริมาณการนำเข้า ผู้นำเข้าต้องผ่านการรับรอง/ จดทะเบียนผู้นำเข้าที่เป็นผู้ผลิต ผู้ขาย หรือรัฐวิสาหกิจ เช่น DAHANA PERTAMINA BULOG เป็นต้น

- อาหารทะเลสดและแปรรูปจะต้องขออนุญาตนำเข้า โดยขอใบรับรองการนำเข้าจากกระทรวงกิจการทางทะเลและประมง และได้รับความเห็นจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกิจการทางทะเลและประมงก่อน

- เนื้อสัตว์และสัตว์มีชีวิต ขออนุญาตนำเข้าเพื่อป้องกันโรค
- ยาและผลิตภัณฑ์ ต้องมีการจดทะเบียนและขออนุญาตนำเข้า
- เครื่อง/ อุปกรณ์ชุดเจาะน้ำมันและก๊าซ ต้องขออนุญาต
- รถยนต์เพื่อการท่องเที่ยวและกีฬา ต้องขออนุญาต (ชั่วคราว)
- อะลูมิเนียมไนเตรดที่ไม่ได้นำมาใช้เป็นส่วนประกอบในการทำระเบิด วัตถุระเบิดที่ใช้ในอุตสาหกรรมนมและมิใช่ขนม ผลิตภัณฑ์นมสำเร็จรูป ต้องเป็นผู้นำเข้าที่ได้รับการรับรอง (Approved Import: ID)

- ยาแผนโบราณ ยาสมุนไพร เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สารให้ความหวานสังเคราะห์ อาหาร เครื่องดื่ม ผลไม้ และผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตร ผู้นำเข้าต้องจดทะเบียนกับกระทรวงการค้าและกระทรวงอุตสาหกรรม หรือจดทะเบียนกับหน่วยงาน ออย. (BPOM) ของอินโดนีเซีย และระบุหมายเลขทะเบียน (ML.NO.) ลงในผลิตภัณฑ์

2) การห้ามนำเข้า (Import Ban)

- กุ้ง เนื่องจากมีโรคระบาด จึงห้ามนำเข้าเพื่อมิให้โรคกระจายออกไป
- เกลือ เพื่อเป็นการปกป้องผู้ผลิตภายในประเทศ
- ยาแผนโบราณ เนื่องจากพบว่ามีสารอันตราย

3) การขอใบอนุญาต/ นำเข้าสินค้าที่กำหนด 5 ประเภท (Certain Products)

ในปี 2547 มีการออกกฎระเบียบในการขออนุญาตนำเข้าสินค้าหลายชนิด ซึ่งผู้นำเข้าจะต้องมีใบอนุญาตนำเข้าพิเศษในสินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบ ของเด็กเล่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผ้าผืน สิ่งทอ เครื่องหนัง รองเท้า ถ้วยเหลือง ข้าวโพด ข้าว น้ำตาล

4) การจดทะเบียน ออย. (ML. No. Registration)

กำหนดให้สินค้าอาหาร เครื่องสำอาง ยารักษาโรค ยาสมุนไพร และเครื่องมือแพทย์ ต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงาน ออย. (BPOM) ของอินโดนีเซีย และต้องระบุหมายเลขทะเบียน (ML. NO.) ลงในผลิตภัณฑ์

5) การกำหนดปริมาณการนำเข้า

- กำหนดให้ผู้นำเข้าน้ำตาลทรายมี 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทผู้ผลิต (Import Producers: IP) และผู้นำเข้าจดทะเบียน (Approved/ Register Importer: IT)
- ต้องขออนุญาตนำเข้าภายใต้โควตา
- กำหนดการส่งมอบระหว่างเดือนมกราคม-พฤษภาคม
- เครื่องมือทางการแพทย์ (ที่มีใช้เครื่องจักร) เช่น จอบ เสียม มีด เป็นต้น จะต้องนำเข้าโดยบริษัทที่ได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวงการค้าอินโดนีเซียเท่านั้น จึงจะสามารถนำเข้าได้

6) เอกสารประกอบการนำเข้าสินค้าทุกชนิด

- Proforma Invoice/ Commercial Invoice
- เอกสารรับรองแหล่งกำเนิด
- Packing list
- Bill of lading
- ใบรับรองการประกันภัยและใบรับรองอื่นๆ เพื่อรับรองส่วนประกอบของสินค้า เช่น อาหาร ยา เป็นต้น ซึ่งกฎระเบียบตั้งแต่ปี 2556 กำหนดให้สินค้าประเภทอาหารต้องมีฉลากภาษาอินโดนีเซีย

7) การป้องกันการค้ารูปแบบผูกขาดภายในประเทศ

กำหนดให้สินค้าที่วางจำหน่ายในประเทศทุกชนิด ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันทางการค้า คือ Prohibition against Monopolistic Practices and Unfair Business Competition เพื่อป้องกันการผูกขาดการค้า

ตารางแสดงการสรุปสินค้าที่มีการห้ามนำเข้าหรือมีกฎระเบียบควบคุมการนำเข้า

ประเภท	ชนิดของสินค้า
1. สินค้าส่งออก	
• สินค้าที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎระเบียบ	Moniac โดยเฉพาะที่มีการส่งออกไปยังยุโรป สินค้ากาแฟ สิ่งทอ แผ่นไม้วีเนียร์ และไม้อัด
• สินค้าควบคุม	วัว พ่อพันธุ์/ แม่พันธุ์ และควาย ปลาที่มีชีวิตและลูกปลา Napoleon Wrasse ปลา Milk Fish ปลามังกร (Arowana fish of Sclerophages Species) กะลาปาล์ม น้ำมันและก๊าซ ปุ๋ยยูเรีย หนังจระเข้ในรูปของ Wet Blue สัตว์ป่าและพันธุ์พืชสงวนซึ่งกำหนดใน Appendix 2 ของ CITES เงินและทองในรูปแบบต่างๆ ยกเว้นที่เป็นเครื่องประดับ เศษหรือเหล็กที่ได้จากการถลุงเหล็ก เศษเหล็กที่ได้จากเหล็กกล้า ทองแดง โลหะผสม บรอนส์ และอะลูมิเนียม
• สินค้าที่ห้ามส่งออก	ปลาที่มีชีวิต ปลามังกร (Arowana fish of Sclerophages Formosus species) Anguila SPP ที่มีขนาดต่ำกว่า 5 มม. ปลาตู้น้ำจืดชนิด Botia macracanthus ที่มีขนาด 15 มม. ขึ้นไป กุ้งน้ำจืดขนาด 8 มม. และแม่พันธุ์ของกุ้ง Penaeidae ยางพาราชนิด Crumb วัตถุโบราณ ซึ่งมีคุณค่าทางวัฒนธรรม สัตว์ป่าและพันธุ์พืชสงวน วัตถุประเภทแท่งเหล็ก เศษเหล็ก ยางพาราชนิดแผ่นไม่รมควัน และรมควันที่มีคุณภาพต่ำกว่า Quality IV, Remilled 4, Cutting C, Blanked D. off หนังดิบ หนังประเภท West Blue ยกเว้นหนังจระเข้ Wet Blue แร่ดิบที่ยังไม่ได้ผ่านขั้นตอนการถลุง
2. สินค้านำเข้า	
• สินค้านำเข้าที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎระเบียบ	น้ำตาล ข้าว เกลือ Nitro Cellulose วัตถุอันตรายบางประเภท สารหล่อลื่น Optic Discs สิ่งทอและผลิตภัณฑ์เซรามิก และวัตถุดิบที่เป็นอันตรายต่อชั้นบรรยากาศ เพชรดิบ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พลาสติก วัตถุระเบิด สารให้ความหวาน (Saccharine) เครื่องมือเครื่องถ่ายเอกสาร สี สินค้าทุนที่แล้ว และก๊าซ LPG
• สินค้าที่ห้ามนำเข้า	สินค้าที่ใช้แล้ว (Used Goods) เครื่องพิมพ์ภาษาอินโดนีเซีย Pesticides Ethylene Dibromide (EDB), B3 Waste, Gombal BPO (ที่เป็นวัตถุดิบและสินค้า) Derivatives of Halogenation, Sulfonation, Nitration ซึ่งประกอบด้วย Halogen จากเกลือ Psychotropic ยาเสพติดและวัตถุดิบสำหรับอาวุธเคมี
3. สินค้าที่นำเข้าได้เสรี	คือสินค้านำเข้าทุกประเภทที่ไม่ได้อยู่ภายใต้บังคับของกฎระเบียบ สินค้าควบคุม หรือสินค้าที่ห้ามนำเข้า

2.7 ระบบโลจิสติกส์และการขนส่ง

โลจิสติกส์มีความสำคัญมากเนื่องจากเป็นตัวสะท้อนภาพรวมของเศรษฐกิจของประเทศ อินโดนีเซียเป็นประเทศหมู่เกาะที่ใหญ่ที่สุดในโลก และครอบคลุมพื้นที่มากกว่า 5,000 กิโลเมตร ดังนั้น การจะทำให้การขนส่งและการจัดจำหน่ายสินค้า หรือทรัพยากรในประเทศมีประสิทธิภาพ หรือราคาถูก จึงถือเป็นเรื่องท้าทายมาก

นอกจากนั้น ประชากรในประเทศกว่า 269 ล้านคน อาศัยกระจายกันตามหมู่เกาะ โดยประมาณร้อยละ 60 อาศัยอยู่บนเกาะชวา และที่เหลือร้อยละ 40 อาศัยกระจายอยู่บนเกาะกว่า 3,000 เกาะ ทั้งนี้ เกาะชวาถือเป็นจุดศูนย์กลางของการผลิต ขณะที่แหล่งทรัพยากรมีอยู่ทั่วไปตามหมู่เกาะอื่นๆ

ถึงแม้ว่าอินโดนีเซียมีท่าเรือที่สำคัญถึง 25 แห่ง และสนามบินระหว่างประเทศ 27 แห่ง แต่ศูนย์รวมการขนส่งทั้งในประเทศและต่างประเทศก็ยังคงอยู่ที่เมืองหลวงของประเทศ ซึ่งก็คือกรุงจาการ์ตา ที่ตั้งอยู่บนเกาะชวา สำหรับการขนส่งภายในระหว่างเกาะอื่นๆ นั้น สามารถขนส่งผ่านทางเรือพาณิชย์หรือที่ไม่เชิงพาณิชย์ขนาดเล็ก รวมถึงสนามบินภายในประเทศขนาดเล็กอีกกว่า 100 แห่ง

การขนส่งระหว่างภูมิภาคและประเภทสินค้าที่แตกต่างกันส่งผลกระทบต่อราคาค่าขนส่งที่แตกต่างกันมาก จากข้อมูลของธนาคารโลก ค่าขนส่งตู้คอนเทนเนอร์ 40 ฟุต ระหว่างเมืองปาดังซึ่งอยู่ที่เกาะสุมาตราตะวันตกมายังกรุงจาการ์ตา คิดเป็นมูลค่า 600 เหรียญสหรัฐฯ ขณะที่ค่าขนส่งตู้คอนเทนเนอร์ดังกล่าวจากกรุงจาการ์ตาไปยังประเทศสิงคโปร์ ราคาเพียง 185 เหรียญสหรัฐฯ ทั้งที่การขนส่งจากกรุงจาการ์ตาไปยังสิงคโปร์มีระยะทางที่ไกลกว่า นอกจากนั้น ด้วยค่าขนส่งที่แพงนี้ อาจส่งผลให้ราคาข้าวในประเทศในจังหวัดหนึ่งสูงกว่าอีกจังหวัดหนึ่งถึงกว่าร้อยละ 64

การขนส่งที่ไม่มีประสิทธิภาพเช่นนี้เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ราคาสินค้าต่างๆ ในประเทศแตกต่างกันมาก อีกทั้งยังเกิดปัญหาการขนส่งที่ล่าช้า เช่น

- ราคาก๊าซซีเมนต์สูงในเกาะปาปัวแพงกว่าเกาะชวาถึง 20 เท่า
- ราคาน้ำมันหนึ่งแกลลอนในเมืองเมดานแพงกว่าในกรุงจาการ์ตาถึง 2 เท่า
- สัมจากประเทศจีนถูกกว่าสัมจากเกาะกาลิมันตัน
- สับปะรดกระป๋องส่งออกไปยังประเทศมาเลเซียถูกกว่าส่งมายังเกาะชวา
- การส่งออกจากท่าเรือกว่าร้อยละ 10 ล่าช้า และไม่สามารถถึงท่าเรือเปลี่ยนผ่านได้ตรงเวลา การขนส่งภายในประเทศล่าช้าเสมอ
- การขนส่งทางรถบรรทุกประมาณร้อยละ 70 ของการขนส่งทั้งหมดในอินโดนีเซีย แต่รถบรรทุกส่วนใหญ่มีสภาพเก่าและไม่มีการบำรุงรักษา

- การขนส่งทางรถบรรทุกจากเมืองบันดุงถึงกรุงจาการ์ตาจะเสียเวลากว่าร้อยละ 75 ในการจอดรอเพื่อผ่านกระบวนการศุลกากรและตรวจสอบสินค้า

- การขนส่งยังคงใช้ระบบเอกสารกระดาษเป็นหลัก ซึ่งมีราคาสูงและยังคงมีการคิดค่าธรรมเนียมนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนด

ปัจจุบัน อินโดนีเซียพยายามผลักดันมาตรการใหม่เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว เช่น จัดตั้งกองทุนเพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่ดีขึ้น ตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกในการลงทุน ออกมาตรการตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ ใช้ระบบ National Single Window และให้บริการที่ทำเร็ว 24 ชั่วโมง รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ทางด่วน ท่าเรือ สนามบิน เป็นต้น

นอกจากนี้ การขนส่งผู้โดยสารทางอากาศก็เผชิญปัญหาด้านการรองรับผู้โดยสารไม่เพียงพอ สนามบินอย่างน้อย 4 แห่งในอินโดนีเซียมีปัญหาการขนส่งที่เกินขีดความสามารถ โดยสองในสี่แห่งนั้นขนส่งผู้โดยสารเกินกว่า 6 เท่าจากศักยภาพของสนามบินที่รองรับได้

สนามบินระหว่างประเทศซูการ์โน-ฮัตตา (Soekarno-Hatta) ในเขตตังเกอรัง (Tangerang) มีความสามารถในการรองรับผู้โดยสารได้ประมาณ 22 ล้านคนต่อปี แต่ในปี 2560 ที่ผ่านมา สนามบินได้รองรับผู้โดยสารทั้งสิ้นกว่า 60 ล้านคน

สนามบินงูราห์ ไร (Ngurah Rai) ในบาหลี หรือเป็นที่รู้จักในชื่อ Denpasar Airport มีความสามารถในการรองรับผู้โดยสาร 1.5 ล้านคนต่อปี แต่ในปี 2560 รองรับผู้โดยสารทั้งสิ้นกว่า 20 ล้านคน ซึ่งในปี 2556 ที่ผ่านมามีการก่อสร้างอาคารใหม่และเปิดใช้อย่างเป็นทางการเรียบร้อยแล้ว

สนามบินจูอันดา (Juanda) ในสุราบายา (Surabaya) มีความสามารถในการรองรับผู้โดยสาร 6 ล้านคนต่อปี แต่ในปี 2560 รองรับผู้โดยสารมากกว่า 20 ล้านคน การรองรับผู้โดยสารเกินกว่าความสามารถของสนามบินทำให้เกิดความล่าช้า ทั้งในเที่ยวบินขาเข้าและขาออก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเกิดปัญหาในการควบคุมการจราจรทางอากาศ เช่น ระบบเรดาร์ในการควบคุมจราจรทางอากาศของสนามบินจูอันดาสามารถสับคันเครื่องบินได้เพียง 21 ลำต่อชั่วโมง แต่ในปัจจุบันมีเครื่องบินขึ้นลงในสนามบินดังกล่าวถึง 40-45 ลำนอกจากนั้น การจราจรทางอากาศที่หนาแน่นยังทำให้เกิดความเสียหายต่อรันเวย์สนามบินด้วย

ปัจจุบันสนามบิน 13 แห่งในประเทศอินโดนีเซียดำเนินการโดยบริษัท Angkasa Pura I รองรับผู้โดยสารทั้งสิ้น 89.7 ล้านคนในปี 2559 และสนามบินอีก 13 แห่งที่ดำเนินการโดยบริษัท Angkasa Pura II รองรับผู้โดยสารทั้งสิ้น 92.5 ล้านคนจากตัวเลขปี 2559

ทั้งนี้ บริษัท Angkasa Pura II มีแผนจะเพิ่มความสามารถในการรองรับผู้โดยสาร สำหรับสนามบินซูการ์โน-ฮัตตาเป็น 120 ล้านคนภายในปี 2563 โดยในช่วงต้นปี 2561 มีการเปิดเส้นทางรถไฟจากสนามบินซูการ์โน-ฮัตตา

เพื่อเชื่อมมายังเมืองจาการ์ตา (Airport Raillink) ได้แก่ สถานี Batu Caper (สถานีระหว่างทาง) และสถานี Sudirman Baru (สถานีปลายทาง) และจะมีแผนการเปิดสถานีปลายทาง Manggarai และ Duri เพิ่มเติมในปี 2562

ตารางเวลารถไฟ Airport Raillink

SUDIRMAN BARU – SOEKARNO-HATTA AIRPORT				SOEKARNO-HATTA AIRPORT – SUDIRMAN BARU			
SDB		BPR		BST		BS	
DEP	ARR	DEP	ARR	DEP	ARR	DE	ARR
04.21	05.01	05.03	05.18	06.10	06.25	06.27	07.06
04.51	05.31	05.33	05.48	07.10	07.25	07.27	08.06
05.51	06.31	06.33	06.48	07.40	07.55	07.57	08.36
06.21	07.01	07.03	07.18	08.10	08.25	08.27	09.06
06.51	07.31	07.33	07.48	08.40	08.55	08.57	09.36
07.51	08.31	08.33	08.48	09.10	09.25	09.27	10.06
08.51	09.31	09.33	09.48	10.10	10.25	10.27	11.06
09.51	10.31	10.33	10.48	11.10	11.25	11.27	12.06
10.21	11.01	11.03	11.18	11.40	11.58	11.57	12.36
10.51	11.31	11.33	11.48	12.10	12.25	12.27	13.06
11.51	12.31	12.33	12.48	13.10	13.25	13.27	14.06
12.51	13.31	13.33	13.48	14.10	14.25	14.27	15.06
13.21	14.01	14.03	14.18	14.40	14.55	14.57	15.36
13.51	14.31	14.33	14.48	15.10	15.25	15.27	16.06
14.51	15.31	15.33	15.48	16.10	16.25	16.27	17.06
15.51	16.31	16.33	16.48	17.10	17.25	17.27	18.06
16.21	17.01	17.03	17.18	17.40	17.55	17.57	18.36
16.51	17.31	17.33	17.48	18.10	18.25	18.27	19.06
17.51	18.31	18.33	18.48	19.10	19.25	19.27	20.06
18.51	19.31	19.33	19.48	20.10	20.25	20.27	21.06
19.21	20.01	20.03	20.18	20.40	20.55	20.57	21.36
19.51	20.31	20.33	20.48	21.10	21.25	21.27	22.06
20.51	21.31	21.33	21.48	22.10	22.25	22.27	23.06
21.21	22.01	22.03	22.18	22.40	22.55	22.57	23.36
21.51	22.31	22.33	22.48	23.10	23.25	23.27	00.06

• SDB = Stasiun Sudirman Baru (BNI City), BPR = Stasiun Batu Ceper, BST = Stasiun Bandara Soekarno Hatta

2.8 การขนส่งระหว่างประเทศไทยและอินโดนีเซีย (โลจิสติกส์)

การขนส่งสินค้าจากประเทศไทยไปยังอินโดนีเซียที่นิยมมากที่สุดคือ การขนส่งทางเรือ ส่วนรองลงมาคือ การขนส่งทางอากาศ ซึ่งการขนส่งทางเรือได้รับความนิยมมากที่สุดเนื่องจากประหยัดกว่าการขนส่งทางอากาศ

การขนส่งทางเรือได้รับความนิยมในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศไทยไปยังประเทศอินโดนีเซีย เนื่องจากสามารถบรรทุกสินค้าได้จำนวนมากและประหยัดค่าขนส่งอีกด้วย แม้ว่าระยะเวลาในการขนส่งจะนานกว่าการขนส่งทางอากาศ อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาการขนส่งทางเรือจะใช้เวลาประมาณ 5-10 วัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะและจำนวนบรรทุกของเรือ ท่าเรือหลักอยู่ที่กรุงจาการ์ตาและปาเลมบัง

การขนส่งทางอากาศโดยสายการบินแห่งชาติของอินโดนีเซีย Garuda Airline (GA) การบินไทย และสายการบินแอร์เอเชีย

2.9 โอกาสทางการค้าการลงทุนและปัญหาอุปสรรค

จุดแข็ง

- 1) อินโดนีเซียเป็นตลาดใหญ่ มีจำนวนประชากรกว่า 269 ล้านคน หรือครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมดในอาเซียน
- 2) ประชากรที่มีฐานะดีแม้จะมีไม่เกินร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด หรือประมาณ 20-30 ล้านคน แต่มีกำลังซื้อสูงมาก และนิยมสินค้าที่มีคุณภาพดี
- 3) เป็นประเทศที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ เช่น น้ำมัน ถ่านหิน แร่ธาตุ ป่าไม้ เป็นต้น
- 4) กำลังพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ

จุดอ่อน

- 1) กฎหมายและกฎระเบียบของอินโดนีเซียไม่มีความชัดเจนและมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย
- 2) ระบบราชการมีกระบวนการที่ยุ่งยากและซับซ้อน อีกทั้งยังมีปัญหาด้านการคอร์รัปชันในระบบราชการ
- 3) ระบบโครงสร้างพื้นฐานยังไม่สมบูรณ์
- 4) ค่าเงินสกุลรูเปียห์อ่อนตัวลง ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19
- 5) ระบบสาธารณูปโภคที่ยังไม่ดีพอทำให้ระบบการขนส่งล่าช้า

โอกาส

- 1) อินโดนีเซียมีจำนวนแรงงานมากและค่าแรงถูก เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่มีฐานะยากจน

2) รัฐบาลให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุน เช่น การแก้ไขกฎระเบียบด้านการลงทุน การแก้ไขระบบการขอใบอนุญาตทำธุรกิจ เป็นต้น

อุปสรรค

1) มีการกำหนดมาตรการทางการค้าในลักษณะที่เป็นการกีดกันทางการค้า เช่น มาตรการห้ามนำเข้า มาตรการใบอนุญาตนำเข้า มาตรการด้านสุขอนามัย มาตรการด้านการจำกัดโควตาสินค้า เป็นต้น

2) ตลาดอินโดนีเซียมีการแข่งขันสูง โดยเฉพาะสินค้าราคาถูกจากต่างประเทศ เช่น จีน เวียดนาม อินเดีย เป็นต้น

3) อินโดนีเซียมีนโยบายอาหารแบบพึ่งพาตนเอง โดยพยายามลดการนำเข้าและใช้สินค้าจากในประเทศ

ดัชนีทุนการทำธุรกิจ

3.1 ค่าเช่าที่ดินและราคาที่ดิน (Jabodetabek)

Submarket	Inventory (Ha)	Quarterly	YTD	Overall	AVG. Land Price		
		Demand (Ha)	Demand (Ha)	Sales Rate	(IDR/ sqm.)	(EUR/ sqm.)	USD/ sqm.)
Jakarta	1,089	0.0	0.0	86.5%	5,750,000*	336.2	399.30
Tangerang	784	0.0	0.0	67.6%	2,600,000	152	180.55
Bekasi	5,056	17.5	17.5	79.0%	2,598,487	151.9	180.45
Karawang & Purwakarta	4,990	1.3	1.3	48.3%	1,892,018	110.6	13.3
Serang	3,095	4.2	4.2	50.0%	1,675,000	97.9	131.3
Bogor	80	0.0	0.0	84.8%	2,000,000	116.9	138.8
Subang	400	0.0	0.0	0.0	1,800,000	105.2	125
Greater Jakarta	15,495	23.6	23.6	61.3%	2,543,000	148.7	176.5

(1\$US = Rp.14,400) * Secondary Market Price

ที่มา: Cushman & Wakefield MarketBeat reports, <https://www.cushmanwakefield.com/en/indonesia/insights/jakarta-marketbeat>

3.2 ค่าเช่าสำนักงาน (Jabodetabek)

Jakarta CBD Area		Jakarta Area	
AVG GROSS RENT (GRADE A) (US\$/Sqm/Month)* 2020		AVG GROSS RENT (US\$/Sqm/Month)* 2020	
SUBMARKET	Price \$	SUBMARKET	Price \$
Sudirman	\$25.09	Central Jakarta	\$15.19
Kuningan	\$19.21	South Jakarta	\$15.65
Gatot Subroto	\$19.85	North Jakarta	\$13.22
Thamrin	\$23.84	West Jakarta	\$15.35
Satrio	\$17.35	East Jakarta	\$13.74

(1\$US = Rp.14,400) *Rental rates reflect Gross Rental including Service Charge

ที่มา: Cushman & Wakefield MarketBeat reports, <https://www.cushmanwakefield.com/en/indonesia/insights/jakarta-marketbeat>

3.3 ค่าเช่าโกดัง (Jabodetabek)

No	Location	Price/Sqm. (Rp.)
1	Jakarta	Rp. 86,000
2	Tangerang	Rp. 83,000
3	Bekasi	Rp. 84,000
4	Karawang	Rp. 72,000
5	Purwakarta	Rp. 72,000
6	Bogor	Rp. 65,000

ที่มา: <https://www.statista.com/statistics/1042221/indonesia-average-net-rent-in-greater-jakarta/>

3.4 ค่าก่อสร้างโรงงาน (Jabodetabek)

No	BUILDING TYPE	Price/Sqm (\$)
1	Industrial units, shell only (conventional single story framed units)	\$ 327 - 356
2	Owner operated factories, low rise, light weight industry	\$ 355 - 392

ที่มา: <https://www.arcadis.com/en/knowledge-hub/perspectives/asia/research-and-publications/construction-cost-handbook>

3.5 ต้นทุนด้านแรงงาน (เงินเดือนแต่ละตำแหน่ง)

3.5.1 อุตสาหกรรมการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค

ENGINEERING & TECHNICAL (MANUFACTURING)					ENGINEERING & TECHNICAL (MANUFACTURING)				
Salary Range (per month)					Salary Range (per month)				
QUALIFICATIONS	EXPERIENCE (YEARS)	MIN (IDR)	MAX (IDR)		QUALIFICATIONS	EXPERIENCE (YEARS)	MIN (IDR)	MAX (IDR)	
Account Executive	S1	3	7,500,000	15,000,000	People Development Officer	S1	4+	7,000,000	7,500,000
Accountant Specialist	S1	7	9,500,000	12,000,000	People Development Supervisor	S1	4	7,500,000	8,000,000
Accounting and Tax Supervisor	S1	6	9,000,000	16,000,000	Planning Assistant Manager	S1	3 - 5	16,000,000	20,000,000
Administration Executive	S1	2	5,000,000	7,500,000	Planning Manager	S1	5-8	25,000,000	38,000,000
Admin, Finance	S1	3	4,000,000	6,000,000	Plant Reliability Specialist	S1	4	40,000,000	46,000,000
Applications Engineer	S1	5	11,000,000	12,000,000	PPIC Executive	S1	2	5,000,000	8,000,000
Area Sales Manager	S1	4	15,000,000	20,000,000	PPIC Supervisor	S1	3	8,000,000	10,000,000
Assistant Technical Manager	S1	3	14,000,000	17,500,000	Process Engineer	S1	3 - 5	20,000,000	30,000,000
Business Development Techpack	S1	8	12,500,000	23,000,000	Procurement Manager	S1	2+	13,000,000	20,000,000
Consortium Site Quality Manager	S1	6	45,000,000	70,000,000	Production Dept. Head (Polish & Sorter)	S1	10	16,000,000	20,000,000
Construction Manager	S1	7 - 10	30,000,000	40,000,000	Production Engineer Degree	S1	3 - 5	13,000,000	16,000,000
Cost Accountant	S1	7	10,000,000	15,000,000	Production Manager	S1	7 - 10	20,000,000	30,000,000
Customer Service Manager	S1	10+	26,000,000	30,000,000	Program Manager	S1	5 - 8	23,000,000	27,000,000
Country Manager	S1	10+	80,000,000	110,000,000	Project Administration	S1	3+	25,000,000	38,000,000
Development Engineer	S1	3 - 5	15,000,000	23,000,000	Project Engineer	S1	3 - 5	21,000,000	25,000,000
Electrical Design Engineer	S1	3 - 5	13,000,000	19,000,000	Project Manager	S1	3+	25,000,000	35,000,000
Electrical Engineer	S1	3 - 5	15,000,000	20,000,000	QA Engineer	S1	3 - 5	9,800,000	14,000,000
Engineering Manager	S1	10+	23,000,000	35,000,000	QA Supervisor	S1	4	12,000,000	19,000,000
Finance & Admin Executive	S1	10+	12,000,000	17,000,000	QA/OC manager	S1	20	15,000,000	18,000,000
Finance Controller	S1	3	7,000,000	11,000,000	Regional Manager, Operations	S1	8	17,000,000	25,000,000
Finance Executive	S1	3	8,000,000	9,000,000	R&D Manager	S1	5	9,000,000	10,000,000
Finance Manager	S1	3	22,000,000	25,000,000	R&D Supervisor	S1	5	10,000,000	13,000,000
Finance Supervisor	S1	3	7,000,000	12,000,000	Sales Engineer	S1	3+	13,000,000	30,000,000
Formulator	S1	11	10,000,000	11,000,000	Sales Engineer Assistant Manager	S1	13	16,000,000	28,000,000
Head of Finance	S1	6	10,000,000	13,000,000	Sales Executive	S1	2-3	7,000,000	11,000,000
HR Manager	S1	8+	20,000,000	30,000,000	Sales Manager	S1	3	23,000,000	27,000,000
HR & GA Supervisor	S1	3	8,000,000	13,000,000	Section Head IE Teach Pack	S1	6	16,000,000	19,000,000
Instrumentation Engineer	S1	5+	9,000,000	15,000,000	Senior Applications Engineer	S1	6	9,000,000	13,000,000
IT Executive	S1	2	7,000,000	12,000,000	Senior Design Engineer, Automation	S1	5 - 7	12,000,000	17,000,000
Lead Application Scientist	S1	10	26,000,000	40,000,000	Sales Product Manager	S1	10	15,000,000	20,000,000
Maintenance Dept. Head	S1	10	16,000,000	20,000,000	Senior Sales Engineer	S1	4	11,000,000	23,000,000
Maintenance & Reliability Manager	S1	7 - 10	20,000,000	30,000,000	Service Manager	S1	10+	22,000,000	27,000,000
Manufacturing Director	S1	15+	95,000,000	165,000,000	Site Quality Manager	S1	3+	31,000,000	57,000,000
Material Manager	S1	5 - 8	25,000,000	30,000,000	Technical Sales Staff	S1	2	7,000,000	9,000,000
Mechanical Design Engineer	S1	3 - 5	10,000,000	17,000,000	Warehouse Executive	S1	5	15,000,000	23,000,000
Mechanical Engineer	S1	5+	10,000,000	17,000,000	Workshop Dept. Head	S1	10	15,000,000	22,000,000

ที่มา: Kelly Indonesia Salary Guide 2020

3.5.2 อุตสาหกรรมโลจิสติกส์และคลังสินค้า

LOGISTIC AND WAREHOUSE					LOGISTIC AND WAREHOUSE				
Salary Range (per month)					Salary Range (per month)				
	QUALIFICATIONS	EXPERIENCE (YEARS)	MIN (USD)	MAX (USD)		QUALIFICATIONS	EXPERIENCE (YEARS)	MIN (USD)	MAX (USD)
Account Handler Staff	D3	2	5,000,000	6,000,000	Operations Executive	S1	2-3	7,000,000	10,000,000
Accounting & Finance Manager	S1	5-10	22,000,000	35,000,000	Operations Manager, Airfreight	S1	6-8	30,000,000	40,000,000
Accounting & Finance Staff	S1	1-3	6,000,000	9,000,000	Operations Manager, Sea-Freight/Ocean-Freight	S1	6-8	30,000,000	50,000,000
Admin & Invoice Assistant	S1	2	5,000,000	7,000,000	Operations Manager, Sea-Freight/Ocean-Freight (Surabaya)	S1	6-8	10,000,000	16,000,000
Bank Reconciliation Assistant	S1	5	7,000,000	8,000,000	Order Fulfillment Manager	S1	5-8	28,000,000	35,000,000
Billing Admin Assistant	S1	1	5,000,000	6,000,000	Procurement & Purchasing Manager/Director	S1	10-12	75,000,000	100,000,000
Business Development Manager	S1	6-10	25,000,000	36,000,000	Project Management Office Manager	S1	8-10	22,000,000	30,000,000
Chief Executive Officer	S1	16+	124,000,000	150,000,000	Quote Desk Frontline Officer	S1	1	5,000,000	6,000,000
Chief Operation Officer	S1	10-16	83,000,000	100,000,000	Sales & Order Management Manager	S1	5-8	25,000,000	28,000,000
Clearance Admin Officer	D3	2	5,000,000	6,000,000	Sales Executive	S1	2	9,000,000	13,000,000
Clearance Officer	S1	2	5,000,000	6,000,000	Sales Manager	S1	3	16,000,000	18,500,000
Cold Hub Manager	S1	6-8	28,000,000	38,000,000	Sales Trainer & CRM Manager	S1	8-10	30,000,000	47,000,000
Commercial Director	S1	10-15	80,000,000	100,000,000	Senior Project Logistic Officer	S1	3-5	33,000,000	45,600,000
Commercial Manager	S1	5-8	38,000,000	40,000,000	Shipping Assistant	S1	1-3	5,000,000	6,000,000
Commercial Specialist	S1	2-4	8,000,000	15,000,000	Shipping Manager	S1	6-8	30,000,000	44,000,000
Country Manager	S1	15+	130,000,000	165,000,000	Shipping Supervisor	S1	4-5	9,000,000	14,000,000
Credit Control Admin Assistant	S1	2	5,000,000	6,000,000	Sourcing Manager	S1	6-10	32,000,000	45,000,000
Customer Service Staff	S1	4	6,000,000	9,300,000	Special Service Executive	S1	2	5,000,000	6,000,000
Customer Service Manager	S1	5-8	23,000,000	38,000,000	Special Service Front Line Executive	S1	2	5,000,000	6,000,000
Customer Service Representative	D3	2	5,000,000	7,000,000	Specialist Services Monitoring	S1	2	5,000,000	6,000,000
Data Entry Officer	D3	2	5,000,000	7,000,000	Strategic Procurement Manager	S1	6-10	30,000,000	55,000,000
Demand Planner	S1	2-4	8,000,000	17,000,000	Supply Chain Manager	S1	6-10	45,000,000	91,000,000
Distribution Manager	S1	6-7	32,000,000	40,000,000	Supply Planner	S1	2-4	13,000,000	18,000,000
E-Procurement Manager	S1	6-10	25,000,000	45,000,000	Telemarketing & Sales Executive	D3	1-3	5,000,000	7,000,000
Finance Administrator	S1	2-4	5,000,000	6,000,000	Warehouse/Store Assistant	S1	1-3	5,000,000	6,000,000
Front Desk Assistant	D3	2	5,000,000	6,000,000	Warehouse Manager	S1	4-5	12,500,000	25,000,000
HR Director	S1	15+	85,000,000	100,000,000	Warehouse Supervisor	S1	3-5	9,000,000	19,000,000
Implant Staff	S1	1	5,000,000	7,000,000					
Inventory Manager	S1	6-10	25,000,000	30,000,000					
Logistics Manager	S1	6-10	20,000,000	40,000,000					
Logistics Specialist	S1	2-4	9,000,000	10,000,000					
Marketing Communication Executive	S1	1-3	6,000,000	8,000,000					
Material Planner	S1	2-4	11,000,000	18,000,000					
Operation Asst. Manager	S1	3-5	12,000,000	14,000,000					
Operations Director	S1	10-15	66,000,000	100,000,000					

ที่มา: Kelly Indonesia Salary Guide 2020

3.6 ค่าสาธารณูปโภค

3.6.1 ค่าน้ำ

น้ำในประเทศอินโดนีเซียจะหมายความรวมถึงน้ำใต้ดิน (Ground water) และน้ำดื่ม (Drinking water) จากบริษัทจำหน่ายน้ำ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นรัฐวิสาหกิจ คือ Perusahaan Daerah Air Minum (PDAM) อัตราค่าน้ำใต้ดินและน้ำดื่มจาก PDAM จะไม่ใช่อัตราเดียวกันในทุกที่ แต่จะขึ้นกับนโยบายของแต่ละท้องถิ่นหรือขึ้นกับบริษัทผู้จำหน่ายน้ำ สำหรับในกรุงจาการ์ตา บริษัทที่ดำเนินการในเรื่องน้ำดื่มก็คือ PT. Aetra Air Jakarta and PT. PAM Jaya (Palyja) อัตราค่าน้ำในกรุงจาการ์ตาจะไม่ใช่อัตราเดียวกันทั้งหมด แต่จะขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้ใช้น้ำ ทั้งนี้ รัฐบาลอินโดนีเซียพยายามที่จะลดการใช้น้ำใต้ดิน เช่น การเก็บภาษีค่าน้ำใต้ดินในกรุงจาการ์ตา

ราคาน้ำ โดย PT. PAM Jaya

Group	Customer Description	Rate use of water		
		0-10 m3	11-20 m3	20 m3
Group I	Social Service	Rp. 1.050	Rp. 1.050	Rp. 1.050
Group II	Very Low Household	Rp. 1.050	Rp. 1.050	Rp. 1.575
Group III A	Low Household	Rp. 3.550	Rp. 4.700	Rp. 5.500
Group III B	Mid Household/Small Commercial	Rp. 4.900	Rp. 6.000	Rp. 7.450
Group IV A	High Household/ Mid Commercial	Rp. 6.825	Rp. 8.150	Rp. 9.800
Group IV B	1-5 star Hotel, Factory	Rp. 12.550	Rp. 12.550	Rp. 12.550
Group V	Tanjung Priok Harbour	Rp. 14.650	Rp. 14.650	Rp. 14.650

ที่มา: <http://pamjaya.co.id/id/customer-info/drinking-water-tariff>

ราคาน้ำ โดย PT Aetra Air Jakarta

Group	Customer Description	Rate use of water		
		0-10 m3	11-20 m3	20 m3
Group I	social service	Rp. 1.050	Rp. 1.050	Rp. 1.050
Group II	Very Low Household	Rp. 1.050	Rp. 1.050	Rp. 1.575
Group III A	Low Household	Rp. 3.550	Rp. 4.700	Rp. 5.500
Group III B	Mid Household/Small Commercial	Rp. 4.900	Rp. 6.000	Rp. 7.450
Group IV A	High Household/ Mid Commercial	Rp. 6.825	Rp. 8.150	Rp. 9.800
Group IV B	1-5 star Hotel, Factory	Rp. 12.550	Rp. 12.550	Rp. 12.550
Group V	Tanjung Priok Harbour	Rp. 14.650	Rp. 14.650	Rp. 14.650

ที่มา: https://aetra.co.id/info_pelanggan/info_tarif_biaya

3.6.2 ค่าไฟ

อัตราค่าไฟ (หน่วย: รูเปย์ต่อกิโลวัตต์ชั่วโมง)

Tariff Group	Tariff Class	2021
Residential	R1 900 VA	Rp.1.352,00/kwh
	R1 1,300 VA	Rp.1.444,70/kwh
	R1 2,200 VA	Rp.1.444,70/kwh
	R2 3,500 VA - 5,500 VA	Rp.1.444,70/kwh
	R3 > 5,550 kVA	Rp.1.444,70/kwh
Business, Industry, Govt Office	B1 900 VA	Rp.1.444,70/kwh

Tariff Group	Tariff Class	2021
	B1 1,300 VA	Rp.1.444,70/kwh
	B1 2,200 VA - 5,500 VA	Rp.1.444,70/kwh
	B2 5,500 VA - 200 kVA	Rp.1.444,70/kwh
	B3 > 200 kVA	Rp.1,114.74/kwh
Industry	I4 > 30,000 kVA	Rp.996.74/kwh

ที่มา:Ministry of Energy and Mineral Resources, <https://www.esdm.go.id/en/media-center/news-archives/electricity-tariffs-for-april-june-2021-remain-unchanged>

3.7 ต้นทุนด้านโลจิสติกส์และอัตราค่าขนส่ง

3.7.1 ต้นทุนด้านโลจิสติกส์และสภาพการคมนาคมในประเทศอินโดนีเซีย

อินโดนีเซียถือเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในภูมิภาคอาเซียน ด้วยประชากรกว่า 269 ล้านคนที่มีแนวโน้มกำลังซื้อมากขึ้น และเศรษฐกิจของประเทศซึ่งกำลังเจริญเติบโต ทำให้ภาคการขนส่งและระบบโลจิสติกส์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้อินโดนีเซียกลายเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคได้

ในแต่ละปี รัฐบาลสูญเสียต้นทุนในการพัฒนาระบบขนส่งและโลจิสติกส์ประมาณร้อยละ 24 ของ GDP ทำให้รัฐบาลปัจจุบันภายใต้การดูแลของประธานาธิบดี Joko Widodo ได้ประกาศนโยบายด้านโลจิสติกส์เมื่อปลายปี 2558 เพื่อแก้ปัญหาและลดต้นทุนด้านระบบขนส่งและโลจิสติกส์ โดยออกระเบียบข้อบังคับในการลดขั้นตอนการออกใบอนุญาตและยกเลิกระเบียบข้อบังคับในระดับภูมิภาคเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ มีการกำหนดความสำคัญและพัฒนาโครงการที่จะนำไปสู่โอกาสทางธุรกิจ รวมถึงอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนภายในประเทศ ดังนี้

การคมนาคมทางบก

อุปสรรคที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งสำหรับนักลงทุนในอินโดนีเซียคือการขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคม กรุงจาการ์ตาเพียงแห่งเดียวต้องสูญเสียเงินปีละ 1.43 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ จากการจราจรติดขัด ซึ่งเครือข่ายถนนในอินโดนีเซียส่วนใหญ่เป็นถนนขนาดเล็ก มีความแออัดมากและคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน (จากถนนหลวงไปจนถึงถนนเครือข่ายในเมืองและจังหวัดที่มีสภาพไม่ดี)

- ระบบขนส่งมวลชนจาการ์ตา (Jakarta Mass Rapid Transport: MRT) หรือรถไฟฟ้าใต้ดินจาการ์ตาเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาระบบขนส่งรถไฟ โดยแบ่งออกเป็น 2 เส้นทาง คือ 1) เส้นทางจากตอนเหนือของจาการ์ตา-ตอนใต้ของจาการ์ตา (M1 North-South Line) ประกอบด้วย 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 มีระยะทาง 15.7 กิโลเมตร 13 สถานี และช่วงที่ 2 มีระยะทาง 6 กิโลเมตร 8 สถานี และ 2) เส้นทางจากตอนตะวันออกของจาการ์ตา-ตอนตะวันตกของจาการ์ตา (M2 East-West Line) โดยมีระยะทาง 87 กิโลเมตร และคาดว่าจะเปิดให้บริการภายในปี 2568

- ระบบขนส่งทางรถไฟเชื่อมท่าอากาศยานนานาชาติ ซูการ์โน ฮัตตา (Soekarno-Hatta Airport Rail Link) เป็นรถไฟความเร็วสูงที่เชื่อมระหว่างสนามบิน-กรุงจาการ์ตา โดยเปิดให้บริการเมื่อปลายปี 2560 เพื่อรองรับจำนวนผู้โดยสารในสนามบินที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งรถไฟความเร็วสูงนี้มีระยะทาง 33.86 กิโลเมตร ให้บริการเส้นทางตรงไปยังสนามบินนานาชาติในกรุงจาการ์ตา และผ่าน 4 สถานี ได้แก่ Manggarai-Dukeh Atas-Tanah Abang-Pluit การอำนวยความสะดวกในการเดินทางไป-กลับจากสนามบินนี้ ถือเป็นประโยชน์อย่างมากต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศ

นอกจากนี้ รัฐบาลพัฒนาทางด่วน (Toll Road) เชื่อมโยงจังหวัดบนเกาะต่างๆ ทั่วอินโดนีเซีย ทั้งใน เกาะชวา เกาะสุมาตรา เกาะสุลาเวสี และเกาะกาลิมันตัน (ที่มา: <https://pu.go.id/berita/kementerian-pupr-targetkan-427-km-ruas-tol-baru-tuntas-sepanjang-tahun-2021>) รวมทั้งรัฐบาลปรับปรุงเส้นทางรถไฟและก่อสร้างทางรถไฟ Double Line Cross สายชวาใต้ ตั้งแต่เมือง Cirebon จังหวัดชวาตะวันตก ถึง เมือง Jombang จังหวัดชวาตะวันออก (ที่มา: <http://dephub.go.id/post/read/capaian-kementerian-perhubungan-di-tahun-2020>)

การคมนาคมทางน้ำ

ท่าเรือขนถ่ายตู้สินค้าที่ใหญ่ที่สุดในประเทศคือ ท่าเรือ Tanjung Priok ในกรุงจาการ์ตา โดยรองรับปริมาณตู้สินค้าราวร้อยละ 43.37 ของทั้งประเทศ หรือมากกว่าร้อยละ 60 ของการส่งออกของอินโดนีเซีย ทั้งนี้ เช่นเดียวกับโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ในอินโดนีเซีย การลงทุนในท่าเรือไม่เป็นไปตามการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของสินค้าที่ขนส่งผ่านท่าเรือเหล่านั้น และต้องเผชิญกับปัญหาหลายอย่าง เช่น ปัญหาคอขวดการขนถ่ายสินค้าที่ล่าช้า และมีรายงานจากบริษัทขนส่งเดินเรือทะเลว่าบ่อยครั้งที่เรือบรรทุกสินค้าต้องออกจาก Tanjung Priok ก่อนบรรทุกสินค้าเต็มลำเรือ เพื่อที่จะรักษาเวลาการเดินทางให้ตรงกำหนดเวลา ตามรายงานของธนาคารโลก ต้นทุนของตู้สินค้านำเข้าและส่งออกจากอินโดนีเซียสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน อย่างมาเลเซียและไทยอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากต้นทุนการขนส่งที่สูงจากโรงงานมาถึงท่าเรือ Tanjung Priok ความล่าช้าเมื่อเทียบกับท่าเรืออื่นๆ ในอาเซียน ทั้งในด้านระยะเวลาการเทียบท่าของเรือ (Turnaround Time) และปริมาณของ Crane Movement ทั้งนี้ ท่าเรืออื่นๆ ในอินโดนีเซียประกอบด้วย ท่าเรือ Tanjung Perak ณ เมืองสุราบายาในจังหวัดชวาตะวันออก ท่าเรือ Belawan ณ เมืองเมดานในจังหวัดสุมาตราเหนือ และท่าเรือ Makassar ในจังหวัดสุลาเวสีใต้

รัฐบาลภายใต้การดูแลของประธานาธิบดี Joko Widodo ได้มีแผนพัฒนาระบบการขนส่งทางทะเลเรียกว่า ทางหลวงทางทะเล (Maritime highways) โดยเป็นการเดินเรือรายวันที่เชื่อมต่อระหว่าง Sorong และ Wasai ในเขตปาปัว ซึ่งกำหนดให้มี 2 เทียวเรือต่อวันในการขนส่งสินค้าจาก Sorong-Wasai รวมไปถึงเมืองสุราบายา ทางตอนตะวันออกของเกาะชวา และเมืองมาคัสซาร์ทางตอนใต้ของเกาะสุลาเวสี โครงการนี้อยู่ภายใต้การควบคุมของภาครัฐและภาคเอกชน โดยการร่วมมือกันครั้งนี้ถือเป็นบทบาทสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสร้างโอกาสในการเข้ามาลงทุนของภาคเอกชนและต่างชาติ นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีโครงการที่จะขยายท่าเรือและพัฒนา

ท่าเรือให้ทันสมัย เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการขนส่งต่างๆ และผลักดันให้พื้นที่ดังกล่าวกลายเป็นศูนย์กลางการค้าทางทะเลที่สำคัญระดับโลก

นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีเป้าหมายพัฒนาท่าเทียบเรือของประเทศ โดยเป็นแผนระยะยาวถึงปี 2573 ประกอบด้วย แผนงานก่อสร้างท่าเรือขนาดใหญ่หลายสิบแห่งและท่าเทียบเรือขนาดเล็กกว่าร้อยแห่ง ซึ่งคาดว่าจะเพิ่มปริมาณการขนส่งสินค้าโดยรวมถึง 2 เท่า เป็น 2.1 พันล้านตันในปี 2573 จากปัจจุบันประมาณ 1 พันล้านตัน (ที่มา: <http://dephub.go.id/post/read/capaian-kementerian-perhubungan-di-tahun-2020>)

การคมนาคมทางอากาศ

อินโดนีเซียมีสนามบินนานาชาติ 27 แห่ง รวมทั้งสนามบินใหญ่ที่สุดในประเทศคือ Saekarno-Hatta ในกรุงจาการ์ตา สนามบินนานาชาติอื่นๆ กระจายอยู่ตามเมืองต่างๆ เช่น สุราบายา บาห์ลี เมดาน เกาะบาตัม ปาดัง อัมบน ยอกยาการ์ตา โซโล บาลิกปาปัน บันจาร์มาซิน มาคัสซาร์ และมานาโด (ที่มา: <http://dephub.go.id/post/read/capaian-kementerian-perhubungan-di-tahun-2020>)

3.7.2 อัตราค่าขนส่ง โดยบริษัทบริการขนส่ง

JNE Regular

No	Destination	Price
1	Jakarta-Medan (1 kg)	Rp 37.000
2	Jakarta-Palembang (1 kg)	Rp 22.000
3	Jakarta-Bandung (1 kg)	Rp 11.000
4	Jakarta-Semarang (1 kg)	Rp 18.000
5	Jakarta-Yogyakarta (1 kg)	Rp 18.000
6	Jakarta-Surabaya (1 kg)	Rp 19.000
7	Jakarta-Samarinda (1 kg)	Rp 55.000
8	Jakarta-Denpasar (1 kg)	Rp 28.000
9	Jakarta-Merauke (1 kg)	Rp 150.000

ที่มา: <https://money.kompas.com/read/2021/03/21/111445626/tarif-jne-2021-dari-jakarta-ke-berbagai-kota>

J&T Regular

No	Destination	Price
1	Jakarta-Medan (1 kg)	Rp 27.000
2	Jakarta-Palembang (1 kg)	Rp 18.500
3	Jakarta-Bandung (1 kg)	Rp 12.000
4	Jakarta-Semarang (1 kg)	Rp 19.000

No	Destination	Price
5	Jakarta-Yogyakarta (1 kg)	Rp 19.000
6	Jakarta-Surabaya (1 kg)	Rp 20.000
7	Jakarta-Samarinda (1 kg)	Rp 63.000
8	Jakarta-Denpasar (1 kg)	Rp 28.000
9	Jakarta-Merauke (1 kg)	Rp 150.000

ที่มา: <https://jet.co.id/rates>

Lion Parcel

No	Destination	Price
1	Jakarta-Medan (1 kg)	Rp 31.000
2	Jakarta-Palembang (1 kg)	Rp 14.000
3	Jakarta-Bandung (1 kg)	Rp 9.000
4	Jakarta-Semarang (1 kg)	Rp 10.500
5	Jakarta-Yogyakarta (1 kg)	Rp 10.500
6	Jakarta-Surabaya (1 kg)	Rp 11.000
7	Jakarta-Samarinda (1 kg)	Rp 46.000
8	Jakarta-Denpasar (1 kg)	Rp 23.000
9	Jakarta-Merauke (1 kg)	Rp 100.000

ที่มา: <https://lionparcel.com/tarif>

การจัดตั้งบริษัท

4.1 รูปแบบองค์กรธุรกิจในอินโดนีเซีย

กฎหมายอินโดนีเซียฉบับที่ 3/1982 (Law of the Republic of Indonesia No. 3/1982 Concerning Compulsory Registration of Companies หรือ Undang-Undang Republik Indonesia Nomor 3 Tahun 1982 Tentang Wajib Daftar Perusahaan) กำหนดรูปแบบองค์กรธุรกิจประเภทต่างๆ ได้แก่ กิจการเจ้าของคนเดียว (PD: Perusahaan Dagang) ห้างหุ้นส่วน (Fa: Persekutuan Firma) ห้างหุ้นส่วนจำกัด (CV: Commanditaire Vennootschap / Persekutuan Komanditer) สหกรณ์ (Koperasi) บริษัทจำกัด (PT: Perseroan Terbatas)

บริษัทจำกัด หรือ PT (Perseroan Terbatas) ถือได้ว่าเป็นรูปแบบการจัดตั้งธุรกิจรูปแบบหลักในอินโดนีเซีย การจัดตั้งบริษัทจำกัดประกอบด้วย ผู้ถือหุ้นอย่างน้อย 2 คน ซึ่งสามารถจัดตั้งได้ในรูปแบบบริษัทจำกัดหรือรูปแบบปิด (Limited Partnership หรือ Perseroan Tertutup บริษัทจำกัดที่ไม่ขายหุ้นให้แก่ประชาชนทั่วไป) และบริษัทมหาชนจำกัด หรือ รูปแบบเปิด (Public-Listed Company หรือ Perseroan Terbuka, Tbk บริษัทจำกัดที่ขายหุ้นให้แก่ประชาชนผ่านตลาดหุ้น) โดยเป็นความร่วมมือในการดำเนินธุรกิจที่มีเงินทุนจากหุ้นที่สามารถซื้อและขายได้ ผู้ถือหุ้นมีการจำกัดความรับผิดชอบตามจำนวนหุ้นที่ถือ สิทธิประโยชน์ของบริษัทแยกออกจากทรัพย์สินส่วนตัวของเจ้าของ ทั้งนี้ บริษัท PT ต้องปฏิบัติตามกฎหมายอินโดนีเซียฉบับที่ 40/2007 (Law of the Republic of Indonesia No. 40/2007 Concerning Limited Liability Companies หรือ Undang-Undang Republik Indonesia Nomor 40 Tahun 2007 Tentang Perseroan Terbatas)

นอกจากนี้ **รัฐวิสาหกิจ หรือ BUMN (Badan Usaha Milik Negara)** นับเป็นองค์กรธุรกิจที่มีบทบาทในเศรษฐกิจของอินโดนีเซีย โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงรัฐวิสาหกิจ แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) **บริษัทจำกัด เรียกว่า BUMN (Persero)** เป็นบริษัทจำกัดที่รัฐเป็นเจ้าของ มีทุนหรือหุ้นของรัฐบาลอย่างน้อยร้อยละ 51 มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไร การจัดหาสินค้าและบริการที่มีคุณภาพสูง โดยมีความได้เปรียบในการแข่งขัน

2) **บริษัทราชการ หรือ Perjan** เป็นรัฐวิสาหกิจมีเงินทุนผ่านงบประมาณของรัฐ เพื่อให้บริการแก่ประชาชน

3) **บริษัทมหาชน หรือ PERUM** เป็นรัฐวิสาหกิจสำหรับแสวงหาผลกำไร โดยให้บริการแก่ประชาชนที่สนใจ

ทั้งนี้ **รัฐวิสาหกิจ**ต้องปฏิบัติตามกฎหมายอินโดนีเซียฉบับที่ 19/2003 (Law of the Republic of Indonesia No. 19/2003 on State Owned Enterprise หรือ Undang-Undang Republik Indonesia Nomor 19 Tahun 2003 Tentang Badan Usaha Milik Negara)

ทั้งนี้ นักลงทุนต่างประเทศที่ดำเนินธุรกิจในอินโดนีเซียจะต้องดำเนินการกับองค์กรธุรกิจเหล่านี้

4.2 รูปแบบการดำเนินธุรกิจของคนต่างชาติในอินโดนีเซีย

อินโดนีเซียกำหนดให้นักลงทุนต่างประเทศสามารถดำเนินธุรกิจในอินโดนีเซียในรูปแบบ ดังนี้

1) **บริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติ หรือ PT PMA (Perseroan Terbatas Penanaman Modal Asing)** ภายใต้กฎหมายอินโดนีเซียฉบับที่ 25/2007 (Law of the Republic of Indonesia No. 25/2007 on Capital Investment หรือ Undang Undang Republik Indonesia Nomor 25 Tahun 2007 Tentang Penanaman Modal) โดยจะเป็นการถือหุ้นของชาวต่างชาติ ร้อยละ 100 หรือในอัตราส่วนการถือหุ้นของชาวต่างชาติตามประเภท/สาขาธุรกิจที่กำหนดภายใต้ Presidential Regulation No.10/2021 on Investment Business Lines

2) **Representative office หรือ KPPA (Kantor Perwakilan Perusahaan Asing)** ภายใต้ Presidential Decree No. 90/2000, Art.1 Decree of the Chairman of BKPM No.2001

บริษัทจำกัดและสำนักงานตัวแทนมีข้อกำหนดการจัดตั้งที่แตกต่างกัน ดังนี้

บริษัทจำกัด (PT PMA)		สำนักงานตัวแทน (KPPA)
เงินลงทุน	มูลค่าการลงทุนขั้นต่ำ 10,000 ล้านรูเปียห์	ไม่มีข้อกำหนดมูลค่าการลงทุนขั้นต่ำ
ลักษณะ/กิจกรรมธุรกิจ	ดำเนินกิจกรรมเชิงพาณิชย์ในอินโดนีเซีย	ดำเนินการด้านการวิจัย การตลาด เครือข่าย โดยห้ามทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดกำไรหรือรายได้
การจัดตั้งธุรกิจ	ผู้ถือหุ้นอย่างน้อย 2 คน	ไม่มีข้อกำหนดผู้ถือหุ้น มีบริษัทแม่ในต่างประเทศบริหารจัดการสำนักงานตัวแทนในอินโดนีเซีย โดยสามารถแต่งตั้งตัวแทนทางธุรกิจ
รายได้ของธุรกิจ	มีรายได้	ไม่มีรายได้
ใบอนุญาตประกอบธุรกิจ	ใบอนุญาตประกอบธุรกิจแบบถาวร	ตราบเท่าที่การดำเนินกิจกรรม
ขั้นตอน/ระยะเวลาการจัดตั้ง	ขั้นตอนแตกต่างกัน ระยะเวลาประมาณ 3 – 6 เดือนขึ้นอยู่กับลักษณะ/กิจกรรมทางธุรกิจ	ระยะเวลาประมาณ 1 เดือน
ธุรกิจที่อนุญาตการลงทุน	จำกัดการลงทุน ตามที่ ระบุไว้ใน Negative Investment List	อนุญาตในบางสาขาที่จำกัดการลงทุน โดยตรงจากต่างประเทศ
การถือหุ้นของชาวต่างชาติ	ชาวต่างชาติสามารถถือหุ้นได้ 0 – 100% ตามที่ระบุไว้ใน Negative Investment List	ไม่จำกัดการถือหุ้นของชาวต่างชาติ

บริษัทจำกัด (PT PMA)		สำนักงานตัวแทน (KPPA)
วีซ่าทำงานสำหรับชาวต่างชาติ	ผู้ถือหุ้น ผู้อำนวยการ และคณะกรรมการทุกคนสามารถขอวีซ่าทำงาน โดยไม่จำกัดธุรกิจ	หัวหน้าสำนักงานสามารถขอวีซ่าทำงาน โดยไม่จำกัดธุรกิจ ซึ่งการจ้างแรงงานต่างชาติ 1 คนต้องจ้างแรงงานอินโดนีเซีย 3 คน
เอกสารในการยื่นขอจัดตั้ง	- สำเนาหนังสือเดินทางก่อนวันหมดอายุอย่างต่ำ 18 เดือน - เอกสารแสดงสถานะทางกฎหมายของบริษัท หากผู้ถือหุ้นเป็นนิติบุคคล (แนบหนังสือเดินทางของผู้บริหารก่อนวันหมดอายุอย่างต่ำ 18 เดือน) - สัญญาเช่าหรือโฉนดซื้อขาย (หากมีแผนที่จะซื้อพื้นที่สำนักงาน) - ที่อยู่ของบริษัท	- หนังสือแต่งตั้ง (Letter of Appoint) จากผู้อำนวยการบริษัทแม่ ที่รับรองโดยสถานทูต - หนังสือแสดงเจตจำนง (Letter of Intent) ที่รับรองโดยสถานทูต - หนังสืองบการเงิน (Letter of Statement) ที่รับรองโดยสถานทูต - หนังสือรับรองที่ออกโดยสถานทูต - สำเนาหนังสือเดินทางก่อนวันหมดอายุอย่างต่ำ 18 เดือน - เอกสารแสดงสถานะทางกฎหมายของบริษัท หากผู้ถือหุ้นเป็นนิติบุคคล (แนบหนังสือเดินทางของผู้บริหารก่อนวันหมดอายุอย่างต่ำ 18 เดือน) - สัญญาเช่าหรือโฉนดซื้อขาย (หากมีแผนที่จะซื้อพื้นที่สำนักงาน) - ที่อยู่ของสำนักงาน
การรายงานกิจกรรมการลงทุน (LKPM)	รายงานต่อ BKPM ทุก 3 เดือน	รายงานต่อ BKPM เดือนมกราคมและเดือนกรกฎาคม
ค่าใช้จ่ายโดยประมาณ	เริ่มต้นจาก 8,500 ดอลลาร์สหรัฐ	เริ่มต้นจาก 2,000 ดอลลาร์สหรัฐ
ข้อเสีย	ต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก	ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมเชิงพาณิชย์

ที่มา : 1. www.indonesia-investment.com, Foreign Investment in Indonesia

2. www.cekindo.com, Company Registration Indonesia – Understand Requirements & Process

จากข้อกำหนด กระบวนการ และเอกสารดังกล่าว บริษัทจำกัดและสำนักงานตัวแทนจึงมีความยาก/ง่ายในการจัดตั้งที่แตกต่างกัน โดยการจัดตั้งสำนักงานตัวแทนนับเป็นการเตรียมการเพื่อจัดตั้งบริษัทจำกัดในอนาคตต่อไป ทั้งนี้ การจัดตั้งบริษัทจำกัดและสำนักงานตัวแทนสามารถดำเนินการผ่านระบบ Online Single Submission (OSS) ของ คณะกรรมการประสานงานด้านการลงทุน Investment Coordinating Board of Indonesia (Badan Koordinasi Penanaman Modal: BKPM) (รายละเอียด บทที่ 5)

4.3 ขั้นตอนการดำเนินการและค่าใช้จ่ายขั้นต้นในการจัดตั้งบริษัท

แม้ว่าอินโดนีเซียจะอำนวยความสะดวกการลงทุนจากต่างประเทศ โดย BKPM พัฒนาระบบการให้บริการการลงทุน/การจัดตั้งบริษัทเพื่อดำเนินธุรกิจอินโดนีเซียอย่างต่อเนื่อง (รายละเอียด บทที่ 5) นักลงทุนต่างชาตินิยมใช้บริการบริษัทที่ปรึกษาท้องถิ่นในการเตรียมการก่อนดำเนินการลงทุน ทั้งบริการข้อมูลเรื่องข้อจำกัดในการลงทุนของชาวต่างชาติ การจัดหาสถานที่หรือพื้นที่ในการจัดตั้งสำนักงาน/โรงงาน การประสานงานกับบริษัทที่ดินหรือเจ้าของที่ดิน การทบทวนรายละเอียดสัญญาข้อตกลงต่างๆ อาทิ สัญญาเช่า สัญญาการซื้อขาย ซึ่งบริษัทที่ปรึกษาท้องถิ่นจะคิดค่าบริการเป็นรายครั้ง

ในส่วนของการจัดตั้งบริษัท PT PMA โดยทั่วไป บริษัทที่ปรึกษาท้องถิ่นจะกำหนดค่าบริการการจัดตั้ง หรือ “company establishment package” ขั้นต่ำประมาณ 3,000 เหรียญสหรัฐ และใช้ระยะเวลาจัดตั้งประมาณ 10 สัปดาห์ ครอบคลุมกระบวนการหลัก ได้แก่ การจองซื้อบริษัท การจัดทำและขออนุมัติตราสารจัดตั้งบริษัท การขอหมายเลขประจำตัวผู้เสียภาษี การขอใบอนุญาตการลงทุน การขอรับเลขประจำตัวธุรกิจ ใบอนุญาตประกอบธุรกิจ และ ใบอนุญาตการค้าการพาณิชย์ (หากจำเป็น) อย่างไรก็ตาม ค่าจัดตั้งและระยะเวลาจัดตั้งบริษัท PT PMA จะแตกต่างกันไปตามสาขาธุรกิจที่ลงทุน โดยอาจจำเป็นต้องยื่นเอกสารอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อขอรับใบอนุญาตที่เกี่ยวข้อง (ที่มา: www.indonesia-investment.com, How to Establish a Foreign Company (PT PMA) in Indonesia?)

นอกจากค่าบริการการจัดตั้งบริษัท PT PMA แล้ว นักลงทุนต่างชาติจะมีค่าใช้จ่ายในการตั้งสำนักงานของบริษัท โดยสมมติฐานการจัดตั้งสำนักงานของบริษัทในและนอกเขตศูนย์กลางธุรกิจของกรุงจาการ์ตามีพนักงานชาวไทย 1 คน และพนักงานชาวอินโดนีเซีย 4 คน รวมจำนวน 5 คน (ผู้อำนวยการ 1 คน ผู้จัดการ 1 คน ล่าม/เลขานุการ 1 คน พนักงานบัญชี/พนักงานทั่วไป 1 คน และพนักงานขับรถ 1 คน) ค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งสำนักงาน สรุปดังนี้

1) อัตราค่าเช่าสำนักงาน

ค่าเช่าสำนักงาน	เขตศูนย์กลางธุรกิจ (CBD) ของกรุงจาการ์ตา	นอกเขตศูนย์กลางธุรกิจ (Non-CBD) ของกรุงจาการ์ตา
1. ค่าเช่าพื้นที่ว่างบนอาคารสำนักงาน (Conventional Office)	- ตารางเมตรละ 20 - 30 ดอลลาร์สหรัฐ/เดือน - ระยะเวลาเช่าขั้นต่ำ 1 ปี - เงินประกัน 3 เดือน	- ตารางเมตรละ 15 - 25 ดอลลาร์สหรัฐ/เดือน - ระยะเวลาเช่าขั้นต่ำ 1 ปี - เงินประกัน 3 เดือน
2. ค่าเช่าออฟฟิศสำเร็จรูป (Serviced Office)	- ค่าเช่าสำหรับ 5 คนเดือนละ 15,000,000 – 20,000,000 รูเปียห์ - เช่าเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 3 เดือน - เงินประกัน 1 เดือน	- ค่าเช่าสำหรับ 5 คนเดือนละ 10,000,000 – 15,000,000 รูเปียห์ - เช่าเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 3 เดือน - เงินประกัน 1 เดือน

ที่มา : PT Quantum Select Indonesia

2) อัตราเงินเดือนของอินโดนีเซีย

ตำแหน่ง	ประสบการณ์	เงินเดือน (รูเปียห์)
ผู้อำนวยการ	10 – 15 ปี	40,000,000 – 50,000,000
ผู้จัดการฝ่ายการตลาด	5 – 10 ปี	20,000,000 – 30,000,000
ล่าม	3 – 5 ปี	8,000,000 – 15,000,000
พนักงานธุรการ/พนักงานบัญชี	3 – 5 ปี	8,000,000 – 15,000,000
พนักงานทำความสะอาด/พนักงานขับรถ	1 – 2 ปี	4,500,000 – 5,000,000

ที่มา : PT Quantum Select Indonesia

โดยบริษัทต้องสมทบเบี้ยประกันสังคมแก่พนักงาน รายละเอียดบทที่ 7 แรงงานและการจ้างงาน

3) หากจัดจ้างหน่วยงานภายนอก (outsourcing) จัดทำบัญชีและภาษี

ค่าจ้างทำบัญชี	จำนวน	เดือน	ปี
รายงานบัญชีรายเดือนและยื่นรายงานภาษี	12 เดือน	3,000,000 – 8,000,000 รูเปียห์	36,000,000 – 96,000,000 รูเปียห์

ที่มา : 3E ACCOUNTING, Accounting and Bookkeeping Services in Indonesia – 3E Accounting is Ready to Help

4) หากจัดจ้างหน่วยงานภายนอก (outsourcing) ให้บริการรถยนต์สำนักงานพร้อมพนักงานขับรถยนต์

ค่าเดินทาง	จำนวน	เดือน	ปี
ค่าเช่ารถยนต์ ระดับ Camry	12 เดือน	27,425,000 รูเปียห์	329,100,000 รูเปียห์

ที่มา : CV. Mitra Andalan

ข้อมูลการลงทุน

5.1 การลงทุนของชาวต่างชาติ

5.1.1 กฎระเบียบด้านการลงทุน

อินโดนีเซียกำหนดกฎระเบียบ/ประเภทธุรกิจที่เปิด/จำกัดการลงทุนของต่างประเทศ (การถือหุ้นของต่างชาติ) ทั้งเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ กฎระเบียบสำคัญ ดังนี้

1. Presidential Regulation No.44/2016 concerning Lists of Business Fields Closed to Investment and Business Fields Open with Conditions to Investment อินโดนีเซีย กำหนดกฎระเบียบว่าด้วยเงื่อนไขในการลงทุนสำหรับชาวต่างชาติ (Negative Investment List) มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2559 เพื่อเพิ่มประเภทธุรกิจที่เอื้อต่อการลงทุนของชาวต่างชาติมากขึ้น ท่ามกลางพลวัตของเศรษฐกิจโลกและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประเภทธุรกิจที่อยู่ภายใต้กฎระเบียบฉบับนี้ แบ่งออกเป็น

1) ธุรกิจที่ห้ามต่างชาติลงทุน

2) ธุรกิจที่มีข้อจำกัดการลงทุนของต่างชาติ หรือเป็นธุรกิจที่จำกัดการถือครองหุ้น ด้วยเหตุผลเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมและสหกรณ์ หรือเป็นธุรกิจที่ต้องมีการร่วมทุน หรือเป็นธุรกิจที่มีข้อจำกัดในสถานที่ตั้ง หรือเป็นธุรกิจที่ต้องได้รับใบอนุญาต

3) ธุรกิจที่นอกเหนือจากธุรกิจที่อยู่ในข้อ 1 และ 2

สำหรับธุรกิจที่ห้ามต่างชาติลงทุนมีการแก้ไขเพียงเล็กน้อย อาทิ ธุรกิจประเภทให้บริการทดสอบรถยนต์ เปิดให้ต่างชาติลงทุนได้ แต่สำหรับธุรกิจที่มีข้อจำกัดการลงทุนของต่างชาติ มีการเพิ่มและการลดการถือครองหุ้นของนักลงทุนต่างชาติในธุรกิจหลายประเภท โดยสรุปได้ดังนี้

ประเภท/สาขาธุรกิจ	สาขา/กิจกรรมย่อย ภายใต้ Indonesian Standard Industrial Classification Codes (KBLI)	เพดานการถือครองหุ้นของนักลงทุนต่างชาติ
ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร	ธุรกิจเพาะเมล็ด/เพาะกล้า และธุรกิจการเพาะปลูกพืชอาหารหลัก (ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วเขียว และพืชอาหารอื่น ๆ เช่น เช่น มันสำปะหลังและมันเทศ) ในพื้นที่มากกว่า 25 เฮกตาร์	ไม่เกินร้อยละ 49

ประเภท/สาขาธุรกิจ	สาขา/กิจกรรมย่อย ภายใต้ Indonesian Standard Industrial Classification Codes (KBLI)	เพดานการถือครองหุ้น ของนักลงทุนต่างชาติ
	ธุรกิจการเพาะเมล็ดพืชที่ไม่ใช่พืชหลัก การปลูกพืชในพื้นที่เกิน 25 เฮกแตร์ (พืชที่ไม่ใช่พืชหลัก) การเพาะปลูกในพื้นที่มากกว่า 25 เฮกตาร์ (เฉพาะในพื้นที่เฉพาะเจาะจง) และอุตสาหกรรมแปรรูปสำหรับ ผลิตภัณฑ์พืชไร่พืชสวน	สูงสุดไม่เกินร้อยละ 95
ธุรกิจด้านการป่าไม้	การหาประโยชน์จากผลิตภัณฑ์จากป่าไม้จากธรรมชาติป่าไม้	ร้อยละ 100 การลงทุน ภายในประเทศ
	จัดหาและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ไม้ป่าและต้นกล้า (ส่งออกและนำเข้า พืชป่าเมล็ดพันธุ์และต้นกล้า)	ร้อยละ 100 การลงทุน ภายในประเทศ
	ธุรกิจท่องเที่ยวธรรมชาติ	ไม่เกินร้อยละ 49
ธุรกิจพลังงานและเหมืองแร่	ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างเพื่อการผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ เช่น การก่อสร้างแท่นขุดเจาะ	ไม่เกินร้อยละ 75
	ธุรกิจการก่อสร้างถึงบรรจุก๊าซทรงกลมและการติดตั้งท่อส่งก๊าซในทะเล	ไม่เกินร้อยละ 49
	ธุรกิจสำรวจน้ำมันและก๊าซ ธรณีวิทยา ธรณีฟิสิกส์ และ ความร้อนใต้โลก	ไม่เกินร้อยละ 95
	ธุรกิจขุดเจาะน้ำมันและก๊าซบนพื้นดิน	ต้องห้าม
	ธุรกิจขุดเจาะน้ำมันและก๊าซในทะเล	ไม่เกินร้อยละ 75
	ธุรกิจโรงไฟฟ้าขนาดเล็ก (1-10 MW)	ไม่เกินร้อยละ 49
	ธุรกิจโรงไฟฟ้าที่ผลิตได้มากกว่า 10 MW อย่างไรก็ดี ตามโครงการ Public Private Partnership ระหว่าง การให้สัมปทาน	ไม่เกินร้อยละ 95 ร้อยละ 100
ธุรกิจสาธารณูปโภค	ธุรกิจจัดการทิ้งของเสียที่ไม่มีอันตราย ธุรกิจน้ำดื่ม	ไม่เกินร้อยละ 95

ประเภท/สาขาธุรกิจ	สาขา/กิจกรรมย่อย ภายใต้ Indonesian Standard Industrial Classification Codes (KBLI)	เขตแดนการถือครองหุ้น ของนักลงทุนต่างชาติ
	ธุรกิจการก่อสร้างที่มีมูลค่ามากกว่า 10,000 ล้านบาท และ 50,000 ล้านบาท	ไม่เกินร้อยละ 67 นักลงทุนอาเซียนไม่เกิน ร้อยละ 70
ธุรกิจด้านการค้า	ธุรกิจค้าปลีกสำหรับยานพาหนะ ชิ้นส่วน อุปกรณ์รถยนต์	ร้อยละ 100 การลงทุน ภายในประเทศ
	ธุรกิจ Department Store ประเภทขายปลีกที่มีขนาดพื้นที่ 400-2,000 ตารางเมตร และต้องตั้งอยู่ในห้างสรรพสินค้า	ไม่เกินร้อยละ 67
	การจัดจำหน่ายและการกักเก็บสินค้า	ไม่เกินร้อยละ 67
	ธุรกิจการสำรวจตลาด	ร้อยละ 100 การลงทุน ภายในประเทศ นักลงทุนอาเซียนสูงสุดไม่ เกินร้อยละ 70
ธุรกิจด้านการท่องเที่ยว	ธุรกิจบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ บริหารจัดการโบราณสถาน การบริหารจัดการเลี้ยง	สูงสุดไม่เกินร้อยละ 67 นักลงทุนอาเซียนสูงสุดไม่ เกินร้อยละ 70
	ธุรกิจโรงแรมที่ยังไม่มีการจัดอันดับ โรงแรม 1 ดาว และโรงแรม 2 ดาว	ไม่เกินร้อยละ 67
	ธุรกิจโมเทล	นักลงทุนอาเซียนสูงสุดไม่ เกินร้อยละ 70
	ธุรกิจให้ความบันเทิง เช่น ธุรกิจสนามกอล์ฟ และโบว์ลิ่ง	นักลงทุนอาเซียนไม่เกิน ร้อยละ 70
	ธุรกิจด้านการจัดการการประชุม งานแสดงสินค้า นิทรรศการ	นักลงทุนอาเซียนไม่เกิน ร้อยละ 70

ประเภท/สาขาธุรกิจ	สาขา/กิจกรรมย่อย ภายใต้ Indonesian Standard Industrial Classification Codes (KBLI)	เขตแดนการถือครองหุ้น ของนักลงทุนต่างชาติ
	ธุรกิจสปา	ไม่เกินร้อยละ 51
	ธุรกิจส่งเสริมการขายให้กับภาพยนตร์ โฆษณา โปสเตอร์ ภาพถ่าย แบนเนอร์ ใบปลิว ฯลฯ	นักลงทุนอาเซียนไม่เกิน ร้อยละ 51
ธุรกิจด้านการขนส่ง	ธุรกิจการให้บริการขนถ่ายสินค้าทางบก	ไม่เกินร้อยละ 49
	การขนถ่ายสินค้าทางเรือ	ไม่เกินร้อยละ 49
	การขนส่งผู้โดยสารทางเรือ ผ่าน 4 ท่าเรือ คือ ท่าเรือ Bitung ท่าเรือ Ambon ท่าเรือ Kupang และท่าเรือ Sorong	นักลงทุนอาเซียนไม่เกิน ร้อยละ 70
	ธุรกิจให้บริการตรวจสอบรถยนต์	ไม่เกินร้อยละ 49
	ธุรกิจก่อสร้างอาคารผู้โดยสารและอาคารคลังสินค้า	ไม่เกินร้อยละ 49 โดยต้องขอใบอนุญาตจาก กระทรวงการขนส่ง
	ธุรกิจการขนส่งหลายรูปแบบ (Multimode Transportation)	ไม่เกินร้อยละ 49
ธุรกิจด้านการสื่อสาร	ธุรกิจการให้บริการโครงข่ายโทรคมนาคม โดยเฉพาะ Fixed Network เครือข่ายโทรศัพท์มือถือ บริการที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร เช่น ธุรกิจให้บริการโทรคมนาคมสำหรับ Content Services (เช่น Ring Tones, Premium Short Message เป็นต้น) และ Call Center หรือบริการเสริมอื่นๆ และ Data Services และ Internet Services	ไม่เกินร้อยละ 67
	ธุรกิจให้บริการโครงข่ายโทรคมนาคมร่วมกับให้บริการโทรคมนาคม	ไม่เกินร้อยละ 67
	ธุรกิจ Private Broadcasting and Subscribed Broadcaster	ไม่เกินร้อยละ 20 เพื่อการพัฒนาธุรกิจเท่านั้น

ประเภท/สาขาธุรกิจ	สาขา/กิจกรรมย่อย ภายใต้ Indonesian Standard Industrial Classification Codes (KBLI)	เขตการค้าเสรีของนักลงทุนต่างชาติ
ธุรกิจด้านการเงิน	ธุรกิจประเภท Venture Capital การจัดตั้งบริษัทการเงินหลายระบบ (Multi-purpose Finance Company)	ไม่เกินร้อยละ 85
	บริษัทประกันชีวิต	ไม่เกินร้อยละ 80
ธุรกิจด้านแรงงาน	ธุรกิจจัดหาแรงงานชาวอินโดนีเซีย เช่น การลงทะเบียน การจัดหาแรงงาน การจัดส่งเอกสาร อบรมแรงงานก่อนทำงาน	ไม่เกินร้อยละ 49
	การอบรมแรงงาน	ไม่เกินร้อยละ 67
ธุรกิจด้านสุขภาพ	ธุรกิจจดสิทธิบัตรยา (Patent Medicine Industry) การหาวัตถุดิบเพื่อการผลิต และธุรกิจผลิตยา	ไม่เกินร้อยละ 85
	ธุรกิจโรงพยาบาล บริการพยาบาล	ไม่เกินร้อยละ 67 นักลงทุนอาเซียนไม่เกินร้อยละ 70 โดยสามารถทำธุรกิจในเขตอินโดนีเซียตะวันออก ยกเว้น Makassar และ Manado
	ธุรกิจคลินิกพยาบาล	ไม่เกินร้อยละ 67 นักลงทุนอาเซียนไม่เกินร้อยละ 70
	ธุรกิจอุปกรณ์การแพทย์	ไม่เกินร้อยละ 4 จำเป็นต้องขอใบอนุญาตจากกระทรวงสาธารณสุขในอินโดนีเซีย

ที่มา : WTO, Trade Policy Review, Indonesia 2020

2. Presidential Regulation No.10/2021 on Investment Business Lines – จากการบังคับใช้ Law of the Republic of Indonesia No. 11/2020 on Job Creation (หรือเรียกว่า OMNIBUS Law) อินโดนีเซียออก Presidential Regulation No.10/2021 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม 2564 ยกเลิก

Negative Investment List ภายใต้ Presidential Regulation No.44/2016 และปรับเปลี่ยนเป็น Positive Investment List เพื่อกระตุ้นการลงทุนและการสร้างงานใหม่ โดย Presidential Regulation No.10/2021 แบ่งการอนุญาตการลงทุนออกเป็น 4 กลุ่ม

การอนุญาตการลงทุนภายใต้ Presidential Regulation No.10/2021	สาขา
1. Priority Sectors ประเภท/สาขาธุรกิจที่เปิดให้มีการลงทุนจากต่างประเทศร้อยละ 100 โดยเข้าหลักเกณฑ์การเป็นอุตสาหกรรม/ธุรกิจ ไฮเทค/บุกเบิก อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก การวิจัยและพัฒนา และอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานจำนวนมาก และเงินลงทุนมากกว่า 1 หมื่นล้านรูเปียห์	245 สาขา
2. ประเภท/สาขาธุรกิจที่กำหนดให้ร่วมมือกับสหกรณ์และ MSMEs ท้องถิ่น โดยมีเงินลงทุนน้อยกว่า 1 หมื่นล้านรูเปียห์	51 สาขา
3. ประเภท/สาขาธุรกิจที่มีเงื่อนไขหรือข้อจำกัดการลงทุนจากต่างประเทศ อาทิ ธุรกิจสื่อ ธุรกิจ Broadcast ธุรกิจการขนส่งทางอากาศและทะเล	46 สาขา
4. ประเภท/สาขาธุรกิจที่ไม่อนุญาตการลงทุนจากต่างประเทศ อาทิ ยาเสพติดและการเพาะปลูก กิจกรรมการพนันทุกรูปแบบ การจับปลาที่ใกล้สูญพันธุ์ การใช้ประโยชน์จากปะการังที่พบในธรรมชาติเพื่อผลิตเครื่องประดับของที่ระลึกวัสดุก่อสร้าง ฯลฯ การผลิตอาวุธเคมี และอุตสาหกรรมสารทำลายโอโซนอุตสาหกรรมและเคมีภัณฑ์อุตสาหกรรม	112 สาขา

ที่มา : www.cekindo.com, [Indonesia Positive Investment List: How It Improves Foreign Investment](#)

อุตสาหกรรมที่อยู่ใน Priority Sectors จะได้รับแรงจูงใจทั้งทางการเงินและไม่ใช่ทางการเงิน รวมถึงการลดหย่อนทางภาษี วันหยุดภาษี และการผ่อนปรนขั้นตอนการออกใบอนุญาต คณะกรรมการประสานงานด้านการลงทุน Investment Coordinating Board of Indonesia (Badan Koordinasi Penanaman Modal: BKPM) ได้สรุป Priority Sectors ดังนี้

BKPM Priority Sectors 2019-2024

Infrastructure		35 GW power generation	24 Sea Ports	Multimode transportation		
Agriculture		Food estate	Corn Plantation	Cattle	Salt	
Industry	Labor Intensive-Industry	Textile	Food and Beverage	Furniture	Footwear	Lifestyle
	Import Substitution Industry	Chemical and Pharmaceutical	Iron and Steel	Engine Component	24 Sea Ports	Defense Industry
	Export Oriented Industry	Electronics	CPO and Derivative Products	Wood Products, Pulp and Paper	Automotive	
	Downstream Industry of natural resources	Cacao	Sugar	Smelter		
Maritime		Ship Building	Cold Storage	Marine Technology		
Tourism, SEZ, and Industrial park		10 Tourism SEZ	8 Existing SEZ	7 New SEZ	14 Priority Industrial Parks	10 Tourism Priority Destinations
Digital Economy		e-Commerce	Financial Technology	IT Based Creative Economy		

Source: BKPM

ที่มา : www.cekindo.com, [Indonesia Positive Investment List: How It Improves Foreign Investment](#)

ประเภท/สาขาธุรกิจที่กำหนดให้มีส่วนร่วมกับสหกรณ์และ MSMEs ทองถิ่น อาทิ

Business Lines that Needs Partnership with Indonesia Cooperatives and MSME		
Sectors	Business	Requirement
Agriculture commodities	Soy	Reserved for cooperatives and MSME
	Hybrid Rice	Reserved for cooperatives and MSME
Communication and Information	Courier and Expedition	Partnership
Energy and Mineral Resources	Power plant consultation	Partnership
Fishing and Marine	Fish canning	Partnership
	Salt extraction	Partnership
Forestry	Honey	Reserved for cooperatives and MSME
	Walet bird's nest	Reserved for cooperatives and MSME
Health and Clinical Services	Clinics and laboratories	Partnership
	Traditional medicine	Reserved for cooperatives and MSME
Industry	Consumer electronic devices	Partnership
	Brick and ceramic	Partnership
Public works and housing	Road maintenance	Reserved for cooperatives and MSME
	Office building construction	Partnership
Tourism and Hospitality	One-star Hotel	Reserved for cooperatives and MSME
	Cottage	Reserved for cooperatives and MSME
Trading	Footwear	Reserved for cooperatives and MSME
	Office machines and equipments	Partnership

Source: Perpres 10/2021

ที่มา : www.cekindo.com, [Indonesia Positive Investment List: How It Improves Foreign Investment](https://www.cekindo.com/en/indonesia-positive-investment-list-how-it-improves-foreign-investment)

ปัจจุบัน ยังไม่มีการจัดแปล Presidential Regulation No.10/2021 ซึ่งประกอบด้วย สาขา/กิจกรรมย่อย และ KBLI เป็นภาษาอังกฤษ นักลงทุนต่างประเทศที่ประสงค์ลงทุนในอินโดนีเซีย จึงควรปรึกษา/ตรวจสอบข้อมูลสาขาที่เปิดให้มีการลงทุนจากต่างประเทศร้อยละ 100 หรือสาขาที่มีเงื่อนไขหรือข้อจำกัดการลงทุนจากต่างประเทศ หรือสาขาที่กำหนดให้ร่วมมือกับสหกรณ์และ MSMEs ทองถิ่น กับหน่วยงานส่งเสริมการลงทุนของอินโดนีเซีย

5.1.2 หน่วยงานส่งเสริมการลงทุนและการขอใบอนุญาตการลงทุน

นักลงทุนต่างประเทศที่สนใจจัดตั้งบริษัท PT PMA ในอินโดนีเซีย จะต้องทำการขอใบอนุญาตการลงทุนจาก คณะกรรมการประสานงานด้านการลงทุน Investment Coordinating Board of Indonesia (Badan Koordinasi Penanaman Modal: BKPM) โดย BKPM จะอำนวยความสะดวกในการขอรับใบอนุญาตการลงทุน และการยื่นเอกสารที่เกี่ยวข้องในการลงทุนและการเริ่มการดำเนินธุรกิจในอินโดนีเซีย

ทั้งนี้ **Presidential Regulation No. 31/2021** ได้ปรับโครงสร้าง BKPM เป็นกระทรวงการลงทุน หรือ Ministry of Investment / BKPM เมื่อเดือนเมษายน 2564

ภาพรวมขั้นตอนการลงทุนในอินโดนีเซีย

ที่ผ่านมา BKPM ให้คำปรึกษาโครงการ/แผนการลงทุนและการตรวจสอบ Business Classification Number (Indonesia Standard Industrial Classification: Klasifikasi Baku Lapangan Usaha Indonesia, KBLI) ของสาขาธุรกิจที่จะลงทุนว่า เป็นสาขาท้องห้ามการลงทุนหรือมีเงื่อนไขในการลงทุน Negative Investment List ภายใต้ Presidential Regulation No.44/2016 หรือไม่ อย่างไร ปัจจุบัน BKPM จะตรวจสอบรายละเอียดดังกล่าว ภายใต้ Presidential Regulation No.10/2021 on Investment Business Lines โดยเมื่อโครงการ/แผนการลงทุนผ่านการกลั่นกรองรับรองจาก BKPM ในเบื้องต้นแล้ว BKPM จะออกใบรับรองการลงทุน ซึ่งจะอนุญาตให้นักลงทุนจัดตั้งบริษัท PT PMA ในอินโดนีเซีย

ในการจัดตั้งบริษัท PT PMA นักลงทุนต้องจัดให้ Public Notary จองซื้อบริษัทเป็นภาษาอินโดนีเซีย และ ยื่นตราสารจัดตั้ง/ข้อบังคับบริษัท (Deed of Establishment / Article of Association) เพื่อได้รับการอนุมัติ สถานะทางกฎหมายจากกระทรวงกฎหมายและสิทธิมนุษยชน (Ministry of Law and Human Rights: MOLHR) เมื่อบริษัทได้รับการอนุมัติจาก MOLHR แล้ว นักลงทุนจึงนำตราสารจัดตั้ง/ข้อบังคับบริษัทไปขอเลขประจำตัวผู้เสียภาษี (Tax Identification Number: Nomor Pokok Wajib Pajak, NPWP) และหนังสือรับรองการจดทะเบียนบริษัท (Certificate of Company Registration: Tanda Daftar Perusahaan, TDP) ซึ่งจะทำให้ นักลงทุนสามารถเปิดบัญชีธนาคารในอินโดนีเซียได้

หากบริษัทได้รับการจัดตั้งแล้ว นักลงทุนต้องทำการร้องขอใบอนุญาตการลงทุนหรือใบอนุญาตหลัก (Investment License / Principle License) สำหรับภาคผลิตและบริการ จาก BKPM โดยใบอนุญาตการลงทุนนี้จะช่วยให้บริษัทฯ สามารถยื่นจัดทำและใช้ประกอบการขอใบอนุญาตต่างๆ

- 1) หมายเลขผู้นำเข้า (Importer Identification Number: Angka Pengenal Impor, API)
- 3) หมายเลขทะเบียนศุลกากร (Customs Registration Number: Nomor Identitas Kepabeanan, NIK)

4) ใบอนุญาตทำงานของคนงานต่างชาติ (Foreign Worker Employment Permit: Izin Mempekerjakan Tenaga Kerja Asing, IMTA)

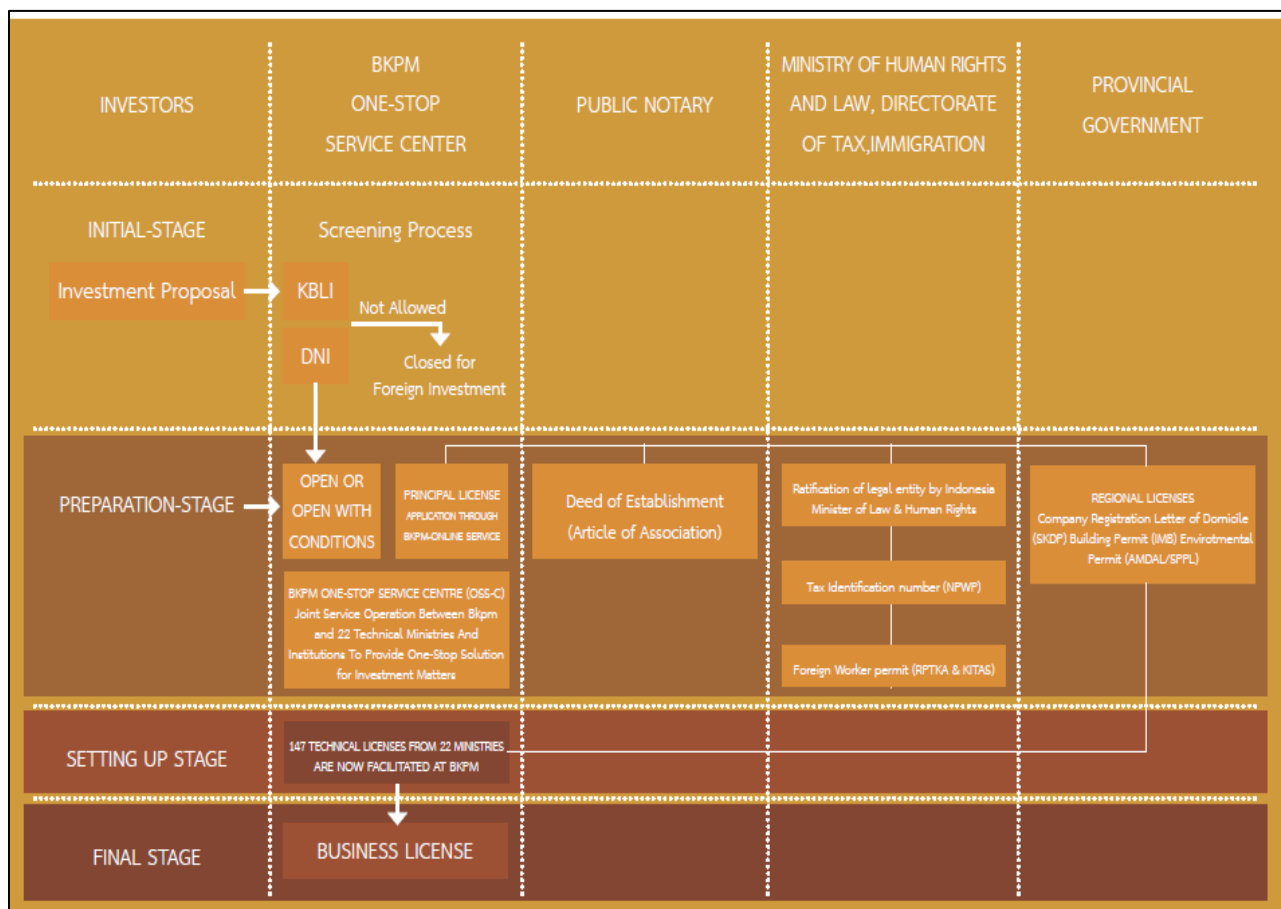
5) ใบอนุญาตสถานที่ตั้ง/หนังสือรับรองการมีถิ่นที่อยู่ (Location Permit / Letter of Domicile)

6) ใบอนุญาตก่อสร้างโรงงาน (Building Permit)

7) ใบอนุญาตด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Permit) เป็นต้น

เมื่อบริษัทฯ ได้รับใบอนุญาตต่าง ๆ ครบถ้วนแล้ว บริษัทฯ จะได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจ (Business License) เพื่อเริ่มดำเนินการกิจการ (business operation) โดยต้องขอรับใบอนุญาตการค้าการพาณิชย์ (Operational/Commercial License) ต่อไป ทั้งนี้ ใบอนุญาตการลงทุนมีระยะเวลาประมาณ 5 ปี แต่สามารถต่ออายุได้

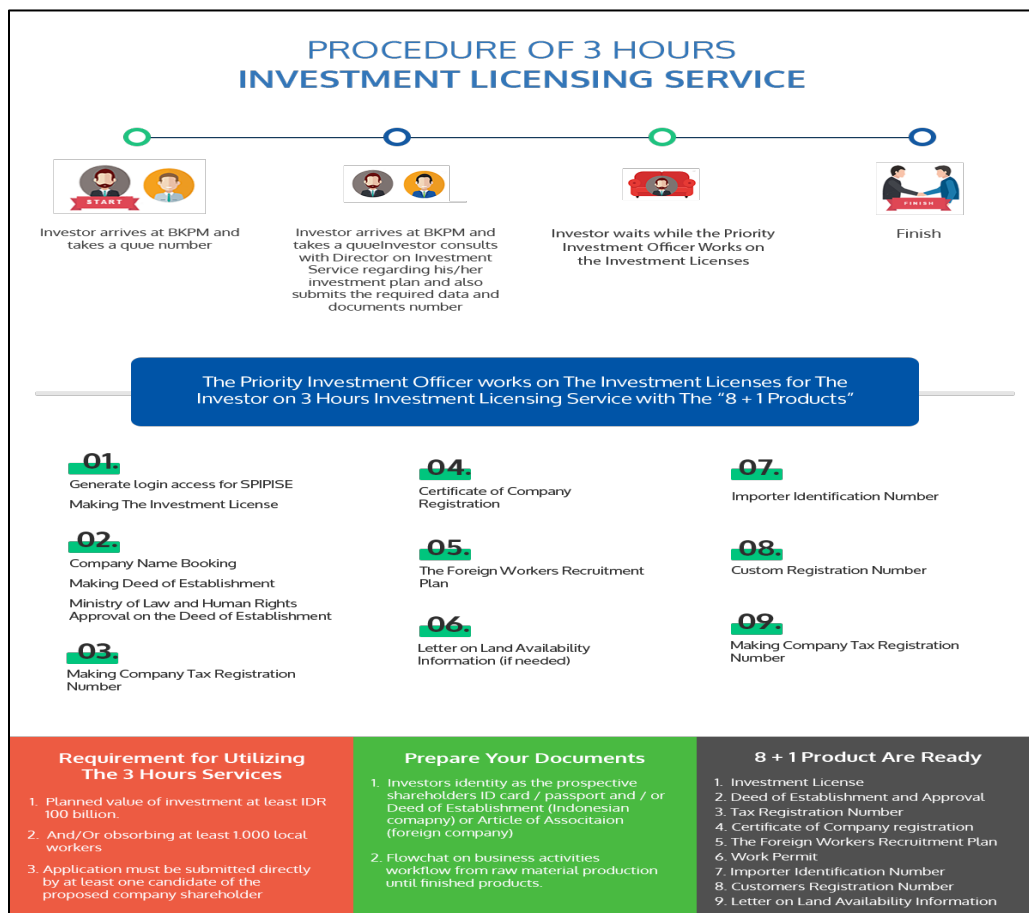
ภาพรวมขั้นตอนกระบวนการการลงทุนในอินโดนีเซีย

การให้บริการ One Stop Service – Center (OSS-C)

การออกใบอนุญาตการลงทุนภายใน 3 ชั่วโมง

BKPM ให้บริการ One Stop Service – Center หรือ OSS-C โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการขอใบอนุญาตต่างๆ เป็นการบูรณาการ/การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่าง 22 หน่วยงานของอินโดนีเซีย ทำให้ OSS-C สามารถออกใบอนุญาตที่เกี่ยวข้องได้เกือบทั้งหมด และส่งผลให้กระบวนการออกใบอนุญาตเป็นไปด้วยความรวดเร็วและโปร่งใสมากขึ้น ทั้งนี้ OSS-C สามารถให้บริการออกใบอนุญาตลงทุนภายใน 3 ชั่วโมง แก่ Priority Investment ที่มีมูลค่าโครงการ 100,000 ล้านรูเปียห์ และ/หรือมีการจ้างแรงงานในประเทศอย่างน้อย 1,000 คน โดยผู้รับบริการจะได้เอกสารทั้งหมด 9 รายการ ภายใน 3 ชั่วโมง ได้แก่ 1) ใบอนุญาตการลงทุน 2) ตราสารจัดตั้ง และการอนุมัติจากกระทรวงกฎหมายและสิทธิมนุษยชน 3) หนังสือรับรองการจดทะเบียนบริษัท 4) เลขประจำตัวผู้เสียภาษี 5) แผนการจ้างงานคนงานต่างชาติ (Foreign Worker Employment Plan: Rencana Penggunaan Tenaga Kerja Asing, RPTKA) 6) ใบอนุญาตทำงานของคนงานต่างชาติ 7) หมายเลขผู้นำเข้า 8) หมายเลขทะเบียนศุลกากร 9) เอกสารเกี่ยวกับที่ดิน (Letter on Land Availability Information) (จะไม่หรือไม่มีก็ได้)

ที่มา : BKPM, <https://www.investindonesia.go.id/en/how-we-can-help/procedure/investment-license#yy206>

การออกใบอนุญาตอื่นๆ

นอกจากนี้ ปัจจุบัน OSS-C ยังมีหน้าที่ออกใบอนุญาต 30 รายการ ได้แก่

ลำดับที่	หน่วยงาน	รายการใบอนุญาต
1	คณะกรรมการประสานงานด้านการลงทุน (BKPM)	1. Representative Office (KPPA) Licenses. 2. Branch office opening license, in which the business license was issued by One Stop Service Center (PTSP Pusat) in BKPM. 3. Limited stay visa recommendation as a shareholder. 4. Recommendation of change of status from Visit Stay Permit to Temporary Stay Permit (ITAS). 5. Recommendation of change of status from Temporary Stay Permit (ITAS) to Permanent Stay Permit (ITAP). 6. Priority Infrastructure Services in the Energy and Mineral Resources Sectors.
2	กระทรวงการคลัง (Finance)	1. Provision of machinery, capital goods and materials import facilities for the industrial sector and industries that produce services investment. 2. Provision of machinery, capital goods import facilities of the electricity sector. 3. Provision of machinery, capital goods import facilities for contract of work (CoW) and Coal Mining Business Work Agreement (PKP2B). 4. Recommendation of Tax Holiday facility. 5. Recommendation of Tax Allowance facility.
3	กระทรวงโยธาธิการและการเคหะ (Public Works and Public Housing)	1. Property development and exploitation business license. 2. Residential business license.

ลำดับที่	หน่วยงาน	รายการใบอนุญาต
4	กระทรวงพลังงานและทรัพยากรแร่ (Energy and Mineral Resources)	Electricity Subsector: 1. Geothermal License. 2. Geothermal Preliminary Survey and Exploration assignments. Oil & Gas Subsector: 1. Oil & Gas data utilization license. 2. Survey License. 3. Oil & gas storage business license. 4. Oil & gas processing business license. 5. Oil & gas transportation business license. 6. Oil & gas general trade business license. 7. Representative Office License in oil & gas subsector. Mineral & Coal Subsector: 1. Exploration mining business license. 2. Termination of mining business license due to return. 3. Special mining business license for production operations for transport and sale and its renewal. 4. Mining business license for production operation and its renewal. 5. Special mining business license for production operations for processing and/or purification and its renewal. 6. Temporary license to carry out transportation and sales. 7. Mining business license for production operations for sales. 8. Mining services business license and its renewal.

ที่มา : BKPM, <http://www.bkpm.go.id/id/prosedur-investasi/sop-kementerian>

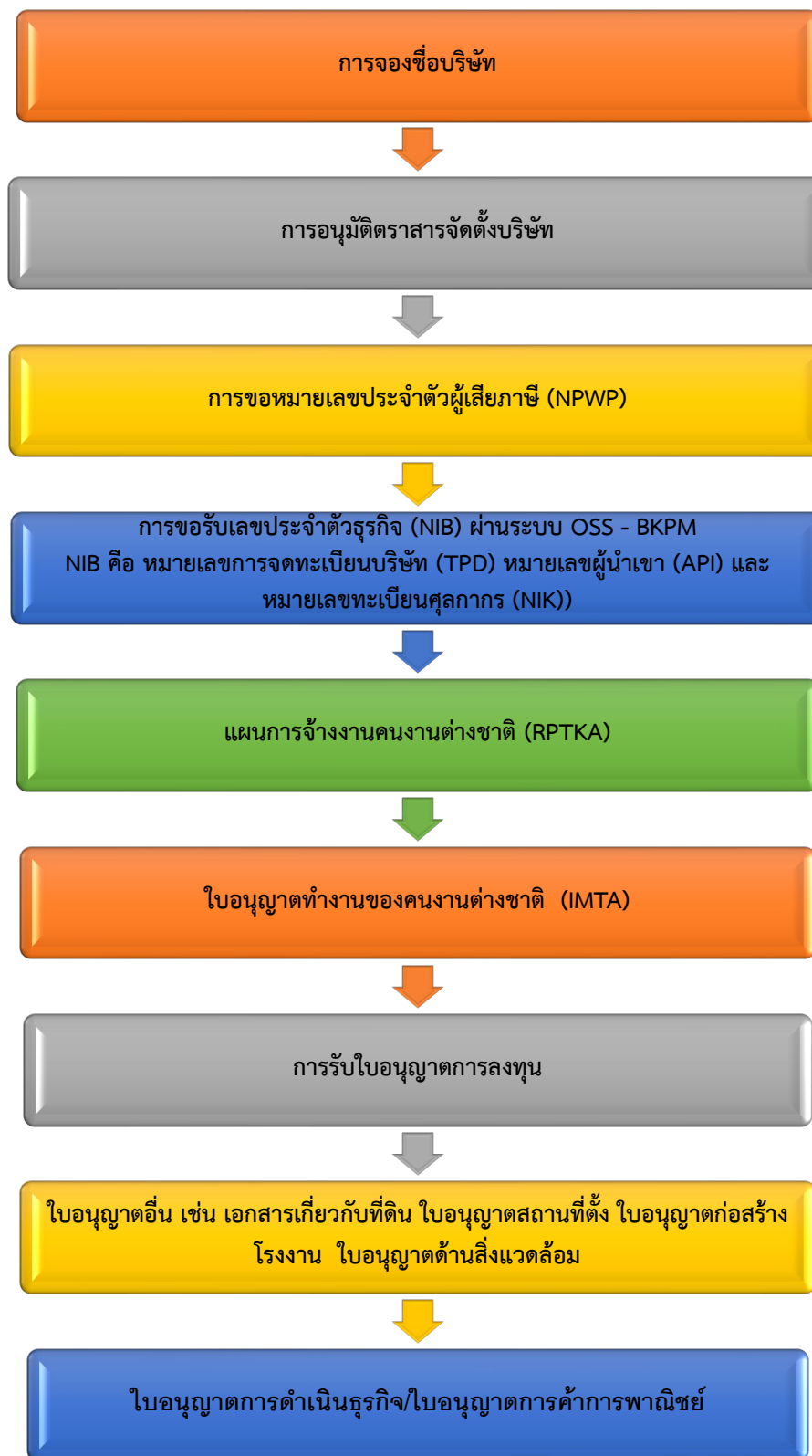
การให้บริการระบบ Online Single Submission (OSS)

BKPM ได้ริเริ่มใช้ระบบ Online Single Submission (OSS) โดยนักลงทุนสร้างบัญชี OSS สำหรับการเข้าใช้งาน เพื่อขอรับเลขประจำตัวธุรกิจ (Business Identification Number หรือ Nomor Induk Berusaha: NIB) ในการนำไปยื่นขอใบอนุญาตต่างๆ ตามภาพรวมขั้นตอนกระบวนการการลงทุนในอินโดนีเซีย ตั้งแต่การออกใบอนุญาตการลงทุนจนถึงการออกใบอนุญาตการดำเนินธุรกิจ/ใบอนุญาตการค้าการพาณิชย์ ผ่านระบบ OSS ต่อไป ทั้งนี้ NIB สามารถใช้เป็นหนังสือรับรองการจดทะเบียนบริษัท หมายเลขผู้นำเข้า และหมายเลขทะเบียนศุลกากร ด้วย โดย BKPM ให้บริการออกใบอนุญาตภายใน 3 ชั่วโมง ผ่านระบบ OSS เช่นกัน ทั้งนี้สามารถเข้าใช้ระบบ OSS ภายใต้อาдрес www.investindonesia.go.id

ที่มา : BKPM, <https://www.investindonesia.go.id/en/how-we-can-help/procedure/investment-license#yy206>

สรุปขั้นตอนการจัดตั้งบริษัทผ่านระบบ One Stop Service – Center (OSS-C) หรือ OSS ของ BKPM

5.2 ภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับนักลงทุนชาวต่างชาติ

5.2.1 ระบบบัญชีของอินโดนีเซีย

อินโดนีเซียใช้หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (Generally Accepted Accounting Principles: GAAP) และใช้มาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standards: IFRS) โดยอินโดนีเซียมีคณะกรรมการด้านการบัญชีและการเงิน (Financial Accounting Standards Board หรือ DSAK) ภายใต้ Indonesian Institute of Accountants (IAI) ทั้งนี้ ถ้าไ้จากการดำเนินธุรกิจที่ต้องเสียภาษีจะคำนวณตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปและปรับปรุงตามข้อกำหนดภาษีที่เกี่ยวข้อง

5.2.2 ระบบภาษีของอินโดนีเซีย

ในภาพรวม กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้แก่ Law of the Republic of Indonesia No. 7/1983 Concerning Income Tax และ Government Regulation No. 36/2008 Concerning Fourth Amendment of Law Number 7/1983 Concerning Income Tax นอกจากนี้ รัฐบาลอินโดนีเซียอยู่ระหว่างปรับปรุงระบบภาษีของอินโดนีเซีย ครอบคลุมเรื่องขั้นตอนทั่วไปเกี่ยวกับภาษี ภาษีรายได้ และภาษีมูลค่าเพิ่ม ภายใต้ OMNIBUS Law โดยจะออกกฎระเบียบการปฏิบัติในรายละเอียดต่อไป

ภาษีเงินได้นิติบุคคล

1. อัตราภาษี

- ตั้งแต่ ปี 2010 อัตราภาษีทั่วไปที่มีผลบังคับใช้อยู่ที่ร้อยละ 25 โดยภายใต้ OMNIBUS Law จะปรับลดเป็นร้อยละ 22 ในปี 2021-2022 และร้อยละ 20 ตั้งแต่ปี 2023 เป็นต้นไป
- บริษัทมหาชนจำกัดที่ทำการซื้อขายร้อยละ 40 ของหุ้นในตลาดหุ้น มีสิทธิ์ที่จะได้รับการลดภาษีร้อยละ 5 จากอัตราภาษีมาตรฐาน ทำให้อัตราภาษีที่แท้จริงอยู่ที่ร้อยละ 20
- บริษัทขนาดเล็ก เช่น ผู้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลที่มีผลประกอบการปีละไม่เกิน 50 พันล้านรูเปียห์ ได้รับส่วนลดภาษีร้อยละ 50 จากอัตราภาษีมาตรฐาน ซึ่งจะจัดเก็บภาษีตามสัดส่วนของรายได้ภาษีจากผลประกอบการกิจการรวม ตั้งแต่ 4.8 พันล้านรูเปียห์

2. การชำระภาษี

- ผู้มีหน้าที่เสียภาษีคือ บริษัทที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในอินโดนีเซีย ซึ่งรวมถึงบริษัทต่างชาติที่ดำเนินธุรกิจโดยมีสถานประกอบการถาวร (Permanent Establishment: PE) ในอินโดนีเซีย โดยต้องกำหนดหนี้สินภาษีเงินได้นิติบุคคลทั้งที่จ่ายชำระโดยตรง และภาษีหัก ณ ที่จ่ายโดยบุคคลที่สาม บริษัทต่างชาติที่ไม่มีสถานประกอบการถาวร

ในอินโดนีเซียต้องกำหนดหนี้สินภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับแหล่งที่มารายได้จากอินโดนีเซีย ผ่านภาษีหัก ณ ที่จ่าย โดยฝ่ายอินโดนีเซียผู้มีหน้าที่เสียภาษี

- ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องชำระหนี้สินภาษีเงินได้นิติบุคคลปีปัจจุบันล่วงหน้า

1) การผ่อนชำระภาษีรายเดือน (Article 25 Income Tax หรือ PPh Pasal 25): โดยทั่วไป คำนวณจากการยื่นรายการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล (Corporate Income Tax Return: CITR) ปีล่าสุด ทั้งนี้ กำหนดการคำนวณการผ่อนชำระพิเศษ สำหรับผู้มีหน้าที่ชำระภาษีรายใหม่ บริษัทสัญญาเช่าการเงิน ธนาคาร รัฐวิสาหกิจ บริษัทมหาชน และผู้มีหน้าที่เสียภาษีอื่นๆ ซึ่งต้องรายงานภาษีตามกำหนดเวลา

2) การหักภาษี ณ ที่จ่ายโดยบุคคลที่สาม สำหรับรายได้บางประเภท (Article 23 Income Tax หรือ PPh Pasal 23)

3) การชำระภาษีก่อนหน้าจากรายการสินค้านำเข้า (Article 22 Income Tax หรือ PPh Pasal 22)

4) ถ้ายอดภาษีที่ชำระล่วงหน้า (Article 22,23,25) และยอดภาษีที่จ่ายในต่างประเทศ (Article 24 Income Tax หรือ PPh Pasal 24) น้อยกว่ายอดรวมภาษีเงินได้นิติบุคคล ผู้มีหน้าที่เสียภาษีต้องคำนวณยอดภาษีที่ขาดไป ก่อนยื่น CITR

5) สำหรับรายได้บางประเภท ผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องนำไปคำนวณการเสียภาษีรายได้ขั้นสุดท้าย (Article 4(2) Income Tax หรือ PPh Pasal 4(2) หรือ PPh Final) โดยภาษีหัก ณ ที่จ่าย ถือว่าเป็นการเสียภาษี ยอดหนี้สุดท้ายของภาษีเงินได้สำหรับเงินได้นั้นๆ ทั้งนี้ สำหรับบริษัทต่างชาติที่ไม่มีสถานประกอบการถาวรในอินโดนีเซีย ภาษีหัก ณ ที่จ่ายโดยฝ่ายอินโดนีเซียผู้มีหน้าที่เสียภาษี ถือว่าเป็นการเสียภาษียอดหนี้สุดท้ายของภาษีเงินได้ (Article 26 Income Tax หรือ PPh Pasal 26)

3. สิทธิประโยชน์ทางภาษี

- บริษัท PT จะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีประเภทต่างๆ ภายใต้เงื่อนไขที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ขั้นตอนการขอลดหย่อน/ผ่อนปรนด้านภาษี อาทิ Tax Holiday และ Tax Allowance นั้น บริษัท PT ผู้เสียภาษีต้องยื่นใบสมัครไปยังคณะกรรมการประสานงานด้านการลงทุน (BKPM) ก่อนเริ่มดำเนินกิจการ พร้อมกับเอกสารระบุดการลงทุน (New Capital Investment) ซึ่งเอกสารทั้งหมดจะต้องผ่านการอนุมัติจาก BKPM ก่อน เพื่อขออนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (MoF)

- **Tax Holiday** กระทรวงการคลังให้สิทธิลดหย่อนอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล (CIT) ร้อยละ 50-100 เป็นระยะเวลา 5-20 ปี นับตั้งแต่การเริ่มผลิตเชิงพาณิชย์ ตามจำนวนการลงทุนในการก่อตั้งกิจการ โดยบริษัท PT ที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีนี้นี้ ได้แก่บริษัท PT ที่ดำเนินธุรกิจ/อุตสาหกรรมบุกเบิก ตาม KBLI ที่กำหนด ซึ่งจะมี

ความเชื่อมโยงกับธุรกิจ/อุตสาหกรรมหลายประเภท สร้างมูลค่าเพิ่ม และมีการปรับใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ถ้าได้รับการผ่อนคลайд้านภาษี ผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องยื่นรายงานแผนการลงทุนและการใช้เงินกองทุนที่ฝากไว้กับธนาคารอินโดนีเซีย หากไม่ได้รับการผ่อนคลайд้านภาษีเนื่องจากแผนการลงทุนและการส่งรายงานเกินกำหนด จะถือเป็นสิ้นสุดการผ่อนคลайд้านภาษี

• **Tax Allowance** กระทรวงการคลัง โดยคำแนะนำของ BKPM จะลดหย่อนภาษีให้แก่บริษัท PT ที่ทำการลงทุนในธุรกิจที่กำหนดหรือในภูมิภาคที่กำหนด ดังนี้

- 1) การลดรายได้สุทธิ สูงสุดร้อยละ 30 ของจำนวนเงินลงทุน สัดส่วนที่ร้อยละ 5 สำหรับการผลิตเชิงพาณิชย์ในระยะเวลา 6 ปี โดยต้องไม่ทำการเคลื่อนย้ายสินทรัพย์ที่ลงทุนภายใน 6 ปี
- 2) การเร่งการหักค่าเสื่อมราคา
- 3) การขยายผลขาดทุนทางภาษียกไป สูงสุด 10 ปี
- 4) การลดอัตราภาษีหัก ณ ที่จ่าย สำหรับการจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ไม่มีถิ่นที่อยู่ประจำ เหลือร้อยละ 10

ทั้งนี้ ธุรกิจที่จะได้ Tax Allowance ต้องเป็นธุรกิจที่มีการลงทุนสูง หรือเป็นการลงทุนเพื่อการส่งออก มีการจ้างงานสูง และมีการใช้วัตถุดิบภายในประเทศสูง

• **การลดหย่อนภาษีสำหรับบริษัทมหาชน** บริษัทมหาชนที่ทำตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้ สามารถรับการลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ 5

- 1) อย่างน้อยร้อยละ 40 ของหุ้นทุนที่ชำระแล้ว เป็นหุ้นที่จำหน่ายให้แก่สาธารณชน (ซื้อขายใน Indonesian Stock Exchange (IDX))
- 2) สาธารณชนต้องประกอบด้วยอย่างน้อย 300 คน ซึ่งแต่ละคนถือหุ้นต่ำกว่าร้อยละ 5 ของหุ้นทุนที่ชำระแล้ว

บริษัทมหาชนต้องรักษาสองเงื่อนไขเป็นเวลาอย่างน้อย 6 เดือน (183 วัน) ในปีภาษี หากในปีใด บริษัทมหาชนไม่สามารถบรรลุเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองเงื่อนไข บริษัทมหาชนจะไม่สามารถลดหย่อนภาษีในกรณีนี้ในปีนั้นๆ ได้

• **สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับโครงการพิเศษและเขตพื้นที่พิเศษ** อินโดนีเซียให้สิทธิประโยชน์ภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับโครงการพิเศษและเขตพื้นที่พิเศษ อาทิ โครงการ Public Private Partnership (Kerjasama Pemerintah dengan Badan Usaha) Integrated Economic Development Zone (Kawasan Pengembangan Ekonomi Terpadu: KAPET) Bonded Zones (Kawasan Berikat) Bonded Warehouse (Gudang Berikat) Bonded Logistic Center (Pusat Logistik Berikat) Free Trade Zones (Kawasan Perdagangan Bebas) และ Special Economic Zones (Kawasan Ekonomi Khusus: KEK) โดยสิทธิประโยชน์ทางภาษี อาทิ การไม่เก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) และภาษีการขายสินค้าฟุ่มเฟือย (LST) ในการนำเข้าสินค้าบาง

รายการ การยกเว้นภาษีเงินได้จ่ายล่วงหน้าในการนำเข้าสินค้าบางรายการ การเลื่อนอากรขาเข้าสำหรับสินค้าทุน และอุปกรณ์ และสินค้า/วัตถุดิบสำหรับการแปรรูป การไม่เก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) และภาษีการขายสินค้าฟุ่มเฟือย (LST) สำหรับการซื้อสินค้าบางรายการภายในประเทศ

ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย

ภาษีเงินได้ของอินโดนีเซียส่วนใหญ่ทำการจัดเก็บผ่านระบบภาษีหัก ณ ที่จ่าย โดยภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ภายใต้ Income Tax (Pajak Penghasilan: PPh) Law สรุปดังนี้

1. มาตรา 21 ภาษีเงินได้ (PPh 21) ผู้ว่าจ้างต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย PPh 21 จากเงินเดือนที่จ่ายให้กับพนักงานและจ่ายภาษีให้กับคลังของรัฐ การหักภาษี ณ ที่จ่ายดังกล่าว บังคับใช้สำหรับค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จ่ายให้กับบุคคลที่ไม่ใช่พนักงานของบริษัท (เช่น ค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้กับที่ปรึกษาหรือผู้ให้บริการ) สำหรับผู้มีเงินได้ที่ต้องเสียภาษีแต่ไม่มีหมายเลขประจำตัวผู้เสียภาษี (NPWP) จะคิดค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากมาตรฐานภาษีหัก ณ ที่จ่ายอีกร้อยละ 20

2. มาตรา 22 ภาษีเงินได้ (PPh 22) บังคับใช้สำหรับรายการต่อไปนี้

ลำดับที่	เหตุการณ์	อัตรากำหนด	ฐานภาษี
1.	การนำเข้า		มูลค่าการนำเข้า
	a. สินค้าอุปโภคบริโภคบางรายการ	10	(CIF + ภาษีอากรที่ต้องชำระ)
	b. สินค้าอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้าย	7.5	
	c. สินค้าอื่นๆ ที่ไม่ใช่สินค้าอุปโภคบริโภคใน a และ b ที่มีหมายเลขผู้นำเข้า (API)		
	I. ถั่วเหลือง แป้งสาลี ข้าวสาลี	0.5	
	II. สินค้าอื่นๆ	2.5	
	d. สินค้าอื่นๆ ที่ไม่ใช่ a และ b โดยไม่มีหมายเลขผู้นำเข้า	7.5	
2.	การประมูลสินค้าที่นำเข้า	7.5	ราคาประมูล
3.	การซื้อสินค้าของรัฐบาลที่ต้องชำระจากงบประมาณรัฐ(KPA)	1.5	ราคาขาย

ลำดับที่	เหตุการณ์	อัตราภาษี	ฐานภาษี
4.	การซื้อสินค้าโดยรัฐวิสาหกิจหรือบริษัทในเครือ	1.5	ราคาขาย
5.	การซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงโดยสถานีบริการน้ำมันของรัฐ Pertamina และบริษัทในเครือ	0.25	ราคาขาย
6.	การซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงโดยสถานีบริการน้ำมันของเอกชนที่ไม่ใช่ของ Pertamina และบริษัทในเครือ	0.3	ราคาขาย
7.	การซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงโดยบุคคลอื่นที่ไม่ใช่สถานีบริการน้ำมันของรัฐและเอกชน	0.3	ราคาขาย
8.	การซื้อก๊าซเชื้อเพลิง	0.3	ราคาขาย
9.	การซื้อน้ำมันหล่อลื่น	0.3	ราคาขาย
10.	การซื้อปูนซีเมนต์โดยตัวแทนจำหน่ายในประเทศ	0.25	ราคาขาย
11.	การซื้อผลิตภัณฑ์กระดาษโดยตัวแทนจำหน่ายในประเทศ	0.1	ราคาขาย
12.	การซื้อผลิตภัณฑ์เหล็กโดยตัวแทนจำหน่ายในประเทศ	0.3	ราคาขาย
13.	การซื้อผลิตภัณฑ์ยานยนต์โดยตัวแทนจำหน่ายในประเทศ	0.45	ราคาขาย
14.	การซื้อผลิตภัณฑ์ยาโดยตัวแทนจำหน่ายในประเทศ	0.3	ราคาขาย
15.	การซื้อรถจักรยานยนต์จากตัวแทนจำหน่ายแต่เพียงผู้เดียว (ATPM) ตัวแทนจำหน่าย (APM) และผู้นำเข้า	0.45	ราคาขาย
16.	การซื้อผลิตภัณฑ์จากป่าไม้ การเพาะปลูก การเกษตร ปศุสัตว์ และการประมงโดยผู้ผลิตหรือผู้ส่งออก	0.25	ราคาขาย
17.	การส่งออกถ่านหิน โลหะ และแร่โลหะ โดยผู้ส่งออกที่ไม่ได้รับสัมปทานเหมืองแร่จากรัฐบาล	1.5	มูลค่าการส่งออก
18.	การซื้อถ่านหิน โลหะ และแร่โลหะจากบริษัทหรือบุคคลที่ได้รับสัมปทานเหมืองแร่ (IUP)	1.5	ราคาขาย

ลำดับที่	เหตุการณ์	อัตราภาษี	ฐานภาษี
19.	การซื้อทองแท่ง	0.45	ราคาขาย
20.	การซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย	5	ราคาขาย

ที่มา : PWC Indonesian Pocket Tax Book 2021

3. มาตรา 4 (2) ภาษีเงินได้สุดท้าย (PPh Final) บังคับใช้กับการชำระเงินขั้นต้น (gross payment) ต่อไปนี้

ลำดับที่	รายละเอียด	อัตราภาษี(%)
1	ค่าเช่าที่ดิน และ/หรืออาคาร	10
2	รายได้จากการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินและอาคาร	2.5
3	ค่าธรรมเนียมในการก่อสร้าง	2 - 4
4	ค่าธรรมเนียมในการวางแผนการก่อสร้าง	4 - 6
5	ค่าธรรมเนียมในการกำกับดูแลการก่อสร้าง	4 - 6
6	ดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์และเงินฝากประจำที่มีใบรับรองจากธนาคารอินโดนีเซีย(SBIs) นอกจากที่จ่ายให้กับธนาคารที่ดำเนินงานในอินโดนีเซียและกองทุนบำเหน็จบำนาญที่รัฐบาลอนุมัติ	20
7	ดอกเบี้ยพันธบัตร นอกจากที่จ่ายให้กับธนาคารที่ดำเนินงานในอินโดนีเซียและกองทุนบำเหน็จบำนาญที่รัฐบาลอนุมัติ	15
8	รายได้จากการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ของอินโดนีเซีย โดยผู้ถือหุ้นที่ก่อตั้งจะต้องชำระภาษี 0.5% ของราคาตลาดของหุ้นที่จดทะเบียน ซึ่งกำไรจากการขายจะต้องเสียภาษีในอัตราปกติ	0.1
9	รายได้จากเงินรางวัลสลากกินแบ่ง	25
10	รายได้ที่ได้รับจากบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล(ยกเว้น PEs) ที่มีมูลค่าการซื้อขายรวมไม่เกิน 4,800 ล้านบาทภายใน 1 ปี	0.5

ที่มา : PWC Indonesian Pocket Tax Book 2021

4. มาตรา 23 ภาษีเงินได้ (PPh 23) เงินได้ที่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย ต่อผู้มีถิ่นที่อยู่ประจำ แบ่งเป็น 2 อัตรา

- อัตราภาษีร้อยละ 15 ของจำนวนเงินขั้นต้น (gross payment) บังคับใช้กับรายการดังต่อไปนี้
 - เงินปันผล
 - ดอกเบี้ย รวมถึงค่าเบี้ยประกัน ส่วนลด และค่าธรรมเนียมประกันการกู้ยืม
 - ค่าลิขสิทธิ์
 - ของรางวัล
- อัตราภาษีร้อยละ 2 ของจำนวนเงินขั้นต้น (gross payment) จากค่าธรรมเนียมดังต่อไปนี้
 - ค่าเช่าสินทรัพย์ นอกเหนือจากที่ดินและอาคาร
 - ค่าชดเชย จากการให้บริการทางเทคนิค การให้บริการในการจัดการ การให้บริการที่ปรึกษา เป็นต้น

5. มาตรา 26 ภาษีเงินได้ (PPh 26) เงินได้ที่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย สำหรับผู้มีถิ่นที่อยู่ประจำ แบ่ง 2 ประเภท

- หักร้อยละ 20 จากจำนวนเงินขั้นต้น ดังนี้
 - เงินปันผล
 - ดอกเบี้ย รวมถึงค่าเบี้ยประกัน ส่วนลด และค่าธรรมเนียมประกัน
 - ค่าลิขสิทธิ์ ค่าเช่า และค่าใช้จ่ายจากการใช้กับสินทรัพย์
 - ค่าธรรมเนียมบริการ การทำงาน และกิจกรรม
 - รางวัล
 - ค่าบำเหน็จ และค่าใช้จ่ายตามระยะเวลาอื่นๆ
 - ค่าเบี้ยจากการประกันความเสี่ยงต่างๆ
 - กำไรจากการตัดหนี้สูญ
 - กำไรหลังภาษีของสาขา หรือ PE
- หักตามอัตราภาษีที่กำหนด จากประมาณการรายได้สุทธิ (Estimated Net Income: ENI) ซึ่งคำนวณจากร้อยละของจำนวนเงินขั้นต้น

เงินได้	ENI (%)	อัตราภาษี(%)
ค่าเบี้ยประกันภัยที่จ่ายให้กับบริษัทประกัน		
- โดยผู้เอาประกันภัย	50	10
- โดยบริษัทประกันภัยของอินโดนีเซีย	10	2
- โดยบริษัทประกันภัยต่อของอินโดนีเซีย	5	1
- ขายหุ้นบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของอินโดนีเซีย	25	5
- ขาย Conduit Company ในประเทศที่ยกเว้นการเก็บภาษี ซึ่งบริษัทนี้ทำหน้าที่เป็นตัวกลางสำหรับการถือครองหุ้นของบริษัทอินโดนีเซียหรือ (PE)	25	5
- การขายเครื่องประดับหรูหรา เพชร ทองคำ นาฬิกาหุร ของเก่า ภาพวาด รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เรือยอชต์ และเครื่องบินลำเล็กที่มีมูลค่าการขาย 10 ล้านบาทขึ้นไป	25	5

ที่มา : PWC Indonesian Pocket Tax Book 2021

เงินได้ที่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย สำหรับผู้มีถิ่นที่อยู่ประจำ อาจได้รับลดหย่อนหรือยกเว้น หากผู้มีถิ่นที่อยู่ประจำ อาศัยอยู่ในประเทศที่มีสนธิสัญญากับอินโดนีเซีย

สนธิสัญญาภาษี

สนธิสัญญาการเก็บภาษีซ้ำซ้อนของอินโดนีเซีย (Indonesia's Double Taxation Agreements-DTAs) ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีในรูปแบบการยกเว้นภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย สำหรับค่าธรรมเนียมบริการ และการลดอัตราภาษีหัก ณ ที่จ่าย สำหรับเงินปันผล ดอกเบี้ย ค่าลิขสิทธิ์ และผลกำไรที่ได้รับจากสาขา ของผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศคู่สนธิสัญญา

การยกเว้นภาษีสำหรับค่าธรรมเนียมบริการจะบังคับใช้เฉพาะกรณีคู่กรณีต่างชาติดังกล่าวที่มีเงินได้แต่ ไม่มี PE ในอินโดนีเซีย ส่วนการใช้สิทธิลดอัตราภาษีหัก ณ ที่จ่าย คู่กรณีต่างชาติดังกล่าวจะต้องยื่นใบรับรองภูมิลำเนา (Certificate of Domicile: CoD) ให้แก่ ITO โดยผ่านคู่กรณีอินโดนีเซียซึ่งเป็นผู้จ่ายเงินได้ ถ้าไม่มีเอกสารนี้ ทั้งในรูปแบบที่กำหนดโดย DGT หรือในรูปแบบที่กำหนดในสนธิสัญญาฯ จะไม่มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี และต้องถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายอัตราร้อยละ 20 สำหรับเงินปันผล ดอกเบี้ย ค่าลิขสิทธิ์ และผลกำไรที่ได้รับจากสาขา

สรุปอัตราภาษีหัก ณ ที่จ่าย ซึ่งปรับใช้ภายใต้สนธิสัญญาการเก็บภาษีซ้ำซ้อนของอินโดนีเซียกับไทย

Indonesia-Thailand		Dividends	Interest	Royalties	Branch Profit Tax
	Portfolio	Substantial holdings			
	20/15%	20/15%	15/0%	15%	20%

ที่มา : PWC Indonesian Pocket Tax Book 2021

กิจกรรมธุรกิจบางประเภทอาจทำให้เกิดการดำเนินธุรกิจลักษณะ PE หากดำเนินการเกินกว่าช่วงระยะเวลาที่กำหนดและทำให้ไม่ได้รับการยกเว้นภาษีภายใต้สนธิสัญญาการเก็บภาษีซ้ำซ้อนของอินโดนีเซียกับไทย

Indonesia-Thailand	Bldg. Site Construction	Installation	Assembly	Supervisory Activities	Other Services
	6 months	6 months	6 months	6 months	6 months

ที่มา : PWC Indonesian Pocket Tax Book 2021

ภาษีมูลค่าเพิ่ม

ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการในอินโดนีเซีย ซึ่งจัดเก็บจาก

- 1) การจำหน่ายสินค้าที่เรียกเก็บภาษีได้ ในอินโดนีเซีย
- 2) การนำเข้าสินค้าที่เรียกเก็บภาษีได้ มายังอินโดนีเซีย
- 3) การให้บริการที่เรียกเก็บภาษีได้ ในอินโดนีเซีย
- 4) การใช้สอย หรือบริโภคสินค้าที่เรียกเก็บภาษีได้และที่จับต้องไม่ได้ ที่มีแหล่งผลิตภายนอกอินโดนีเซีย
- 5) การใช้สอย หรือบริโภคบริการที่เรียกเก็บภาษีได้ ที่มีแหล่งผลิตภายนอกอินโดนีเซีย
- 6) การส่งออกสินค้าที่เรียกเก็บภาษีได้ โดยนิติบุคคลที่มีหน้าที่เสียภาษี
- 7) การส่งออกบริการที่เรียกเก็บภาษีได้ โดยนิติบุคคลที่มีหน้าที่เสียภาษี

1. อัตราภาษี อัตราภาษีมูลค่าเพิ่มปกติอยู่ที่ร้อยละ 10 อาจจะเพิ่มหรือลดเป็นร้อยละ 15 หรือร้อยละ 5 ขึ้นอยู่กับกฎระเบียบของรัฐ อย่างไรก็ตาม ภาษีมูลค่าเพิ่มในการส่งออกของสินค้าที่จับต้องได้และสินค้าที่จับต้องไม่ได้ รวมถึงการส่งออกบริการอยู่ที่ร้อยละ 0

2. สินค้าที่ได้รับการยกเว้นภาษี

- สินค้าเหมืองแร่ หรือการขุดเจาะสกัดออก เช่น น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ พลังงานความร้อนใต้พิภพ หวาย และกรวด ถ่านหิน แร่เหล็ก แร่ดีบุก แร่ทองแดง แร่ทองคำ แร่เงิน แร่อะลูมิเนียม เป็นต้น
- สินค้าโภคภัณฑ์พื้นฐาน เช่น ข้าว เหลือ ข้าวโพด สาหร่าย ถั่วเหลือง เป็นต้น
- อาหารและเครื่องดื่มที่ให้บริการในโรงแรม ร้านอาหาร ทั้งที่บริโภคในร้านหรือนอกร้าน รวมถึงอาหารและเครื่องดื่มที่ส่งโดยผู้ขายอาหาร และ
- เงิน ทองคำแท่ง และหลักทรัพย์

3. บริการที่ได้รับการยกเว้นทางภาษี

- การให้บริการทางการแพทย์
- การให้บริการสังคม อาทิ บริการรับเลี้ยงเด็กกำพร้า และงานศพ
- การให้บริการส่งจดหมายโดยใช้ดวงตราไปรษณียากร
- การให้บริการด้านการเงิน
- การให้บริการด้านประกันภัย
- การให้บริการทางศาสนา
- การให้บริการด้านการศึกษา
- การให้บริการด้านศิลปะและความบันเทิง
- การให้บริการออกอากาศ ซึ่งไม่ได้ใช้เพื่อการโฆษณา
- การให้บริการขนส่งสาธารณะบนพื้นดินและพื้นน้ำและการขนส่งทางอากาศภายในประเทศ ที่เป็นส่วนหนึ่งของการขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ
- การให้บริการจัดหางาน
- การให้บริการโรงแรม
- การให้บริการสาธารณะของรัฐ

- การให้บริการที่จอดรถ
- การให้บริการโทรศัพท์สาธารณะแบบหยอดเหรียญ
- การให้บริการส่งเงิน
- การให้บริการด้านอาหาร

ภาษีอากรนำเข้า

อัตราภาษีนำเข้าอยู่ระหว่างร้อยละ 0-150 จากมูลค่าของสินค้านำเข้า (customs value) คำนวณจากต้นทุน ค่าประกันภัย และค่าขนส่งสินค้า (CIF) โดยรัฐบาลอินโดนีเซียทยอยลดอัตราอากรขาเข้าสำหรับสินค้าส่วนใหญ่เพื่อเปิดเสรีทางการค้า อย่างไรก็ตาม รัฐบาลอินโดนีเซียคงอัตราภาษีอากรสูงขึ้น เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมบางประเภทและสินค้าที่มีความสำคัญในด้านความมั่นคงปลอดภัยของสังคมและวัฒนธรรม

1. อัตราภาษีอากรภายใต้อาเซียน รัฐบาลอินโดนีเซียบังคับใช้ความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ASEAN Trade in Goods Agreement: ATIGA) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 โดย ATIGA มีจุดมุ่งหมายในการเพิ่มการค้าระหว่างอาเซียน ลดต้นทุนการทำธุรกิจ และขยายตลาดในอาเซียน โดยการลดอัตราภาษีอากรร้อยละ 0 สำหรับสินค้าส่วนมากระหว่างบรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย และลดภาษีอากรภายในอาเซียนร้อยละ 0-5 ระหว่างประเทศกัมพูชา สปป. ลาว เมียนมา และเวียดนาม

2. อัตราภาษีอากรตามข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) รัฐบาลอินโดนีเซียทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศ/ภูมิภาคอื่น โดยบังคับใช้อัตราภาษีอากรภายใต้ข้อตกลงฯ เหล่านี้

- ASEAN-China FTA (ACFTA)
- ASEAN-Korea FTA (AKFTA)
- ASEAN-India FTA (AIFTA)
- ASEAN-Australia-New Zealand FTA
- ASEAN-Hong Kong, China FTA
- ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership
- Indonesia – Australia Comprehensive Economic Partnership Agreement
- Indonesia – Pakistan Preferential Trade Agreement

- Indonesia – Japan Economic Partnership Agreement
- Indonesia – Chile Comprehensive Economic Partnership
- Memorandum of Understanding between The Government of The Republic of Indonesia and The Government of The State of Palestine on Trade Facilitation for Certain Product

3. ความช่วยเหลือด้านภาษีนำเข้า: การยกเว้น / การยืดระยะเวลาชำระภาษี รัฐบาลอินโดนีเซียเสนอความช่วยเหลือด้านภาษีนำเข้า ทั้งการยกเว้นภาษี และการยืดระยะเวลาการชำระภาษี ให้กับนักลงทุนในประเทศและต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศและการส่งออก มีรายการดังต่อไปนี้

- BKPM Master List Facility รัฐบาลอินโดนีเซียยินยอมให้ยกเว้นภาษีนำเข้าสำหรับเครื่องจักรและวัตถุดิบ สำหรับการผลิตในระยะเวลา 1 ปี ซึ่งเครื่องจักรและวัตถุดิบที่อยู่ใน Master List จะได้รับการลดหย่อนภาษีอากรสูงสุดร้อยละ 5 ของภาษีนำเข้า เป็นระยะเวลา 2 ปี
- Bonded Zone (Kawasan Berikat) รัฐบาลอินโดนีเซียส่งเสริมการส่งออกโดยการยกเว้นภาษีนำเข้าและภาษีอื่นๆ สำหรับการนำเข้าอุปกรณ์ ทุน และวัตถุดิบสำหรับสินค้าสำเร็จรูป เพื่อการดำเนินการด้านการส่งออกเป็นหลัก
- Bonded Warehouse (Gudang Berikat) รัฐบาลอินโดนีเซียยินยอมให้ยืดระยะเวลาชำระภาษีสินค้านำเข้าภายใน 1 ปี จนกว่าจะจำหน่ายสินค้ามายังตลาดภายในประเทศ โดยสินค้าจะต้องสนับสนุนอุตสาหกรรมการผลิต

5.3 ที่ดินและการก่อสร้าง

อินโดนีเซียออกกฎหมายอินโดนีเซียฉบับที่ 5/1960 เรื่องกฎระเบียบหลักปฏิบัติด้านที่ดิน (Basic Agrarian Law (BAL หรือ UUPA) No. 5/1960) ครอบคลุมเรื่องสิทธิในการเป็นเจ้าของที่ดิน สิทธิในการสร้างสิ่งปลูกสร้างบนพื้นที่ สิทธิในการเพาะปลูก และสิทธิในการใช้ที่ดิน โดยมาตรา 21 กฎหมาย BAL No.5/1960 ระบุว่า เฉพาะชาวอินโดนีเซียเท่านั้นที่มีสิทธิเป็นเจ้าของที่ดิน สำหรับชาวต่างชาติที่ได้รับสิทธิเป็นเจ้าของที่ดินผ่านมรดก หรือการแปลงสัญชาติ หลังจากการประกาศกฎหมายฉบับนี้ และที่ดินนั้นไม่มีชาวอินโดนีเซียเป็นเจ้าของร่วม หรือที่ดินนั้นไม่ได้เป็นสินสมรสร่วมกับชาวอินโดนีเซีย จะต้องดำเนินการถอนสิทธิภายใน 1 ปี โดยมาตรา 26 วรรคที่ 2 ตามหลักการของการมีสัญชาติ ชาวอินโดนีเซียห้ามโอนอสังหาริมทรัพย์ให้กับชาวต่างชาติ ทั้งนี้ ชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในอินโดนีเซียมีสิทธิในการใช้งานที่ดินตามขอบเขตที่กำหนด โดยมาตรา 42 กฎหมาย BAL No. 5/1960 กำหนดให้ชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในอินโดนีเซีย สามารถมีสิทธิในการใช้ที่ดิน เช่าที่ดิน โดยไม่มีสิทธิในการเพาะปลูก ทั้งนี้ ชาวต่างชาติที่จะได้รับสิทธิเป็นเจ้าของที่ดินต้องได้รับการอนุญาตจากรัฐบาลอินโดนีเซีย

อย่างไรก็ตาม กฎหมายอินโดนีเซียฉบับที่ 25/2007 เรื่องตลาดทุน (การลงทุน) (Law No. 25/2007 on Capital Investment (Investment Law)) มาตรา 21 รัฐบาลอินโดนีเซียจะอำนวยความสะดวกการลงทุน โดยให้บริการและ/หรือออกใบอนุญาตให้การลงทุนจากต่างประเทศที่เป็นนิติบุคคลจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายของอินโดนีเซียและมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศอินโดนีเซีย ให้สามารถได้รับสิทธิในที่ดิน โดยมาตรา 22 วรรคหนึ่ง กำหนดการให้บริการและ/หรือการออกใบอนุญาตสิทธิในที่ดิน รวมถึงการขยายเวลาล่วงหน้า และการต่ออายุสิทธิตามคำร้องขอของนักลงทุน ดังนี้

1. สิทธิในการทำการเกษตรกำหนดเวลา 95 ปี โดยสามารถได้รับสิทธิและสามารถขยายเวลาล่วงหน้า 60 ปี และสามารถต่ออายุได้ 35 ปี
2. สิทธิในการปลูกสิ่งก่อสร้างกำหนดเวลา 80 ปี โดยสามารถได้รับสิทธิและสามารถขยายเวลาล่วงหน้าได้ 50 ปี และสามารถต่ออายุได้ 30 ปี
3. สิทธิในการใช้ที่ดินกำหนดเวลา 70 ปี โดยสามารถได้รับสิทธิและสามารถขยายเวลาล่วงหน้าได้ 45 ปี และสามารถต่ออายุได้ 25 ปี

รัฐบาลอินโดนีเซียจะให้สิทธิในที่ดินดังกล่าวข้างต้นและขยายเวลาล่วงหน้า สำหรับกิจกรรมการลงทุน ดังนี้

1. การลงทุนระยะยาวซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของอินโดนีเซีย ซึ่งจะสร้างความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น
2. การลงทุนซึ่งมีระดับความเสี่ยงการเงินลงทุนได้รับคืนทุนในระยะยาว ตามประเภทของกิจกรรมการลงทุนที่จะดำเนินการ

3. การลงทุนที่ไม่จำเป็นต้องมีพื้นที่ขนาดใหญ่
4. การลงทุนในที่ดินของรัฐ
5. การลงทุนที่ไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนด้านความยุติธรรมและไม่เป็นอันตรายต่อผลประโยชน์ของประชาชน

5.4 นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

อินโดนีเซียออกกฎหมายอินโดนีเซียฉบับที่ 35/2009 เรื่องการป้องกันและบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม (Law No. 35/2009 Regarding Protection and Management of the Environment (“Environmental Law”)) โดยมาตรา 1 ภายใต้กฎระเบียบรัฐบาลฉบับที่ 27/2012 เรื่องใบอนุญาตด้านสิ่งแวดล้อม (Government Regulation No. 27/2012 Regarding Environmental Permits) กำหนดให้ใบอนุญาตด้านสิ่งแวดล้อมของอินโดนีเซียเป็นใบอนุญาตสำหรับบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ดำเนินธุรกิจและ/หรือกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

การยื่นขอใบอนุญาตด้านสิ่งแวดล้อม ธุรกิจต้องจัดทำรายงานและผ่านการประเมินที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

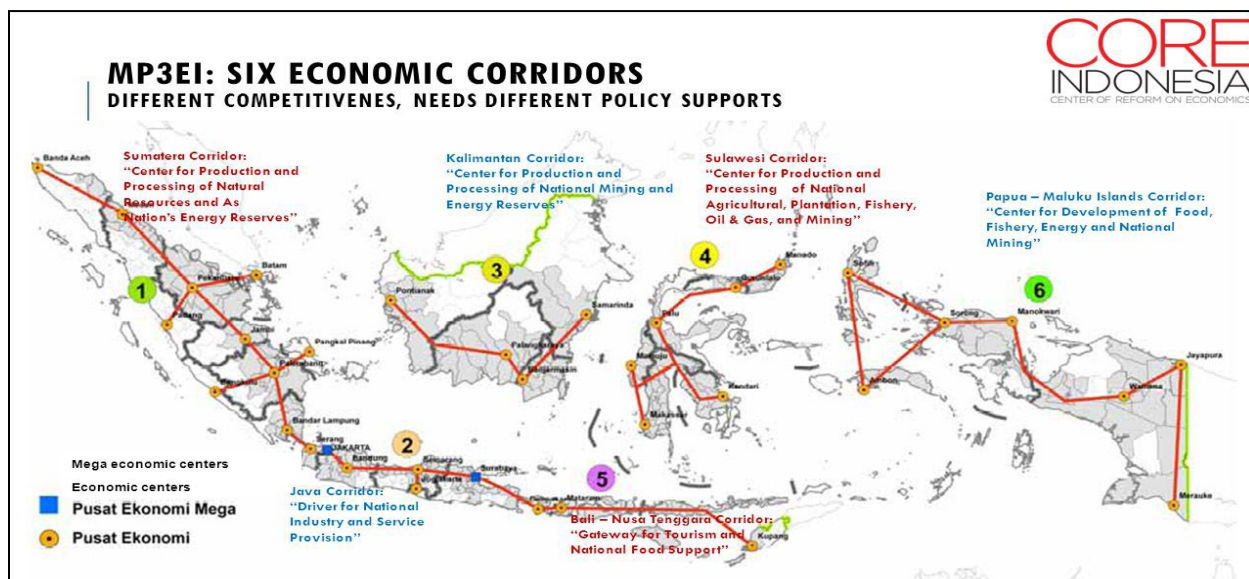
1. ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม การปล่อยมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Analysis หรือ Analisis Mengenai Dampak Lingkungan: AMDAL)
2. ธุรกิจที่ไม่เข้าข่ายตามข้อ 1 ต้องจัดทำรายงานความพยายามในการควบคุมและเฝ้าระวังด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Management Efforts and Environmental Monitoring Efforts หรือ UKL-UPL)
3. ธุรกิจที่ไม่เข้าข่ายจัดทำรายงาน AMDAL หรือ UKL-UPL (อาทิ บริการทางการเงิน) ต้องจัดทำ Statement of Ability to Manage and Monitor the Environment หรือ SPPL เพื่อยืนยันความสามารถในการบริหารและติดตามเฝ้าระวังด้านสิ่งแวดล้อม

การเลือกทำเลที่ตั้งในการประกอบธุรกิจ/นิคมอุตสาหกรรม

6.1 เส้นทางเศรษฐกิจของอินโดนีเซีย

รัฐบาลอินโดนีเซียได้เปิดตัวแผนแม่บท Masterplan for Acceleration and Expansion of Indonesia's Economic Development (MP3EI) ในเดือนพฤษภาคม 2554 เพื่อกระตุ้นให้อินโดนีเซียเป็นหนึ่งในประเทศเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลกภายในปี 2568 โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานร่วมกับภาคเอกชน ทั้งนี้ หลังจาก MP3EI มีผลบังคับใช้เป็นเวลาสองปีครึ่งมีการเปิดตัวโครงการทั้งหมด 365 โครงการ มูลค่าการลงทุนรวม 68,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คาดว่าปี 2557 จะเริ่มดำเนินโครงการอีก 166 โครงการ ครอบคลุมเส้นทางเศรษฐกิจ 6 สายประกอบด้วย

1. สุมาตรา เป็นศูนย์กลางการผลิตและแปรรูปทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งพลังงานสำรองของประเทศ ด้วยมูลค่าการลงทุน 111.6 ล้านล้านรูเปียห์
2. ชวา เป็นตัวขับเคลื่อนอุตสาหกรรมและการให้บริการของประเทศ ด้วยมูลค่าการลงทุน 67.8 ล้านล้านรูเปียห์
3. กะลิมันตัน เป็นศูนย์กลางการผลิตและแปรรูปเหมืองแร่และพลังงานสำรองของประเทศ ด้วยมูลค่าการลงทุน 129.0 ล้านล้านรูเปียห์
4. สุราเวซี เป็นศูนย์กลางการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตร การเพาะปลูก การประมง น้ำมันและก๊าซ และเหมืองแร่ ด้วยมูลค่าการลงทุน 79.9 ล้านล้านรูเปียห์
5. บาหลี-นูซาเต็งการัง เป็นประตูด้านการท่องเที่ยวและสนับสนุนด้านอาหาร ด้วยมูลค่าการลงทุน 114.7 ล้านล้านรูเปียห์
6. ปาปัว – Maluccas เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาด้านอาหาร การประมง พลังงาน และเหมืองแร่ ด้วยมูลค่าการลงทุน 125.8 ล้านล้านรูเปียห์

ที่มา : www.indonesia-investments.com, MP3EI Update Indonesia: Total Investments Reach USD\$51.6B in 2014.

MP3EI มุ่งเน้นด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อปรับปรุงการเชื่อมต่อระหว่างเกาะช่วยลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ หากประเทศมีเครือข่ายที่ดีจะทำให้อุตสาหกรรมมีความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น การลงทุนใน MP3EI ส่วนใหญ่มาจากภาคเอกชนร้อยละ 65 รัฐวิสาหกิจร้อยละ 11.4 และรัฐบาลร้อยละ 5.1 การลงทุนส่วนที่เหลือมาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ เช่น โครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ (Public-Private Partnership: PPP)

6.2 เขตเศรษฐกิจพิเศษ Special Economic Zones

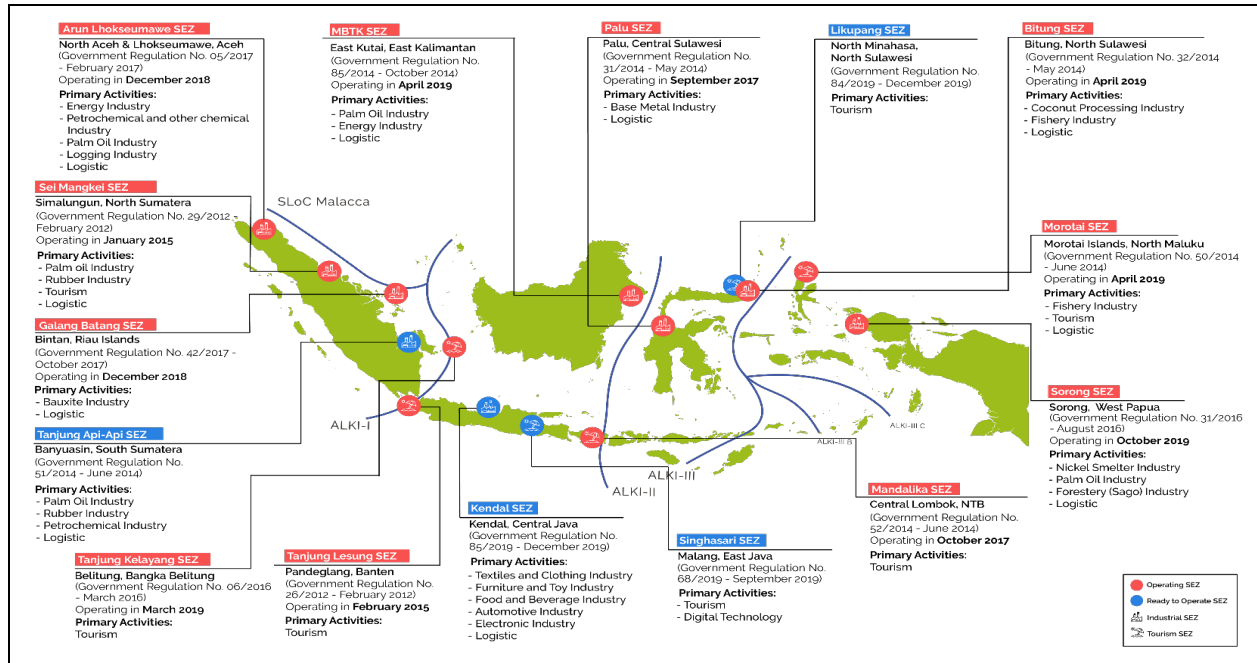
เขตเศรษฐกิจพิเศษของอินโดนีเซียเป็นการจัดเตรียมพื้นที่ที่มีข้อได้เปรียบทางด้านเศรษฐกิจและภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวยสำหรับอุตสาหกรรม การส่งออก การนำเข้า และกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางด้านเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศผ่านการเพิ่มมูลค่าให้แก่อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว โดย ณ วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2564 อินโดนีเซียมีเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งสิ้น 15 แห่ง มีเขตเศรษฐกิจพิเศษ 11 แห่งที่เปิดดำเนินการแล้ว และเขตเศรษฐกิจพิเศษอีก 4 แห่งที่อยู่ระหว่างการพัฒนา ได้แก่

เขตเศรษฐกิจพิเศษที่ดำเนินการแล้ว ดังนี้

1. Sei Mangkei SEZ
2. Tanjung Lesung SEZ
3. Palu SEZ
4. Mandalika SEZ
5. Galang Batang SEZ
6. Arun Lhokseumawe SEZ
7. Tanjung Kelayang SEZ
8. Bitung SEZ
9. Morotai SEZ
10. Maloy Batuta Trans Kalimantan (MBTK) SEZ
11. Sorong SEZ

เขตเศรษฐกิจพิเศษที่อยู่ระหว่างการพัฒนา ดังนี้

1. Tanjung Api-Api SEZ
2. Singhasari SEZ
3. Kendal SEZ
4. Likupang SEZ

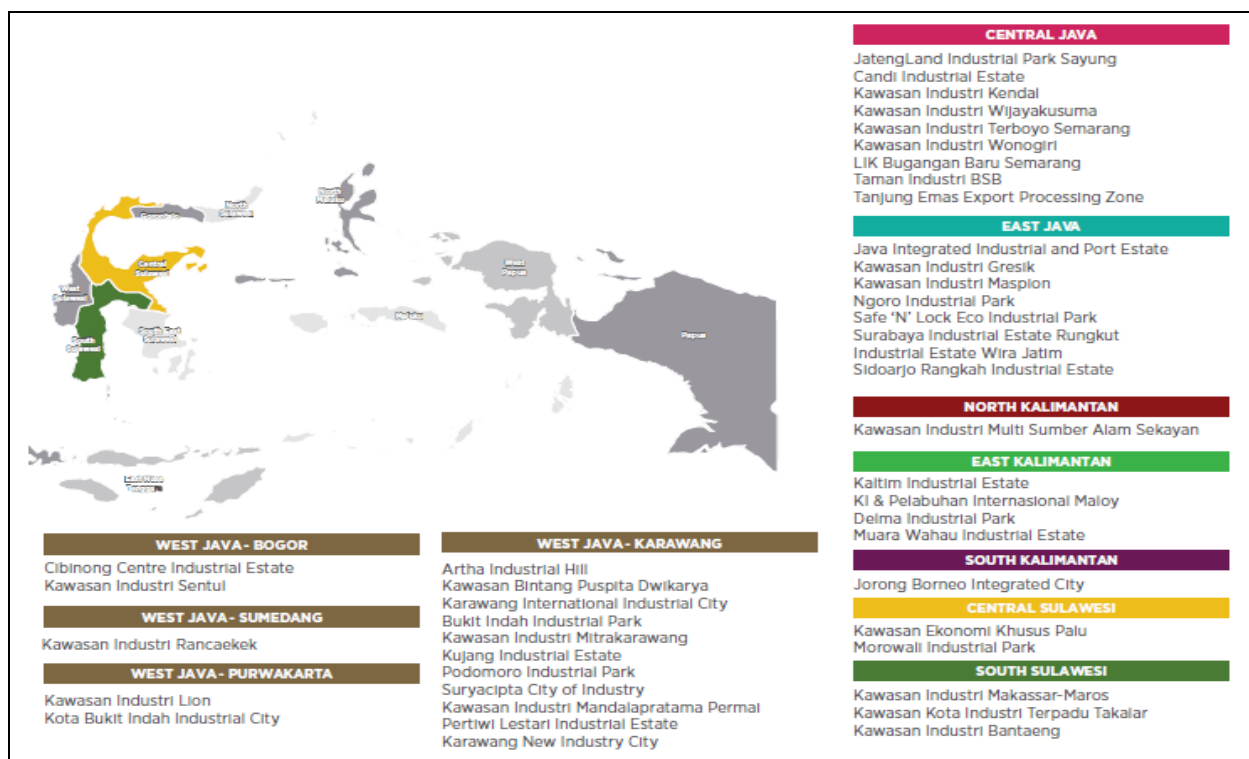
ที่มา : www.kek.go.id, Special Economic Zones

6.3 รายชื่อนิคมอุตสาหกรรมหลัก ราคา และข้อมูลเกี่ยวกับนิคมอุตสาหกรรมสำคัญ

จากรายงานของ EU – Indonesia Business Network (EIBN) ข้อมูล Indonesia Industrial Estates Directory 2018 – 2019 ณ เดือนเมษายน 2562 ดังนี้

ที่มา : Indonesia Industrial Estates Directory, <https://industrialestateindonesia.com/>

ที่มา : Indonesia Industrial Estates Directory, <https://industrialestateindonesia.com/>

นิคมอุตสาหกรรมของอินโดนีเซีย ประกอบด้วย 188 แห่ง แบ่งตามเกาะต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

1.เกาะสุมาตรา (35 แห่ง)

ชื่อนิคมอุตสาหกรรม	เมืองที่ตั้ง	พื้นที่ (Ha)	จำนวนผู้ประกอบการ	ราคาพื้นที่ (m2)	ราคาเช่าพื้นที่ (m2)
1. Kawasan Industri Medan (KIM)	North Sumatra	780	495	USD 144	USD 2.4/month
2. Medan star industrial estate	North Sumatra	103	-	USD 30 - 35	-
3. Pulahan seruai industrial estate	North Sumatra	650	-	USD 25 - 55	USD 1,200 – 1,350 /month
4. Kawasan ekonomi khusus sei mangkei	North Sumatra	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
5. Kawasan industri kuala tanjung	North Sumatra	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
6. Kawasan industri dumai	Riau	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
7. Cammo Industrial Park	Riau	18	-	USD 120.3	USD 3.0/month

ชื่อนิคมอุตสาหกรรม	เมืองที่ตั้ง	พื้นที่ (Ha)	จำนวน ผู้ประกอบการ	ราคาพื้นที่ (m2)	ราคาเช่าพื้นที่ (m2)
8. Citra Buana Centre Park I	Riau	10	-		USD 31.5/month
9. Citra Buana Centre Park II	Riau	8	-	USD 450	USD 31.5/year
10. Citra Buana Centre Park III	Riau	20	-	USD 700	USD 31.5/year
11. Puri Industrial Park 2000	Riau	24		USD 329	USD 3.5/month
12. Tanjung buton industrial park	Riau	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
13. Latrade Industrial Park (LIP)	Riau	70	-	USD 77 - 93	USD 4.6 – 7/month
14. Sarana Industrial Point	Riau	12	38	-	-
15. Taiwan International Industrial Estate	Riau	54	23	-	USD 2.62 – 3.75/month
16. Hijrah Industrial Estate	Riau	6	-	-	USD 2.69/month
17. Batamindo industrial park	Batam	320			
18. Kawasan Bintang industri ii	Batam	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
19. Kabil integrated industrial estate (KIIE)	Batam	520	-	-	-
20. Panbil industrial estate	Riau	170	-	-	-
21. Executive Industrial Park	Riau	22	-	-	-
22. Tunas industrial estate	Riau	64	100	-	-
23. Union industrial park	Riau	25		-	
24. West point maritime industrial park	Riau	401	-	-	-
25. Kawasan dragon industrial park	Batam	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
26. Karimun maritime industrial complex	Batam	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
27. Bintan Industrial Estate	Riau	4,000	-	-	-
28. Bintang Industrial Park II	Riau	75	-	USD 111.11	USD 4.44/month
29. Dumai Industrial Park	Riau	426		USD 100	
30. Padang industrial park	West sumatra	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล

ชื่อนิคมอุตสาหกรรม	เมืองที่ตั้ง	พื้นที่ (Ha)	จำนวนผู้ประกอบการ	ราคาพื้นที่ (m2)	ราคาเช่าพื้นที่ (m2)
31. Jambi integrated city	Jambi	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
32. KI sriwijaya CBD	South sumatra	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
33. KI maritim tanggamus	Lampung	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
34. Kawasan industri suge	Bangka belitung	6	-	-	-
35. Lampulo Fisheries Industrial Estate	Aceh	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล

ที่มา : Indonesia Industrial Estates Directory, <https://industrialestateindonesia.com/>

2. เกาะชวา

2.1 เขต Banten-Tangerang-Jakarta (11 แห่ง)

ชื่อนิคมอุตสาหกรรม	เมืองที่ตั้ง	พื้นที่ (Ha)	จำนวนผู้ประกอบการ	ราคาพื้นที่ (m2)	ราคาเช่าพื้นที่ (m2)
1. MGM Cikande Integrated Industrial Area	Banten	662	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
2. Modern Cikande Industrial Estate	Banten	3,175	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
3. Wilmar Integrated Industrial Park	Banten	800	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
4. Krakatau Industrial Estate Cilegon	Banten	550	70	USD 150 – 200	USD 3.5/month
5. Kawasan Industri & Pergudangan Cikupamas	Tangerang	250	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
6. Millennium Industrial Estate	Banten	1,800	200	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
7. Taman Tekno Bumi Serpong Damai	Tangerang	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
8. Griya Idola Industrial Park	Tangerang	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล

ชื่อนิคมอุตสาหกรรม	เมืองที่ตั้ง	พื้นที่ (Ha)	จำนวนผู้ประกอบการ	ราคาพื้นที่ (m2)	ราคาเช่าพื้นที่ (m2)
9. Jakarta Industrial Estate Pulogadung (JIEP)	DKI Jakarta	429	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	USD 1.55/month
10. Kawasan Berikat Nusantara	DKI Jakarta	578	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	USD 12 – 15/month
11. Pasar Kemis Industrial Estate	Banten	50	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล

ที่มา : Indonesia Industrial Estates Directory, <https://industrialestateindonesia.com/>

2.2 จังหวัดชวาตะวันตก (22 แห่ง)

ชื่อนิคมอุตสาหกรรม	เมืองที่ตั้ง	พื้นที่ (Ha)	จำนวนผู้ประกอบการ	ราคาพื้นที่ (m2)	ราคาเช่าพื้นที่ (m2)
1. Artha Industrial Hill	West Java	390	ไม่พบข้อมูล	USD 170	ไม่พบข้อมูล
2. Bekasi International Industrial Estate (BIIE)	West Java	200	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
3. East Jakarta Industrial Park	West Java	320	120	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
4. Greenland International Industrial Centre (GIIC)	West Java	1,714	ไม่พบข้อมูล	IDR 2,400,000 – 2,500,000	ไม่พบข้อมูล
5. Jababeka Industrial Estate	West Java	5,600	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
6. Kawasan Industri Terpadu Indonesia China (KITIC)	West Java	205	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	- Office building USD 11.11/month - Factory building USD 1,345.5 – 1,483.5
7. Karawang New Industry City	West Java	205	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
8. Marunda Center International Warehouse & Industrial Estate	West Java	600	ไม่พบข้อมูล	IDR 6,600,000	- Warehouse IDR 65,000/month - Open space IDR 27,500/month
9. MM2100 Industrial Town – BEFA	West Java	2,500	ไม่พบข้อมูล	USD 210 – 240	USD 9.0/month
10. GT Tech Park @ Karawang Industrial Estate	West Java	400	ไม่พบข้อมูล	USD 170 - 220	ไม่พบข้อมูล

ชื่อนิคมอุตสาหกรรม	เมืองที่ตั้ง	พื้นที่ (Ha)	จำนวน ผู้ประกอบการ	ราคาพื้นที่ (m2)	ราคาเช่าพื้นที่ (m2)
11. Cibinong Center Industrial Estate	Cibinong	97	32	ไม่พบข้อมูล	USD 0.37/month
12. Mitra Karawang Industrial Estate	West Java	500	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
13. Gobel Cibitung Industrial Estate	West Java	303	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
14. Sentul Industrial Estate	Bogor, West Java	120	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
15. Karawang International Industrial City (KIIC)	West Java	1,389	160	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
16. Kujang Cikampek Industrial Estate (KIKC)	Bandung, West Java	110	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
17. Kota Bukit Indah Industrial City	West Java	1,425	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	Office building USD 17.78/month Commercial building USD 88/month Factory building USD 3.70/month
18. KSO Delta Silicon 8 Lippo Cikarang Industrial Estate	West Java	3,000	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
19. Podomoro Industrial Park	West Java	325	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
20. Suryacipta City of Industry	West Java	1,400	ไม่พบข้อมูล	USD 170	IDR 70,000 – 200,000/month
21. Indotaisei Industrial Estate	West Java	700	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
22. Lion Industrial Park	West Java	50	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล

ที่มา : Indonesia Industrial Estates Directory, <https://industrialestateindonesia.com/>

2.3 จังหวัดชวากลาง (10 แห่ง)

ชื่อนิคมอุตสาหกรรม	เมืองที่ตั้ง	พื้นที่ (Ha)	จำนวนผู้ประกอบการ	ราคาพื้นที่ (m2)	ราคาเช่าพื้นที่ (m2)
1. JatengLand Industrial Park Sayung	Central Java	300	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
2. Candi Industrial Estate	Central Java	450	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
3. Bukit Semarang Baru Industrial Park (BSB)	Central Java	115	ไม่พบข้อมูล	USD 193	ไม่พบข้อมูล
4. Kendal Industrial Park	Central Java	2,700	ไม่พบข้อมูล	USD 122.22	ไม่พบข้อมูล
5. Kawasan Industri Wijayakusuma (KIW)	Central Java	250	ไม่พบข้อมูล	USD 125.93	USD 2.22/month
6. Terboyo Industrial Estate	Central Java	300	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
7. Kawasan Industri Wonogiri	Central Java	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
8. LIK Bugangan Baru Semarang	Central Java	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
9. Taman Industri BSB	Central Java	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
10. Tanjung Emas Export Processing Zone	Central Java	30	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล

ที่มา : Indonesia Industrial Estates Directory, <https://industrialestateindonesia.com/>

2.4 จังหวัดชวตะวันออก (9 แห่ง)

ชื่อนิคมอุตสาหกรรม	เมืองที่ตั้ง	พื้นที่ (Ha)	จำนวนผู้ประกอบการ	ราคาพื้นที่ (m2)	ราคาเช่าพื้นที่ (m2)
1. Java Integrated Industrial and Port Estate	East Java	3,000	ไม่พบข้อมูล	RP 2,200,000 (USD 165.00)	USD 8.25/ปี
2. Kawasan Industri Gresik	East Java	140	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
3. Maspion Industrial Estate	East Java	442	ไม่พบข้อมูล	USD 200	ไม่พบข้อมูล
4. Ngoro Industrial Park	East java	440	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล

ชื่อนิคมอุตสาหกรรม	เมืองที่ตั้ง	พื้นที่ (Ha)	จำนวนผู้ประกอบการ	ราคาพื้นที่ (m2)	ราคาเช่าพื้นที่ (m2)
5. Safe 'N' Lock Eco Industrial Park	East Java	307	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
6. Surabaya Industrial Estate Rungkut	East Java	245	267	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
7. Sidoarjo Industrial Estate	East Java	87	103	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
8. Pasuruan Industrial Estate	East Java	556	84	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
9. Tuban Industrial Estate	East Java	233	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล

ที่มา : Indonesia Industrial Estates Directory, <https://industrialestateindonesia.com/>

3. เกาะกาลีมันตัน (6 แห่ง)

ชื่อนิคมอุตสาหกรรม	เมืองที่ตั้ง	พื้นที่ (Ha)	จำนวนผู้ประกอบการ	ราคาพื้นที่ (m2)	ราคาเช่าพื้นที่ (m2)
1. Kawasan Industri Multi Sumber Alam Sekayan	North Kalimantan	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
2. Kaltim Industrial Estate	East Kalimantan	246	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
3. Kariangau Industrial Estate	East Kalimantan	133	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
4. Delma Industrial Park	East Kalimantan	400	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
5. Muara Wahau Industrial Estate	East Kalimantan	400	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
6. Jorong Borneo Integrated City	South Kalimantan	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล

ที่มา : Indonesia Industrial Estates Directory, <https://industrialestateindonesia.com/>

4. เกาะสุลาเวสี (5 แห่ง)

ชื่อนิคมอุตสาหกรรม			เมืองที่ตั้ง	พื้นที่ (Ha)	จำนวน ผู้ประกอบการ	ราคาพื้นที่ (m2)	ราคาเช่าพื้นที่ (m2)
1. SEZ	Palu	Special Economic Zone	Central Sulawesi	1,539	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
2.	Morowali Industrial Park		Central Sulawesi	2,000	ไม่พบข้อมูล	USD 93 - 111	ไม่พบข้อมูล
3.	Kawasan Industri Makassar (KIMA)		South Sulawesi	270	ไม่พบข้อมูล	USD 93 - 111	Office USD 774/month Building USD 490/month Warehouse USD 1.1 – 1.5 /month
4.	Terpadu Industrial Estate	Takalar	South Sulawesi	5,000	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล
5.	Bantaeng Industrial Park (BIP)		South Sulawesi	3,000	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล	ไม่พบข้อมูล

ที่มา : Indonesia Industrial Estates Directory, <https://industrialestateindonesia.com/>

6.4 การเลือกทำเลที่ตั้งโดยทั่วไป

- 1) ผู้ประกอบการควรมีความพร้อมด้านข้อมูลการตลาด ประเภทของธุรกิจที่จะเข้ามาลงทุนนั้นมีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเป็นลูกค้าระดับกลางถึงบนหรือระดับล่างถึงกลาง
- 2) ผู้ประกอบการควรสำรวจพื้นที่เพื่อหาทำเลที่เหมาะสมสำหรับประเภทธุรกิจที่จะเข้ามาลงทุน ทั้งนี้ควรสังเกตสภาวะความต้องการตลาดหรือศักยภาพของตลาด และโอกาสในการพัฒนาธุรกิจในพื้นที่
- 3) ผู้ประกอบการควรพิจารณาปัจจัยด้านความปลอดภัยของสถานที่ตั้งโรงงาน นอกจากนี้ อาจต้องศึกษาเกี่ยวกับสถิติอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ รวมทั้งองค์ประกอบเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายพิเศษในการรักษาความปลอดภัยที่ต้องจ่ายให้เจ้าหน้าที่รัฐเพื่อการบริหารราชการในพื้นที่
- 4) สำหรับธุรกิจการค้าหรือบริการควรพิจารณาเลือกทำเลที่สะดวกต่อผู้บริโภค เนื่องจากพื้นที่เมืองของอินโดนีเซียมีสภาพการจราจรที่แออัดมาก

5) สำหรับที่ตั้งสถานประกอบการด้านการผลิต ควรเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานผลิตซึ่งอยู่ใกล้และสะดวกในการขนส่งวัตถุดิบ นอกจากนี้ ควรต้องพิจารณาปัจจัยด้านสภาพอากาศและแรงงาน รวมทั้งสาธารณูปโภคเบื้องต้น อาทิ น้ำ ไฟฟ้า ก็เป็นสิ่งที่สำคัญที่ต้องคำนึงในการเลือกทำเลที่ตั้ง

แรงงานและการจ้างงาน

หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบด้านแรงงาน คือ กระทรวงกำลังคน (Ministry of Manpower: MoM) โดยมีหน่วยงานภายใต้กระทรวง 6 กรม ได้แก่

1. กรมพัฒนา ฝึกอบรม และประสิทธิภาพของแรงงาน (Development, Training and Productivity Department)
2. กรมการจ้างแรงงาน (Labor Employment Department)
3. กรมสวัสดิการสังคมและความสัมพันธ์ทางอุตสาหกรรมของกำลังคน (Manpower Social Security and Industrial Relations Department)
4. กรมพัฒนาและควบคุมกำลังคน (Manpower Supervision Development Department)
5. กรมเตรียมการอพยพกำลังคน (Preparation for Migrant Settlement Department)
6. กรมพัฒนาชุมชนและพื้นที่เคลื่อนย้ายกำลังคน (Community Development and Transmigration Area Department)

7.1 กฎหมายแรงงานในอินโดนีเซีย

กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับแรงงานและความสัมพันธ์กับอุตสาหกรรมมีทั้งหมด 4 ฉบับ ได้แก่

1. กฎหมายเลขที่ 3/1992 ว่าด้วยสวัสดิการสังคมของแรงงาน (Law No. 3 of 1992 on Social Security of Labor) ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ของการเกษียณอายุ การได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน การเสียชีวิต และประกันสุขภาพ ใช้บังคับกับบริษัทที่มีคนงานตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป
2. กฎหมายเลขที่ 21/2000 ว่าด้วยสหภาพแรงงาน (Law No. 21 of 2000 on Labor Unions) ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิทธิในการจัดตั้งสหภาพแรงงาน การเป็นสมาชิกของสหภาพ การจัดตั้งสมาคมสหภาพแรงงาน และสภาแห่งชาติของแรงงาน
3. กฎหมายเลขที่ 13/2003 ว่าด้วยกำลังคน (Law No. 13 of 2003 on Manpower) หรือ Labor Law ซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์การความร่วมมือด้านแรงงานแบบพหุภาคีและไตรภาคี

4. กฎหมายเลขที่ 2/2004 ว่าด้วยการระงับข้อพิพาทของแรงงาน (Law No. 2 of 2004 on Industrial Relations Dispute Settlement) ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิธีระงับข้อพิพาทระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง การนำคดีไปสู่ศาล และการตัดสินชี้ขาดตามกฎหมาย

สาระสำคัญของกฎหมายแรงงาน ประกอบด้วย

- พื้นฐาน หลักการ และเป้าหมายของการพัฒนาแรงงาน
- การวางแผนแรงงานและข้อมูลข่าวสารของแรงงาน
- การจัดหาโอกาสที่เท่าเทียมกันของแรงงานและการปฏิบัติต่อคนงาน
- การฝึกอบรมแรงงาน เพื่อส่งเสริมและปรับปรุงทักษะแรงงานและประสิทธิภาพในการทำงานให้ดีขึ้น
- การขยายโอกาสการทำงาน (Extension of Job Opportunities)
- การจ้างแรงงานต่างชาติที่ถูกต้องและตรงกับทักษะความสามารถของแรงงาน
- การพัฒนาความร่วมมือของแรงงานตามแนวทางของปัญจศีลา (Pancasila) เพื่อมุ่งไปสู่ความเป็นอันหนึ่งเดียวกัน (Harmonious) มีพลังและสร้างสรรค์ (Dynamic) และมีความสัมพันธ์กัน (Relation)
- การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก สถาบัน และข้อตกลงร่วม รวมทั้งองค์กรพหุภาคี องค์กรไตรภาคี ความร่วมมือทางสังคม และการแก้ปัญหาความขัดแย้งของแรงงาน
- การปกป้องคุ้มครองแรงงาน รวมทั้งสิทธิของแรงงานในการเจรจาต่อรองกับนายจ้าง ความมั่นคงของแรงงาน สวัสดิภาพของการทำงาน การคุ้มครองแรงงานสตรี แรงงานเด็ก และแรงงานทุพพลภาพ ประกันค่าจ้างแรงงาน สวัสดิการและความมั่นคงทางสังคมของแรงงาน
- การควบคุมกำกับแรงงานให้ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานอย่างถูกต้อง

ทั้งนี้ ที่ผ่านมา กฎหมายแรงงานในอินโดนีเซียมีแนวโน้มที่จะปกป้องลูกจ้างมากกว่านายจ้าง ดังนั้น บริษัทจึงจำเป็นต้องศึกษาและติดตามกฎหมายแรงงานของอินโดนีเซียอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะขั้นตอนการเลิกจ้างที่ถูกต้อง ซึ่งปัจจุบันอินโดนีเซียกำลังปรับปรุงกฎหมายแรงงานที่เกี่ยวข้องภายใต้ OMNIBUS Law

7.2 กฎหมาย/ข้อกำหนดการจ้างงาน

กฎหมายที่ครอบคลุมเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างคือ กฎหมายเลขที่ 13/2003 ครอบคลุมเรื่องการพัฒนาแรงงานอย่างบูรณาการ ความเท่าเทียมของแรงงาน การวางแผนแรงงานและข้อมูลข่าวสาร การอบรมทักษะแรงงาน ซึ่งกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้นายจ้างเป็นผู้รับผิดชอบต่อการฝึกอบรมพนักงาน โดยที่พนักงานทุกคนมีโอกาสมากขึ้นในการพัฒนาทักษะ และการอบรมแรงงานสามารถจัดทำได้โดยสถาบันของรัฐและเอกชน

ประเภทการจ้างงาน

กฎหมายเลขที่ 13/2003 มาตรา 56 (1) กำหนดประเภทการจ้างงานแบบประจำ (Permanent Employment หรือ Perjanjian Kerja Waktu Tidak, PKWTT) และแบบสัญญา (Contract workers หรือ Perjanjian Kerja Waktu Tertentu, PKWT) ส่วนมาตรา 64 กำหนดประเภทการจ้างงานแบบรับช่วงต่อ (Outsourcing workers) พนักงานประจำจะได้รับเงินเดือน โบนัส และสวัสดิการอื่นๆ ซึ่งแตกต่างจากพนักงานแบบสัญญาและแบบรับช่วงต่อ

พนักงานแบบประจำต้องผ่านการทดลองงาน 3 เดือนก่อนจะบรรจุเป็นพนักงานประจำ พนักงานแบบสัญญาจะได้รับการจ้างตามระยะเวลาที่กำหนดตามสัญญาจ้าง ขั้นต่ำ 1 เดือน ไม่มีช่วงทดลองงาน และต่อสัญญาได้ 5 ปี ซึ่งในปัจจุบันการจ้างแบบสัญญาเป็นที่นิยมใช้อย่างแพร่หลาย พนักงานแบบสัญญาจะได้รับเงินเดือนเป็นรายเดือน วันหยุดตามศาสนา แต่ไม่มีข้อกำหนดสวัสดิการใดๆ

ระบบการจ้างแบบรับช่วงต่อเป็นระบบที่มีการจัดหาพนักงานให้กับบริษัทอื่นที่มีความต้องการพนักงาน พนักงานที่ได้รับการคัดเลือกภายใต้ระบบการรับช่วงต่ออาจจะมีสถานะเป็นพนักงานประจำหรือพนักงานชั่วคราว บริษัทที่ให้บริการจัดหาพนักงานรับช่วงต่อจะต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงแรงงาน ทั้งนี้ กฎระเบียบกระทรวงแรงงานอินโดนีเซียเลขที่ 19/2012 (Regulation of the Minister of Manpower No. 19 of 2012) กำหนดงานเพียง 5 ประเภทเท่านั้น ที่ จะได้รับการเสนอให้พนักงานทำงานได้ภายใต้ระบบการรับช่วง ได้แก่ งานบริการจัดเลี้ยง การให้บริการทำความสะอาด การรักษาความปลอดภัย บริการในกิจการน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ และบริการขนส่งพนักงาน หากเป็นงานที่นอกเหนือจากงาน 5 ประเภทดังกล่าว อาจไม่ได้รับการเสนอให้พนักงานทำงานได้ภายใต้ระบบดังกล่าว ทั้งนี้ ประโยชน์ที่บริษัทได้รับจากการจ้างงานแบบรับช่วงคือ บริษัทไม่มีข้อผูกมัดที่จะต้องจ่ายเงินชดเชยเมื่อใดก็ตามที่ตัดสินใจให้พนักงานออกจากงาน

ทั้งนี้ นักลงทุนไม่มีข้อผูกพันอย่างเป็นทางการ ให้จ้างพลเมืองอินโดนีเซีย อย่างไรก็ตาม ลูกจ้างชาวต่างชาติสามารถทำงานได้ในบางตำแหน่งเท่านั้น

สิทธิลูกจ้าง/แรงงาน

- ค่าจ้าง/เงินเดือน เงินโบนัส เงินค่าล่วงเวลา ประกันสังคม เบี้ยเลี้ยง (ตามที่บริษัทกำหนด) และค่าประกันรักษาพยาบาล (ตามที่บริษัทกำหนด)
- วันลาพักผ่อนบุตร 3 เดือนหลังจากคลอดบุตรสำหรับพนักงานผู้หญิง
- วันหยุดรายปี วันหยุดทางศาสนา และวันหยุดประจำชาติ

ค่าจ้างและค่าแรง

แต่ละจังหวัดของอินโดนีเซียจะกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำของตนเองเป็นประจำทุกปี โดยมีการปรับตามเงินเพื่อสูตรการคิดค่าจ้างขั้นต่ำ: $\text{current minimum wage} + [\text{current minimum wage} \times (\text{inflation} + \% \text{GDP annual increase})]$ โดยกระทรวงแรงงานอินโดนีเซียเป็นหน่วยงานทบทวนค่าจ้างขั้นต่ำประจำปีทั้งจังหวัดเสนอ

ตารางแสดงค่าจ้างขั้นต่ำในอินโดนีเซีย ปี 2564

ภูมิภาค	ค่าแรงขั้นต่ำรายเดือน (รูเปียห์)
Nangroe Aceh Darussalam	3,165,031
West Sumatera	2,484,041
Jambi	2,630,162
Bangka Belitung	3,230,023
Bengkulu	2,213,000
DKI Jakarta	4,416,186
North Maluku	2,721,530
Gorontalo	2,586,900
West Sulawesi	2,571,328
Papua	3,516,700
West Papua	3,134,600
North Sumatera	2,499,423
Medan	3,222,556
Binjai	2,614,781
Riau	2,888,563
Pekanbaru	2,997,976
Batam	4,150,930
South Sumatera	3,043,111
Palembang	3,270,093
Lampung	2,432,001
West Java	1,810,350
Cirebon	2,271,201
Sukabumi	2,530,182

Bekasi	4,782,935
Bandung	3,742,276
Bogor	4,169,806
Depok	4,339,514
Karawang	4,798,312
Banten	2,460,996
Serang	4,251,180
Cilegon	4,309,772
Tangerang	4,262,015
Central Java	1,798,979
Jepara	2,107,000
Kendal	2,335,735
Semarang	2,302,797
Yogyakarta	2,069,530
Surabaya	4,300,479
Gresik	4,297,030
Malang	3,068,275
Bali	2,494,000
West Nusa Tenggara	2,183,883
East Nusa Tenggara	1,950,000
West Kalimantan	2,399,699
South Kalimantan	2,877,448
Central Kalimantan	2,903,144
Maluku	2,604,960
North Sulawesi	3,310,723
Manado	3,377,265
Central Sulawesi	2,303,711
Palu	2,673,388
South Sulawesi	3,165,876
Makassar	3,255,403

ที่มา: <https://wageindicator.org/salary/minimum-wage/indonesia>

ทั้งนี้ กฎหมายกำหนดให้ลูกจ้างในอินโดนีเซียที่ทำงานครบ 12 เดือน สามารถรับเงินเดือนเพิ่มอีกหนึ่งเดือน (ได้รับเงินเดือน 13 เดือน) โดยถือเป็นเงินโบนัสสำหรับเทศกาลถือศีลอด

เวลาทำงานและวันหยุด

- กฎหมายเลขที่ 13/2003 มาตรา 77 กำหนดชั่วโมงทำงานสูงสุดสำหรับลูกจ้างคือ 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยปกติเวลาทำงานจะเป็น 8 ชั่วโมงต่อวันสำหรับผู้ทำงาน 5 วันต่อสัปดาห์ หรือ 7 ชั่วโมงต่อวันสำหรับคนที่ทำงาน 6 วันต่อสัปดาห์ ทั้งนี้ กฎระเบียบของเวลาทำงานนี้ จะไม่มีผลบังคับใช้กับงานในบางสาขาที่กำหนด
- ลูกจ้างที่ทำงานกับบริษัทเป็นเวลาอย่างน้อย 12 เดือนติดต่อกัน มีสิทธิได้รับวันลาพักร้อนอย่างน้อย 12 วันต่อปี

การทำงานล่วงเวลา

กระทรวงแรงงานอินโดนีเซียออกกฎกระทรวงเลขที่ KEP.102/MEN/VI/2004 ว่าด้วยการทำงานล่วงเวลา และค่าล่วงเวลา โดยพนักงานมีสิทธิที่จะได้รับการจ่ายเงินค่าล่วงเวลาในอัตราพิเศษ ดังนี้

1. วันจันทร์-วันเสาร์ : $1.5 \times 1/173$ ของเงินเดือน
2. วันอาทิตย์และวันหยุด : $2 \times 1/173$ ของเงินเดือน

ประกันสังคม

รัฐบาลอินโดนีเซียได้จัดตั้งโครงการประกันสังคมเพื่อแรงงานที่เรียกว่า Jamsostek Jaminan Sosial Tenaga Kerja (JAMSOSTEK) ภายใต้กฎหมายเลขที่ 3/1992 ซึ่งครอบคลุมการประกันสังคม 4 ด้านได้แก่ การประกันอุบัติเหตุจากการทำงาน การประกันการเสียชีวิต การประกันการเกษียณอายุ การประกันสุขภาพ ปัจจุบันโครงการประกันสังคมเพื่อแรงงานอยู่ภายใต้การกำกับของหน่วยงานประกันสังคมของรัฐ Social Security Organizing Agency หรือ Badan Penyelenggara Jaminan Sosial (BPJS) ภายใต้กฎหมายเลขที่ 24/2011

กฎหมายเลขที่ 24/2011 กำหนดให้ชาวอินโดนีเซียและชาวต่างชาติที่ทำงานและอาศัยอยู่ในอินโดนีเซียเป็นเวลาขั้นต่ำ 6 เดือนต้องเข้าร่วมโครงการ BPJS Health (BJPS Kesehatan) และ BPJS Employment (BJPS Tenaga Kerja) โดยนายจ้าง/บริษัทต้องลงทะเบียนพนักงาน/แรงงานเพื่อเข้าร่วมโครงการดังกล่าว

เบี้ยประกันของโครงการ BPJS Health จะคิดจากร้อยละ 5 ของเงินเดือน โดยนายจ้างสมทบร้อยละ 4 และพนักงานสมทบร้อยละ 1 โดยเบี้ยประกันสูงสุดคือ 1,200,000 รูเปียห์/เดือน

เปรียบเทียบของโครงการ BJPS Employment จะคิดจากร้อยละ 9.24 ของเงินเดือน โดยนายจ้างสมทบร้อยละ 6.24 และพนักงานสมทบร้อยละ 3

กฎและระเบียบข้อบังคับบริษัท

กฎหมายเลขที่ 13/2003 มาตรา 108 กำหนดให้บริษัทต้องจัดทำกฎและระเบียบข้อบังคับบริษัท เพื่อขอรับอนุมัติจากกระทรวงแรงงานอินโดนีเซีย เมื่อมีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป โดยมาตรา 111 กำหนดกฎและระเบียบข้อบังคับบริษัทต้องครอบคลุมประเด็นสิทธิและหน้าที่ของนายจ้างและลูกจ้าง ข้อกำหนดการทำงาน (เวลาทำงาน เงินชดเชย สิทธิประโยชน์ การลางาน) สภาพแวดล้อมการทำงาน การเลิกจ้าง

การฝึกอบรมของพนักงาน

กฎกระทรวงเลขที่ KEP.261/MEN/XI/2004 กำหนดให้บริษัทที่มีพนักงานตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป จะต้องจัดฝึกอบรมให้แก่พนักงานอย่างน้อยร้อยละ 5 ของจำนวนพนักงานทั้งหมดในแต่ละปี

บริษัทจะต้องจัดเตรียมกำหนดการฝึกอบรมรายปี ประกอบด้วยประเภทของการฝึกอบรม ระยะเวลา และสถานที่ของการฝึกอบรม ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในการจัดฝึกอบรมจะเป็นความรับผิดชอบของบริษัททั้งหมด

การเลิกจ้าง

การเลิกจ้างต้องเป็นไปตามกฎหมายเลขที่ 13/2003 และ กฎหมายเลขที่ 2/2004 โดยกฎหมายเลขที่ 13/2003 มาตรา 61 กำหนดสัญญาจ้างจบลงเมื่อ ลูกจ้างเสียชีวิต สัญญาจ้างสิ้นสุดลง ศาลหรือสถาบันระงับข้อพิพาทมีคำสั่งเกี่ยวกับข้อพิพาท และข้อกำหนดของสัญญาจ้างงาน/กฎและระเบียบข้อกำหนดบริษัทก่อให้เกิดการเลิกจ้าง

บริษัทจะเลิกจ้างก่อนสัญญาจ้างสิ้นสุดลง ต้องแจ้งความประสงค์การเลิกจ้างอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร 30 วันก่อนเลิกจ้าง การเลิกจ้างมิใช่เหตุผลด้านศาสนา การเมืองหรือสุขภาพ แต่เกิดจากลูกจ้างทำผิดสัญญาจ้าง โดยบริษัทได้ตักเตือนแล้วจำนวน 3 ครั้งภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยกฎหมายเลขที่ 13/2003 มาตรา 158-159 กำหนดบริษัทจะเลิกจ้างได้ หากสามารถทำข้อตกลงกับลูกจ้างได้ หากไม่สามารถตกลงกันได้ จะต้องดำเนินการระงับข้อพิพาท

กรณีการเลิกจ้างลูกจ้างประจำ บริษัทต้องจ่ายค่าชดเชย (Severance package) ซึ่งคำนวณจากเงินเดือนและจำนวนปีที่ทำงานให้บริษัท โดยค่าชดเชยต่ำสุดเท่ากับเงินเดือน 1 เดือน และสูงสุดเท่ากับเงินเดือน 9 เดือน

กรณีการเลิกจ้างลูกจ้างแบบสัญญาจ้าง บริษัทต้องจ่ายเงินค่าชดเชย (Compensation) ให้แก่ลูกจ้างตามระยะเวลาการทำงานของลูกจ้างที่เหลือตามสัญญาจ้าง

8.3 สหภาพแรงงาน

นอกจากกฎหมายแรงงานที่ได้กล่าวในเบื้องต้น บริษัทควรคำนึงถึงสิทธิของพนักงานและสหภาพแรงงานที่พึงมี โดยเฉพาะการนัดประท้วงหยุดงาน

กฎหมายเลขที่ 21/2000 ว่าด้วยสหภาพแรงงาน กำหนดบริษัทที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ลูกจ้างมีสิทธิจัดตั้งสหภาพแรงงานโดยจดทะเบียนกับกระทรวงแรงงานอินโดนีเซีย โดยสหภาพแรงงานไม่มีความเกี่ยวพันทางการเมือง ต้องจัดตั้งด้วยความสมัครใจของลูกจ้างและปราศจากการบีบบังคับ/การกดดันหรือการแทรกแซงจากนายจ้าง/ผู้ประกอบการหรือรัฐบาล พรรคการเมืองหรือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด นายจ้างไม่มีความรับผิดชอบในการจัดตั้งสหภาพแรงงาน หน้าที่ของนายจ้างมีเพียงห้ามขัดขวางการจัดตั้งสหภาพแรงงานหรือการตัดสินใจของลูกจ้างในการเข้าเป็นคณะกรรมการบริหารสหภาพแรงงานหรือเข้าร่วมกิจกรรมของลูกจ้างในสหภาพแรงงาน โดย (i) ไล่ออก พักงานชั่วคราว ลดตำแหน่ง หรือสั่งย้ายลูกจ้างดังกล่าว (ii) ไม่จ่ายหรือลดค่าจ้างลูกจ้างดังกล่าว (iii) ข่มขู่ทางใดทางหนึ่ง (iv) รณรงค์ต่อต้านการจัดตั้งสหภาพแรงงาน อนึ่ง ไม่มีข้อกำหนดให้ทำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง สหภาพแรงงานอาจขอให้มีการทำข้อตกลงร่วมกับนายจ้าง

สหภาพแรงงานของบริษัทสามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาพันธ์สหภาพแรงงาน โดยปัจจุบัน อินโดนีเซียมีสมาพันธ์สหภาพแรงงานหลักสี่แห่ง ได้แก่

- Confederation of All Indonesian Trade Union (K-SPSI-Rekonsiliasi)
- Confederation of All Indonesian Trade Union (K-SPSI-Kongres Jakarta)
- Confederation of Indonesian Trade Unions (CITU)
- Confederation of Indonesian Prosperity Trade Union (K-SBSI)

ในการนัดประท้วงหยุดงาน พนักงานและสหภาพแรงงานต้องแจ้งให้บริษัททราบเป็นลายลักษณ์อักษร 7 วันก่อนการประท้วงหยุดงาน หากไม่สามารถเจรจาตกลงกันได้ ต้องยื่นเรื่องขอระงับข้อพิพาท

8.4 ลูกจ้างชาวต่างชาติ

อินโดนีเซียมีการจำกัดตำแหน่งงานที่ชาวต่างชาติไม่สามารถทำงานได้ เช่น ผู้ใช้แรงงานและหัวหน้าสายงานการผลิต บริษัทที่ต้องการจ้างชาวต่างชาติจะต้องแสดงให้เห็นว่า งานที่จะจ้างชาวต่างชาติไม่สามารถหาพนักงานใน

ประเทศที่เหมาะสมได้ รวมทั้งยังต้องฝึกอบรมและพัฒนาทักษะของพนักงานอินโดนีเซีย เพื่อให้สามารถทำงานในตำแหน่งที่จ้างชาวต่างชาติต่อไป

สัญญาจ้างงาน

ลูกจ้างชาวต่างชาติต้องมีสัญญาจ้างงานกับบริษัทในอินโดนีเซียระยะเวลาในสัญญาโดยปกติเป็นเวลานาน 1 ปี และสามารถต่ออายุได้ ลูกจ้างชาวต่างชาติต้องจ่ายภาษีเงินได้อินโดนีเซีย เว้นแต่ในกรณีที่มีอนุสัญญาภาษีซ้อนระหว่างประเทศของชาวต่างชาตินั้นกับประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งในกรณีดังกล่าวจะทำให้ต้องจ่ายภาษีน้อยลง ทั้งนี้ นักลงทุนไม่สามารถรับสิทธิประโยชน์ทางภาษีจากการให้ค่าที่พักอาศัยแก่ลูกจ้างต่างชาติได้

การทำวีซ่าพนักงาน/ใบอนุญาตทำงาน

อินโดนีเซียประกาศกฎระเบียบประธานาธิบดีเลขที่ 20/2018 (Presidential Regulation No. 20 of 2018) เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศโดยการขยายโอกาสการจ้างงานผ่านการลงทุนจากต่างประเทศ บริษัทที่ลงทุนในอินโดนีเซียและต้องการจ้างลูกจ้างชาวต่างชาติ ต้องขออนุมัติแผนการจ้างงานชาวต่างชาติ (Expatriate Worker Utilization Plan หรือ Rencana Penggunaan Tenaga Kerja Asing: RPTKA) ซึ่งระบุจำนวน หน้าที่ และระยะเวลาในการจ้างชาวต่างชาติ ผู้ติดตามลูกจ้างชาวต่างชาติ การจัดหาลูกจ้างอินโดนีเซียและแผนฝึกอบรมลูกจ้างอินโดนีเซีย โดยต้องแสดงให้เห็นว่าทักษะของลูกจ้างชาวต่างชาติ นั้น ไม่สามารถหาได้ในท้องถิ่น เพื่อให้สามารถขอใบอนุญาตทำงานของคนต่างชาติ (Expatriate Working Permit Letter หรือ Izin Mempekerjakan Tenaga Kerja Asing: IMTA) ในที่สุด ทั้งนี้ บริษัทที่ต้องการจ้างลูกจ้างชาวต่างชาติที่มีคุณสมบัติต่อไปนี้ ไม่ต้องยื่น RPTKA ได้แก่ (1) การจ้างชาวต่างชาติที่เป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท (2) นักการทูตและเจ้าหน้าที่กงสุล และ (3) ตำแหน่งงานเฉพาะทางที่รัฐบาลขาดแคลน

สรุปข้อกำหนดและขั้นตอนการขออนุญาตทำงานของชาวต่างชาติในอินโดนีเซีย ดังนี้

1) กระทรวงแรงงานอินโดนีเซียอนุมัติแผนการจ้างงานชาวต่างชาติ ถือว่านายจ้าง (Sponsor) สามารถจ้างลูกจ้างชาวต่างชาติได้

2) นายจ้างต้องส่งข้อมูลของลูกจ้างชาวต่างชาติไปยังกระทรวงแรงงานอินโดนีเซีย

3) นายจ้างต้องยื่นขอ Telex Visa (Surat Pemberitahuan) สำหรับลูกจ้างชาวต่างชาติ ไปยังสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เมื่อสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองออก Telex Visa แล้ว ลูกจ้างชาวต่างชาติยื่นขอ Limited Stay Visa (Visa Tinggal Terbatas: VITAS) เพื่อขอเดินทางเข้าอินโดนีเซีย

4) ลูกจ้างชาวต่างชาติต้องยื่นขอ Limited Stay Permit Card (Kartu izin Tinggal Terbatas: KITAS) ภายใน 7 วัน นับจากวันที่เดินทางถึงอินโดนีเซีย KITAS เป็นใบอนุญาตให้ชาวต่างชาติอาศัยอยู่ในอินโดนีเซียในระยะหนึ่ง

5) ลูกจ้างชาวต่างชาติต้องยื่นขอใบอนุญาตทำงานของคนต่างชาติในระยะหนึ่ง และชำระค่าใช้จ่ายประมาณ 1,200 เหรียญสหรัฐฯ (100 เหรียญสหรัฐฯต่อเดือน เพื่อ Development Funds สำหรับการฝึกอบรมชาวอินโดนีเซีย)

6) นายจ้างต้องจัดให้มีการอบรมและถ่ายทอดทักษะของแรงงานต่างชาติให้แก่แรงงานชาวอินโดนีเซีย โดยกำหนดให้ (1) แต่งตั้งแรงงานชาวอินโดนีเซียให้ทำงานคู่กับแรงงานต่างชาติ (2) อบรมแรงงานชาวอินโดนีเซียในตำแหน่งเดียวกับที่จ้างแรงงานต่างชาติ และ (3) จัดอบรมภาษา Bahasa Indonesia ให้แก่แรงงานต่างชาติ

7) นอกเหนือจากข้อกำหนดให้มีการรายงานการจ้างแรงงานต่างชาติแล้ว นายจ้างต้องรายงานกระทรวงแรงงานและสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเมื่อสัญญาการจ้างงานสิ้นสุดลง

ทั้งนี้ บริษัทที่ต้องการจ้างชาวต่างชาติสามารถยื่นแผนการจ้างงานคนงานต่างชาติ เพื่อให้สามารถขอใบอนุญาตทำงานของคนต่างชาติ ต่อคณะกรรมการประสานงานด้านการลงทุน Investment Coordinating Board of Indonesia (Badan Koordinasi Penanaman Modal: BKPM) ภายใต้การให้บริการ One Stop Service – Center (OSS-C) หรือการให้บริการระบบ Online Single Submission (OSS) เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกการลงทุนต่างประเทศในอินโดนีเซีย

การปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาและการจดทะเบียน

8.1 สิทธิบัตรและการออกแบบอุตสาหกรรม

สิทธิบัตร

รัฐบาลอินโดนีเซียได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิบัตร และให้การคุ้มครองในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์สินทางปัญญา ภายใต้กฎหมายฉบับที่ 14 ปี 2001 (Law No. 14/2001 concerning Patent) และที่ปรับแก้ภายใต้กฎหมายฉบับที่ 13 ปี 2016 (Law No. 13/2016 amend Law No. 14/2001 concerning Patent)

สิทธิบัตรถือเป็นเอกสิทธิ์ที่รัฐบาลได้มอบให้กับผู้คิดค้น สำหรับสิ่งประดิษฐ์คิดค้นทางเทคโนโลยี ทั้งที่เป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการผลิต ซึ่งการขอรับการคุ้มครองสิทธิบัตรสามารถทำได้โดยสมัครผ่าน (1) สนธิสัญญาสิทธิบัตร (Patent Cooperation Treaty) และ (2) สมัครโดยตรงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิบัตรในอินโดนีเซียแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (1) Standard Patents สำหรับการประดิษฐ์ที่สามารถประยุกต์ใช้กับอุตสาหกรรมได้ โดยเป็นการคุ้มครองผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิต และ (2) Simple Patents สำหรับสิ่งประดิษฐ์คิดค้นง่ายๆ ที่สามารถประยุกต์ใช้กับอุตสาหกรรมได้ แต่อาจไม่แสดงถึงนวัตกรรม โดยเป็นการคุ้มครองผลิตภัณฑ์ กระบวนการ และเครื่องมือ การสมัครขอรับการคุ้มครองสิทธิบัตร Standard Patents ใช้เวลา 3-5 ปี มีอายุคุ้มครอง 20 ปี ในขณะที่การสมัครขอรับการคุ้มครองสิทธิบัตร Simple Patents ใช้เวลา 2-3 ปี มีอายุคุ้มครองเพียง 10 ปี โดยการคุ้มครองจะเริ่มต้นในวันอนุมัติ ผู้สมัครจะต้องจ่ายเงินรายปีเพื่อให้สิทธิบัตรทั้งสองได้รับการคุ้มครองอย่างต่อเนื่อง สิทธิบัตรสามารถโอนเปลี่ยนไปให้ผู้อื่นได้ โดยการมอบให้เป็นมรดก การบริจาค การทำสัญญาข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรและอื่นๆ

การออกแบบอุตสาหกรรม

กฎหมายฉบับที่ 31 ปี 2000 (Law No. 31/2000 concerning Industrial Design) กำหนดการออกแบบอุตสาหกรรมครอบคลุมการสร้างสรรครูปร่าง โครงร่าง การผสมผสานเส้นและสี การผสมผสานลายเส้นและสีในเชิงสามมิติหรือสองมิติ ซึ่งจะก่อให้เกิดความประทับใจในความงาม และสามารถนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ สินค้าอุตสาหกรรม หรืองานฝีมือ

ผู้ถือสิทธิการออกแบบอุตสาหกรรมดังกล่าว มีสิทธิ์สมัครขอรับการคุ้มครองการออกแบบอุตสาหกรรมใน 3 ลักษณะ ได้แก่ (1) การคุ้มครองผลิตภัณฑ์ (2) การคุ้มครองการออกแบบบางส่วน และ (3) การคุ้มครองผลิตภัณฑ์ทั้งชุด ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตออกแบบอุตสาหกรรมสามารถรับสิทธิคุ้มครองการออกแบบของตน และป้องกันผู้อื่นที่

จะนำไปใช้ และห้ามไม่ให้ผู้อื่นผลิต ใช้ ขาย นำเข้า ส่งออก หรือจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ใช้การออกแบบอุตสาหกรรมของตน โดยใช้ระยะเวลาจดทะเบียน 1-2 ปี และความคุ้มครองสิทธิการออกแบบอุตสาหกรรมนั้นมีระยะเวลา 10 ปี

8.2 การจดทะเบียนการค้าและเครื่องหมายการค้า

สิทธิจากเครื่องหมายการค้าในอินโดนีเซียอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับที่ 15 ปี 2001 (Law No. 15/2001 concerning Trade Marks) และที่ปรับแก้ภายใต้กฎหมายฉบับที่ 20 ปี 2016 (Law No. 20/2016 amend Law No. 15/2001 concerning Trade Marks)

เครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้จะได้รับความคุ้มครอง 10 ปี หลังจากที่มีการใช้เครื่องหมายการค้านั้นๆ และสามารถขอขยายการต่ออายุการใช้ได้อีก เครื่องหมายการค้าหนึ่งสามารถยกเลิกการใช้โดยการร้องขอต่อเจ้าของหรือภาครัฐได้หากไม่มีการใช้

1. สิ่งที่ได้รับ ความคุ้มครอง/ นิยาม

เครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ และเครื่องหมายร่วม (Trademark Service Mark And Collective Mark)

“เครื่องหมาย” หมายถึง ภาพวาด ชื่อ คำตัวอักษร ตัวเลข กลุ่มของสี หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดเหล่านี้ อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกันอันมีลักษณะบ่งเฉพาะและได้ใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการขายสินค้าหรือบริการ

“เครื่องหมายการค้า” หมายถึง เครื่องหมายที่ใช้หรือจะใช้เป็นที่หมายสำหรับสินค้าหรือเกี่ยวข้องกับสินค้า เพื่อแสดงแหล่งผลิตสินค้าหรือบริการนั้น และแสดงว่าสินค้านั้นแตกต่างจากสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น

“เครื่องหมายบริการ” หมายความว่า เครื่องหมายที่ใช้หรือจะใช้เป็นที่หมายสำหรับการบริการหรือเกี่ยวข้องกับการบริการ เพื่อแสดงว่าการบริการที่ใช้เครื่องหมายบริการของเจ้าของเครื่องหมายบริการนั้น แตกต่างจากการบริการที่ใช้เครื่องหมายบริการของบุคคลอื่น

“เครื่องหมายร่วม” หมายความว่า เครื่องหมายที่ใช้เป็นที่หมายสำหรับสินค้าหรือบริการของบุคคลหรือนิติบุคคลอันมีลักษณะคล้ายคลึงกัน เพื่อแสดงให้เห็นว่าสินค้าหรือบริการของบุคคลหรือนิติบุคคลดังกล่าว แตกต่างจากของบุคคลหรือนิติบุคคลอื่น

เครื่องหมายที่สามารถรับจดทะเบียนได้

- มีลักษณะบ่งเฉพาะ
- ไม่ขัดต่อศีลธรรมหรือจารีตประเพณีอันดีของสังคม

- สามารถแยกความแตกต่างได้
- ไม่เป็นคำที่พรรณนาถึงคุณลักษณะของสินค้าหรือบริการ
- ไม่กลายเป็นสิ่งสามัญที่ใช้ในทางการค้า (Generic Term)
- ไม่เหมือนหรือคล้ายกันกับเครื่องหมายการค้าจดทะเบียนของผู้อื่น สำหรับสินค้าหรือบริการที่คล้ายกัน

อาจก่อให้เกิดความสับสนหลงผิดในแหล่งกำเนิดของสินค้า

- ไม่เหมือนหรือคล้ายกันกับเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายของผู้อื่น สำหรับสินค้าหรือบริการที่คล้ายกันหรือแตกต่างกัน

- ไม่คล้ายกับชื่อของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่มีชื่อเสียงแพร่หลาย
- ไม่เหมือนกับชื่อของภาพถ่ายหรือรูปปั้นสาธารณะ (Photograph or a Public Figure) หรือชื่อนิติบุคคลของบุคคลอื่นเว้นแต่จะได้รับความยินยอม
- ไม่มีลักษณะเป็นการเลียนแบบหรือเหมือนกันกับชื่อหรือชื่อย่อของชื่อธง เครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือตราของรัฐหรือประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ เว้นแต่จะได้รับความยินยอม
- ไม่มีลักษณะเป็นการเลียนแบบ หรือเหมือนกันกับสัญลักษณ์ของทางราชการ หรือตราประทับของประเทศหรือองค์กรของรัฐ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้มีอำนาจ

2. สิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าจดทะเบียน

เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ได้รับการจดทะเบียนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองในเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน และมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะใช้เครื่องหมายการค้ากับสินค้าที่ได้รับการจดทะเบียนนั้น หรือจะอนุญาตสิทธิการใช้แก่บุคคลอื่นได้และมีสิทธิดำเนินคดีตามกฎหมายแก่บุคคลอื่นที่ใช้เครื่องหมายการค้าโดยไม่ได้รับอนุญาต

3. การต่ออายุความคุ้มครอง

สามารถต่ออายุความคุ้มครองได้อีกคราวละ 10 ปี สามารถดำเนินการต่ออายุภายใน 6 เดือนก่อนหมดอายุ การต่ออายุล่าช้าไม่สามารถกระทำได้ การต่ออายุไม่ต้องแสดงหลักฐานการใช้เครื่องหมายการค้าประกอบ

4. การรักษาสิทธิ

เครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้วอาจเสี่ยงต่อการถูกเพิกถอนการจดทะเบียนหาก (1) ไม่มีการใช้เครื่องหมายในทางการค้าภายในระยะเวลา 3 ปีติดต่อกัน หลังจากได้รับการจดทะเบียนแล้ว (2) ใช้เครื่องหมายการค้ากับสินค้า และบริการชนิดอื่น

5. การเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า

เครื่องหมายการค้าอาจถูกเพิกถอนการจดทะเบียนได้ในกรณีต่อไปนี้

- ไม่มีการใช้เครื่องหมายในทางการค้าเป็นระยะเวลา 3 ปีติดต่อกัน
- เครื่องหมายนั้นไม่มีลักษณะบ่งเฉพาะอันพึงรับจดทะเบียน
- เครื่องหมายนั้นเป็นเครื่องหมายต้องห้ามรับจดทะเบียน
- เครื่องหมายการค้าที่นั้นเหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่ได้รับการจดทะเบียนเอาไว้ก่อนแล้ว
- เครื่องหมายการค้าที่นั้นขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- เครื่องหมายการค้าที่นั้นกลายเป็นสิ่งสามัญทางการค้าขาย (Generic Mark)
- เครื่องหมายนั้นได้รับการจดทะเบียนโดยไม่สุจริต (Bad-Faith of Trademark Registration)

6. การโอนสิทธิ

การโอนสิทธิในเครื่องหมายการค้าต้องมีการบันทึกการโอนสิทธิในเครื่องหมายการค้าต่อสำนักงานเครื่องหมายการค้า การโอนสิทธิในเครื่องหมายการค้าเพียงบางส่วนไม่สามารถกระทำได้

เอกสารที่ต้องใช้ประกอบการโอนสิทธิในเครื่องหมายการค้ามีดังนี้

1. หนังสือมอบอำนาจลงนามโดยผู้รับโอน ไม่ต้องผ่านการรับรองเอกสาร
2. คำแถลงแสดงการใช้เครื่องหมายการค้า (Statement of Use of Mark) ลงนามโดยผู้รับโอน ไม่ต้องผ่านการรับรองเอกสาร
3. สำเนาหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่ประสงค์จะมีการโอนสิทธิ
4. สัญญาโอนสิทธิลงนามโดยผู้โอนและผู้รับโอนต้องผ่านการรับรองโดยโนตารีพับลิกและสถานทูตอินโดนีเซียในประเทศของผู้รับโอน

7. การอนุญาตให้ใช้สิทธิ

การอนุญาตให้ใช้สิทธิสามารถอนุญาตให้ใช้สิทธิในเครื่องหมายการค้าสำหรับรายการสินค้าทั้งหมด หรือรายการสินค้าเพียงบางส่วนก็ได้

สัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิในเครื่องหมายการค้าต้องบันทึกต่อสำนักงานเครื่องหมายการค้า อย่างไรก็ตาม เนื่องจากยังไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการอนุญาตให้ใช้สิทธิภายใต้กฎหมายฉบับปัจจุบัน จึงไม่มีการวางระเบียบในเรื่องเอกสารที่ต้องใช้ในการจดทะเบียนสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิ

8.3 การขอรับการคุ้มครองและบังคับใช้สิทธิบัตร

ประเทศไทยเป็นภาคีสถิติสัญญาความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (PCT: Patent Cooperation Treaty) สมาชิก ลำดับที่ 142 เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2552 ดังนั้น ผู้ขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ไทยจึงมีสิทธิยื่นคำขอระหว่างประเทศภายใต้สนธิสัญญาความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (PCT) ต่อกรมทรัพย์สินทาง ปัญญาเพียงคำขอเดียว โดยไม่จำเป็นต้องยื่นคำขอผ่านสำนักงานตัวแทนในประเทศดังกล่าว

1. การเตรียมคำขอ

ผู้ประดิษฐ์ ผู้ประดิษฐ์ร่วม (กรณีมีผู้ประดิษฐ์ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป) ผู้รับโอนสิทธิหรือนายจ้าง มีสิทธิยื่นคำ ขอรับสิทธิบัตรในกรณีที่ผู้ขอรับสิทธิบัตรไม่มีถิ่นที่อยู่ในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย จะต้องแต่งตั้งตัวแทนในสาธารณรัฐ อินโดนีเซียเพื่อดำเนินการแทนผู้ขอฯ

คำขอรับสิทธิบัตรระหว่างประเทศตามสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือทางสิทธิบัตร (The Patent Cooperation Treaty) สามารถยื่นได้ต่อสำนัก Directorate General ในฐานะเป็นสำนักงานรับคำขอ (Receiving Office)

2. เอกสารที่ใช้ในการขอรับความคุ้มครอง

ในการขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ จะต้องยื่นเอกสารดังต่อไปนี้

1. คำขอรับสิทธิบัตรเป็นภาษาอินโดนีเซีย ซึ่งจะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับวัน เดือนและปี ของคำขอ ที่อยู่ของผู้ ขอรับสิทธิบัตรที่ครบถ้วนและชัดเจน ชื่อและสัญชาติของผู้ประดิษฐ์ชื่อและที่อยู่ของตัวแทนสิทธิบัตร (ในกรณีที่มิ มีการแต่งตั้งตัวแทน)

2. หนังสือมอบอำนาจ (ในกรณีที่มีการแต่งตั้งตัวแทน)

3. คำขอให้ออกสิทธิบัตร

4. ชื่อที่แสดงถึงการประดิษฐ์

5. ข้อถ้อยสิทธิ

6. รายละเอียดการประดิษฐ์ ซึ่งมีข้อมูลที่สมบูรณ์เกี่ยวกับการใช้การประดิษฐ์

7. รูปเขียน (ถ้าจำเป็น)

8. บทสรุปการประดิษฐ์

9. เอกสารแสดงสิทธิในการขอถือสิทธิย้อนหลัง (Priority Document)

10. เอกสารหลักฐานแสดงว่าตนมีสิทธิในการประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตร(ในกรณีที่ผู้ขอรับสิทธิบัตรไม่ใช่ผู้ ประดิษฐ์)

ในการแต่งตั้งตัวแทนสิทธิบัตร จะต้องเป็นตัวแทนที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนัก Directorate General เท่านั้น

ผู้ขอรับสิทธิบัตรสามารถยื่นรายละเอียดการประดิษฐ์และข้อถ้อยสิทธิเป็นฉบับภาษาอังกฤษได้ แต่จะต้องจัดส่งคำแปลฉบับภาษาอินโดนีเซียภายใน 30 วันนับแต่วันยื่นคำขอ ถ้าไม่ได้ยื่นคำแปลฉบับภาษาอินโดนีเซียภายในกำหนดเวลาจะถือว่าละทิ้งคำขอ

ในการบรรยายรายละเอียดการประดิษฐ์นั้น จะต้องมีส่วนข้อดังต่อไปนี้ ชื่อที่แสดงถึงการประดิษฐ์ ภูมิหลังของศิลปวิทยาการที่เกี่ยวข้อง การบรรยายการประดิษฐ์โดยละเอียด ข้อถ้อยสิทธิ บทสรุปการประดิษฐ์ และรูปเขียน (ถ้ามี)

ในการเขียนข้อถ้อยสิทธินั้น จะต้องอยู่ภายในขอบเขตการประดิษฐ์ที่ได้เปิดเผยไว้ และไม่มีกำกวมจำนวนข้อถ้อยสิทธิ แต่ผู้ขอรับสิทธิบัตรจะต้องชำระค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมสำหรับกรณีที่มีข้อถ้อยสิทธิมากกว่า 10 ข้อขึ้นไป

ในการเตรียมรูปเขียนนั้น จะต้องใช้กระดาษ 100 กรัมเป็นอย่างน้อย ขนาด A4 โดยกำหนดขอบบน 2.5 เซนติเมตร ขอบล่าง 1 เซนติเมตร ขอบด้านซ้าย 2.5 เซนติเมตร และขอบด้านขวา 1.5 เซนติเมตร

3. การประกาศโฆษณา

ภายหลังจากการยื่นคำขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ และคำขอมีเอกสารครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด เมื่อครบกำหนด 18 เดือนนับแต่วันยื่นคำขอรับสิทธิบัตร หรือวันยื่นคำขอรับสิทธิบัตรเป็นครั้งแรก (ในกรณีที่มีการขอถ้อยสิทธิในวันยื่นย้อนหลัง) คำขอรับสิทธิบัตรจะได้รับการประกาศโฆษณาในหนังสือประกาศโฆษณาคำขอรับสิทธิบัตร (Patent Gazette) ระยะเวลาในการประกาศโฆษณาคำขอรับสิทธิบัตรมีกำหนด 6 เดือน

ถ้าผู้ขอรับสิทธิบัตรประสงค์ที่จะให้มีการประกาศโฆษณาก่อนครบกำหนด 18 เดือน ผู้ขอฯ จะต้องยื่นคำร้องพร้อมทั้งชำระค่าธรรมเนียม นอกจากนี้ ยังมีการประกาศโฆษณาหลังจากที่มีการออกสิทธิบัตรแล้ว ยกเว้นการประดิษฐ์ที่เกี่ยวกับการป้องกันและความมั่นคงของรัฐ

4. การรับจดทะเบียน

เมื่อผู้ตรวจสอบพบว่า การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรครบเงื่อนไขในการขอรับสิทธิบัตรตามที่กฎหมายกำหนด สำนัก Directorate General จะออกหนังสือคู่มือรับจดทะเบียนให้แก่ผู้ขอรับสิทธิบัตร

5. การขอถ้อยสิทธิย้อนหลัง

ผู้ขอรับสิทธิบัตรจะต้องยื่นคำขอรับสิทธิบัตรภายใน 12 เดือนนับแต่วันยื่นคำขอรับสิทธิบัตรเป็นครั้งแรก ในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญากรุงปารีส หรือข้อตกลงว่าด้วยการจัดตั้งองค์การการค้าโลก (Agreement Establishing the World Trade Organization) พร้อมทั้งจัดส่งสำเนาคำขอรับสิทธิบัตรที่ยื่นครั้งแรก รับรอง

สำเนาถูกต้องโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศดังกล่าวภายในกำหนดเวลา 16 เดือนนับแต่วันยื่นคำขอเป็นครั้งแรก ถ้าไม่ยื่นเอกสารภายในกำหนดจะถือว่าผู้ขอฯ ไม่ได้ขอให้ถือสิทธิในวันยื่นย้อนหลัง

8.4 หน่วยงานติดต่อและค่าใช้จ่าย

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจดสิทธิบัตรและเครื่องหมายทางการค้าของอินโดนีเซีย ได้แก่

Directorate General of Intellectual Property Rights, Ministry of Law and Human Rights
of the Republic of Indonesia

Jalan Daan Mogot KM 24, Tangerang 15119-Banten

Tel: 62215524839 Fax: 62215525366

E-mail: dirgen@dgip.go.id, sumardi.partoredjo@dgip.go.id

Website: <http://www.dgip.go.id>

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจดสิทธิบัตร

รายการ	อัตราค่าธรรมเนียม (รูเปียห์)
1. การยื่นคำร้อง	
■ การยื่นคำร้องขอสิทธิบัตร	
◆ ธุรกิจขนาดเล็ก วิสาหกิจขนาดเล็ก สถาบันการศึกษา และการวิจัยพัฒนาของรัฐบาล	
- แบบออนไลน์	350,000
- แบบ manual	450,000
◆ บุคคลธรรมดา	
- แบบออนไลน์	1,250,000
- แบบ Manual	1,500,000
■ การขอจดสิทธิบัตรอย่างง่าย	
◆ ธุรกิจขนาดเล็ก วิสาหกิจขนาดเล็ก สถาบันการศึกษา และการวิจัยพัฒนาของรัฐบาล	
- แบบออนไลน์	200,000
- แบบ manual	250,000
◆ บุคคลธรรมดา	
- แบบออนไลน์	800,000
- แบบ Manual	1,250,000
2. ค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมสำหรับคำร้องเกิน 30 หน้า หน้าที่ละ	15,000
3. ค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมสำหรับการร้องเรียนครั้งละ	75,000
4. ค่าธรรมเนียมการยืดเวลาการปฏิบัติตามข้อกำหนดและความสมบูรณ์ของการสมัคร	400,000
5. การประกาศสิทธิบัตรทันทีหลัง 6 เดือน	400,000

รายการ	อัตราค่าธรรมเนียม (รูเปียห์)
6. การยื่นคำร้องขอเปลี่ยนแปลงข้อมูลของผู้จดทะเบียนสิทธิบัตร	200,000
7. การยื่นคำร้องขอเปลี่ยนแปลงข้อมูลสิทธิบัตร	300,000
8. การยื่นคำร้องขอใบรับรองผู้ใช้ก่อน	3,000,000
9. การยื่นคำร้องเอกสารสิทธิที่มีความสำคัญ	300,000
10. การขอใบรับรองอย่างเป็นทางการในการรับตัวอย่างจุลินทรีย์	100,000
11. การตรวจสอบ	
- การตรวจสอบสิทธิบัตร	3,000,000
- การตรวจสอบสิทธิบัตรแบบง่าย	500,000
12. การยื่นขอสิทธิบัตรการดำเนินคดีทางหลวง(Patent Prosecution Highway : PPH)	5,000,000
13. ค่าธรรมเนียมสำหรับการขยายเวลาการตอบกลับหรือตามผลการตรวจสอบที่สำคัญ	400,000
14. คำร้องขอเปลี่ยนประเภทของสิทธิบัตร	450,000
15. การยื่นอุทธรณ์	3,000,000
16. การยื่นขอแก้ไขข้อมูลที่ยื่นไปแล้ว	500,000
17. การยื่นขอยกเลิกส่วนที่เป็นสิทธิเรียกร้องลดลง	150,000
18. การจดทะเบียนออนไลน์สิทธิบัตร	700,000
19. การจดทะเบียนบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับใบอนุญาต	1,000,000
20. การขอบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับใบอนุญาต	300,000
21. การขอใบอนุญาตที่จำเป็น	1,000,000
22. การยื่นขอตัดข้อมูลทั่วไปของสิทธิบัตร	300,000
23. การขอสำเนาเอกสารสิทธิบัตร (ต่อหน้า)	20,000
24. ค่าธรรมเนียมในการตรวจค้น	
- การยื่นขอตรวจค้นสิทธิบัตรที่ประกาศภายในประเทศ	500,000
- การตรวจค้นสิทธิบัตรออนไลน์	0
25. ค่าธรรมเนียมสิทธิบัตรประจำปี	
♦ ธุรกิจขนาดเล็ก วิสาหกิจขนาดเล็ก สถาบันการศึกษา และการวิจัยพัฒนาของรัฐบาล	
- ปีที่ 1 – 5	0
- ปีที่ 6	
= ค่าธรรมเนียม	1,500,000
= ค่าธรรมเนียม	150,000
- ปีที่ 7 - 8	
= ค่าธรรมเนียม	2,000,000
= ค่าธรรมเนียม	200,000
- ปีที่ 9	

รายการ	อัตราค่าธรรมเนียม (รูเปียห์)
= ค่าธรรมเนียม	2,500,000
= ค่าร้องเรียน	250,000
- ปีที่ 10	
= ค่าธรรมเนียม	3,500,000
= ค่าร้องเรียน	250,000
- ปีที่ 11 - 20	
= ค่าธรรมเนียม	5,000,000
= ค่าร้องเรียน	250,000
26. ค่าธรรมเนียมสิทธิบัตรแบบง่ายประจำปี	
♦ ธุรกิจขนาดเล็ก วิสาหกิจขนาดเล็ก สถาบันการศึกษา และการวิจัยพัฒนาของรัฐบาล	
- ปีที่ 1 – 5	0
- ปีที่ 6	
= ค่าธรรมเนียม	1,650,000
= ค่าร้องเรียน	50,000
- ปีที่ 7	
= ค่าธรรมเนียม	2,200,000
= ค่าร้องเรียน	50,000
- ปีที่ 8	
= ค่าธรรมเนียม	2,750,000
= ค่าร้องเรียน	50,000
- ปีที่ 9	
= ค่าธรรมเนียม	3,300,000
= ค่าร้องเรียน	50,000
- ปีที่ 10	
= ค่าธรรมเนียม	3,850,000
= ค่าร้องเรียน	50,000
♦ บุคคลธรรมดา	
- ปีที่ 1-4	
= ค่าธรรมเนียม	750,000
= ค่าร้องเรียน	50,000
- ปีที่ 5	
= ค่าธรรมเนียม	1,250,000
= ค่าร้องเรียน	50,000

รายการ	อัตราค่าธรรมเนียม (รูเปียห์)
- ปีที่ 6	
= ค่าธรรมเนียม	1,700,000
= ค่าร้องเรียน	50,000
- ปีที่ 7	
= ค่าธรรมเนียม	2,300,000
= ค่าร้องเรียน	50,000
- ปีที่ 8	
= ค่าธรรมเนียม	2,800,000
= ค่าร้องเรียน	50,000
- ปีที่ 9	
= ค่าธรรมเนียม	3,500,000
= ค่าร้องเรียน	50,000
- ปีที่ 10	
= ค่าธรรมเนียม	4,00,000
= ค่าร้องเรียน	50,000
27. ค่าธรรมเนียมรายปีเพิ่มเติม กรณีที่มีการผ่อนผันระยะเวลา (ค่าธรรมเนียมรายปี + ค่าธรรมเนียมรายปี 100% ครอบคลุมปีเดียวกัน)	
28. ค่าธรรมเนียมการขอรับสิทธิบัตรผ่านสนธิสัญญาความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (PCT)	1,000,000
29. ค่าปรับการยื่นขอสิทธิบัตรล่าช้าผ่านสนธิสัญญาความร่วมมือด้านสิทธิบัตรเนื่องจากไม่ครบองค์ประกอบ	5,000,000

ที่มา: Paten, <https://www.dgip.go.id/menu-utama/paten/biaya>

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจดทะเบียนการค้าและเครื่องหมายการค้า

รายการ	ค่าธรรมเนียม (รูเปียห์)
1.การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า	
◆ ธุรกิจขนาดเล็ก (ออนไลน์)	500,000
◆ บุคคลธรรมดา (ออนไลน์)	1,800,000
2.การขยายเวลาการคุ้มครองเครื่องหมายการค้า	
2.1 ภายใน 6 เดือนก่อนหรือจนกว่าจะสิ้นสุดการคุ้มครองเครื่องหมาย	
◆ ธุรกิจขนาดเล็ก (ออนไลน์)	
- ออนไลน์	1,000,000
- Manual	1,200,000
◆ บุคคลธรรมดา	

รายการ	ค่าธรรมเนียม (รูเปียห์)
- ออนไลน์	2,250,000
- Manual	2,500,000
2.2 หลังจากที่เครื่องหมายการค้าหมดอายุภายในระยะเวลา 6 เดือน	
◆ ธุรกิจขนาดเล็ก (ออนไลน์)	
- ออนไลน์	2,000,000
- Manual	2,400,000
◆ บุคคลธรรมดา	
- ออนไลน์	4,500,000
- Manual	5,000,000
3.การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศ ภายใต้เกณฑ์ Madrid	
3.1 ค่าขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศ	CHF 125
3.2 การขยายเวลาการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศ	
- ภายใน 6 เดือนก่อนหรือจนกว่าจะสิ้นสุดการคุ้มครองเครื่องหมาย	CHF 165
- หลังจากที่เครื่องหมายการค้าหมดอายุภายในระยะเวลา 6 เดือน	CHF 360
3.3 การโอนเครื่องหมายการค้าต่างประเทศเป็นเครื่องหมายการค้าในประเทศ	2,000,000
3.4 การเปลี่ยนแทนเครื่องหมายการค้าในประเทศเป็นเครื่องหมายการค้าต่างประเทศ	1,000,000
3.5 ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าต่างประเทศจากอินโดนีเซีย	500,000
4. การยื่นคัดค้านการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า	1,000,000
5. การอุทธรณ์เครื่องหมายการค้า	3,000,000
6. ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าทั่วไป	
6.1 การจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อหรือที่อยู่เจ้าของเครื่องหมายการค้า	300,000
6.2 การจดทะเบียนการโอนสิทธิ/การควบรวมกิจการบนเครื่องหมายการค้า	700,000
6.3 การลงทะเบียนข้อตกลงใบอนุญาต	1,000,000
6.4 การลงทะเบียนยกเลิกเครื่องหมายการค้า	200,000
6.5 บันทึกการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์การใช้เครื่องหมายร่วม	300,000
7. การขอตัดข้อความการลงทะเบียนเครื่องหมายการค้าอย่างเป็นทางการ และการขอข้อมูลเครื่องหมายการค้าเป็นลายลักษณ์อักษร	
7.1 การขอเอกสารที่ตัดมาจากการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าอย่างเป็นทางการ	300,000
7.2 การขอข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร ดังต่อไปนี้	

รายการ	ค่าธรรมเนียม (รูเปียห์)
- การจำแนกประเภทของสินค้าและบริการ	200,000
- สินค้าและบริการที่คล้ายคลึงกัน	200,000
- การขยายเวลาการคุ้มครองเครื่องหมายการค้า	200,000
7.3 การขอบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับใบอนุญาต	300,000
8. การเปลี่ยนแปลงข้อมูลการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่ไม่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความเป็นเจ้าของ	200,000
9. การเปลี่ยนแปลงข้อมูลการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าบนใบรับรอง และไม่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความเป็นเจ้าของ	300,000
10. ขอลักษณะเครื่องหมายการค้าตามลำดับความสำคัญ	300,000

ที่มา: Merek, <https://www.dgip.go.id/menu-utama/merek/biaya>

สำนักกฎหมายผู้ให้บริการด้านการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาและเครื่องหมายทางการค้าในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

1. AFFA Intellectual Property Rights

Graha Pratama Building, 15th Floor

Jl. M. T. Haryono Kav. 15, Jakarta 12810 Indonesia

Tel: +62 21 8379 3812 Fax: +62 21 8379 1937

E-mail: affa@cbn.net.id

2. Amroos & Partners

Permata Hijau Raya B-29 Senayan, Jakarta 12210 Indonesia

Tel: +62 21 549 3880 Fax: +62 21 548 2506

E-mail: amroos@rad.net.id

Website: www.amroos.com

3. Lumenta Sitorus & Partners

Jalan Metro Pondok Indah TB-34 Jakarta Selatan 12310 Indonesia

Tel: +62 21 769 4234 Fax: +62 21 769 9903

E-mail: lsp-ip@rad.net.id

Website: www.lsp-lawoffice.com

4. Hadiputranto, Hadinoto & Partners

The Indonesia Stock Exchange Building, Tower II, 21st Floor
Sudirman Central Business District, Jl. Jendral Sudirman Kav. 52-53
Jakarta 12190, Indonesia
Tel: +62 21 515 5090 Fax: +62 21 515 4840
Website: www.hhp.co.id

5. Pacific Patent

11th Floor, Graha Niaga Jl. Jend Sudirman Kav 58,
Jakarta 12190 Indonesia
Tel: +62 21 250 5888 Fax: +62 21 250 5664
E-mail: pac86@indosat.net.id
Website: www.pacificpatent.com

6. PT Tilleke & Gibbins Indonesia

Lippo Kuningan, 12th Floor, Unit A Jl. H.R. Rasuna Said Kav. B-12, Kuningan
Jakarta 12940, Indonesia
Tel: +62 21 2971 8088 Fax: + 62 21 2971 8050
E-mail: indonesia@tilleke.com
Website: www.tilleke.com

8.5 อื่นๆ : ลิขสิทธิ์

- ตามหลักพื้นฐานเรื่องลิขสิทธิ์ของอินโดนีเซีย เป็นไปตามกฎหมายฉบับที่ 19 ปี 2002 (Law No. 19/2002 concerning Copyright) และที่ปรับแก้ภายใต้กฎหมายฉบับที่ 28 ปี 2014 (Law No. 28/2014 amend Law No. 19/2002 concerning Copyright) โดยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในอินโดนีเซียเป็นไปตามอัตโนมัติ เนื่องจากอินโดนีเซียเป็นสมาชิกของ Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works ดังนั้นผลงานของชาวต่างชาติที่ถูกตีพิมพ์ในประเทศที่เป็นสมาชิกของสนธิสัญญาดังกล่าว ก็จะได้รับ การคุ้มครองโดยอัตโนมัติในอินโดนีเซีย ลิขสิทธิ์ของอินโดนีเซียครอบคลุมการปกป้องการประดิษฐ์คิดค้นหรือนวัตกรรมใหม่ๆ รวมถึงงานวิทยาศาสตร์ งานศิลปะ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพลง ภาพถ่าย แผนที่ งานประดิษฐ์คิดค้น ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ หุ่น หนังสือตลับ งานเขียน ละคร เพลง การเต้นรำ การร่ายรำ ภาพวาด ประติมากรรม งานแกะสลัก สุนทรพจน์ สถาปัตยกรรม และอื่นๆ

- การคุ้มครองลิขสิทธิ์ครอบคลุมตลอดช่วงชีวิตของผู้เขียน/ ผู้ประพันธ์ และครอบคลุมหลังจากผู้เขียน/ ผู้ประพันธ์เสียชีวิตแล้ว 70 ปี
- ในกรณีที่เป็งานประพันธ์/ งานเขียน ที่ถือลิขสิทธิ์โดยหน่วยงานทางกฎหมาย การคุ้มครองลิขสิทธิ์ครอบคลุมหลังจากผู้เขียน/ ผู้ประพันธ์เสียชีวิตแล้ว 50 ปี
- หากลิขสิทธิ์นั้นมิใช่ผู้เป็นเจ้าของมากกว่า 1 คน สิทธินั้นจะยังคงอยู่จนกระทั่งผู้เป็นเจ้าของคนสุดท้ายได้เสียชีวิตไปแล้วไม่เกิน 70 ปี หลังจากนั้นสิ่งประดิษฐ์นั้นจะสามารถเปลี่ยนหรือยกให้ผู้อื่นต่อไป
- สำหรับผลงานบางชนิด การคุ้มครองลิขสิทธิ์จะมีระยะเวลา 70 ปี หลังจากการตีพิมพ์ครั้งแรก ได้แก่
 - โปรแกรมคอมพิวเตอร์
 - ภาพยนตร์
 - ภาพถ่าย
 - ฐานข้อมูล และ
 - ผลงานที่เกิดจากการดัดแปลงปรับเปลี่ยนใดๆ

มารยาททางธุรกิจและวัฒนธรรม

9.1 มารยาททางธุรกิจและธรรมเนียมปฏิบัติ

การจัดระบบตามลำดับชั้น

การจัดระบบตามลำดับชั้นมีบทบาทอย่างมากในวัฒนธรรมของอินโดนีเซีย ลำดับความสัมพันธ์ในการให้ความเคารพนับถือนั้นถือเป็นปกติที่แสดงให้เห็นจากสถานะ อำนาจ ตำแหน่ง และอายุ ทั้งในหมู่บ้านและที่ทำงาน ผู้ซึ่งอาวุโสที่สุดคาดหวังที่จะเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจของกลุ่ม โดยจะเรียกผู้ที่อาวุโสกว่า “Bapak” หรือ “Ibu” ซึ่งความหมายเช่นเดียวกับพ่อหรือแม่ ท่านหรือคุณผู้หญิง

ในอินโดนีเซียต้องระวังการแสดงออกและคำพูด ถึงแม้ว่าชาวต่างชาติไม่ได้ถูกคาดหวังให้เข้าใจในความแตกต่าง แต่สิ่งสำคัญหนึ่งที่พึงกระทำคือ ไม่ควรหยอกล้อ ตะโกนหรือทำให้ใครไม่พอใจ รวมทั้งข้อบกพร่องของแต่ละบุคคลควรจะซ่อนไว้เป็นการส่วนตัว คล้ายกับการตำหนิ ไม่ควรไปถึงที่บุคคลใดหรือกลุ่มใดเฉพาะ การแสดงออกในความอับอายนั้น ชาวอินโดนีเซียจะไม่แสดงออกโดยตรง ภาษาบาฮาซาอินโดนีเซียแท้ที่จริงมี 12 วิธีในการพูดว่า “ไม่” และมีอีกหลายวิธีในการพูดว่า “ใช่” แม้ว่าความหมายที่แท้จริงคือ “ไม่”

มารยาททั่วไป

1. การพบปะและการทักทาย

- การทักทายค่อนข้างเป็นทางการ ซึ่งแสดงออกถึงความเคารพนับถือ
- การจับมือเป็นการทักทายที่ใช้กันทั่วไปพร้อมกับคำว่า “Selamat Pagi/ Siang/ Sore/ Malam” (สวัสดีตอนเช้า/ตอนกลางวัน/ตอนเย็น/ตอนกลางคืน)
- ชาวอินโดนีเซียส่วนใหญ่จะโค้งศีรษะเพียงเล็กน้อย หรือนำมือของตนมาแตะที่หัวใจหลังจากที่จับมือถือเป็นการแสดงความเคารพต่อผู้ที่ทักทาย แต่หากเป็นผู้อาวุโสมากจะนำมือของผู้ที่ทักทายมาไว้ที่หน้าผากพร้อมกับโค้งศีรษะ ถือเป็นการแสดงความเคารพอย่างสูง
- เวลายืนหรือรับนามบัตร มือจะต้องจับที่นามบัตรทั้งสองมือ พร้อมกับโค้งศีรษะเล็กน้อย
- ถ้าคุณต้องแนะนำหลายคน จะต้องเริ่มจากผู้ที่มียุมากที่สุดหรือผู้อาวุโสที่สุดก่อนเสมอ
- คำนำหน้าเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงถึงสถานะ ถ้าคุณรู้ว่ามีคำนำหน้าจะต้องใช้คำนำหน้าก่อนชื่อ

- ชาวอินโดนีเซียบางคนมีชื่อเพียงอย่างเดียว แม้ว่าโดยทั่วไปจะมีชื่อจริงและนามสกุล โดยเฉพาะในกลุ่มชนชั้นกลางเชื้อสายจีน

- ชาวอินโดนีเซียจำนวนมากโดยเฉพาะในเกาะชวาจะมีชื่อที่ยาว ซึ่งจะถูกตัดให้สั้นลงเป็นการเรียกชื่อเล่นในการสนทนาในชีวิตประจำวัน

2. มารยาทในการให้ของขวัญ

2.1 มารยาทในการให้ของขวัญสำหรับคนจีน

- คำนึงถึงคุณภาพในการบอกปฏิเสธก่อนที่จะรับ แสดงให้เห็นว่าผู้รับไม่โลภมาก
- สิ่งของต้องหลีกเลี่ยงคือ กรรไกร มีด หรือเครื่องใช้ในครัวสำหรับหั่นอื่นๆ ที่แสดงว่าคุณต้องการตัดความสัมพันธ์
- ความประณีตในการห่อ โดยใช้สีทองและสีแดงเพื่อความเป็นมงคล
- ของขวัญจะไม่เปิดเมื่อได้รับ

2.2 มารยาทในการให้ของขวัญกับชาวมลายูหรือมุสลิม

- เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งต้องห้ามของศาสนาอิสลาม
- สารที่ประกอบอาหารจะต้องเป็น “ฮาลาล” ของที่ไม่ใช่ฮาลาลรวมถึงที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ หรือสิ่งที่แปลงมาจากหมู อาทิ เจลาติน (เนื้อสัตว์ฮาลาล หมายถึง สัตว์ที่ได้รับการฆ่าตามหลักศาสนาอิสลาม)
- ส่งและรับของขวัญด้วยมือขวาเท่านั้น

9.2 วัฒนธรรมทางธุรกิจของอินโดนีเซีย

ความหลากหลายของประชากรอินโดนีเซียและระบบความเชื่อที่ต่างกันทำให้การทำงานของผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศต้องเผชิญหน้ากับความสับสนในการศึกษาอย่างไม่คาดคิด ความพยายามในการพัฒนาเศรษฐกิจการเริ่มมีระบบราชการภายใต้แนวคิดในการปกครองแบบประชาธิปไตย การมีประชากรชาวมุสลิมจำนวนมากที่สุดในโลก ส่งผลให้ประเทศอินโดนีเซียเป็นหนึ่งในกลุ่มวัฒนธรรมที่น่าหลงใหลมากที่สุด และเป็นประเทศที่มีความสำคัญที่สุดประเทศหนึ่งในโลก โดยทางด้านธุรกิจนั้น อินโดนีเซียมีวัฒนธรรมการปฏิบัติทางธุรกิจที่แตกต่างจากประเทศส่วนใหญ่ในตะวันตก เนื่องจากรากฐานวัฒนธรรม การศึกษา และการอบรมที่แตกต่างกันในการปฏิบัติงาน

วัฒนธรรมทางธุรกิจของอินโดนีเซียค่อนข้างแตกต่างจากที่อื่น สิ่งแรกที่จะต้องทำความเข้าใจคือ อินโดนีเซียไม่ได้มีเพียงวัฒนธรรมเดียว อินโดนีเซียมีเกาะมากกว่า 17,000 เกาะ และมีกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมาก

อินโดนีเซียจึงเป็นประเทศที่รวมความแตกต่างของประชากรและวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง ซึ่งต่างมีความเชื่อมั่นในประเพณีท้องถิ่นที่แข็งแกร่ง แต่อยู่ร่วมกันอย่างมั่นคงภายใต้กฎและข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตามของรัฐบาล

ความสัมพันธ์ทางสังคมในวัฒนธรรมอินโดนีเซียมีอยู่ด้วยกัน 2 รูปแบบ รูปแบบแรกคือ มีกรอบอำนาจที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนระหว่างผู้นำและลูกน้อง และอีกประการหนึ่งคือ การยึดมั่นการรวมเป็นหนึ่งของแต่ละกลุ่มหรือชุมชน ซึ่งมีแนวคิดในการตัดสินใจร่วมกันเพื่อหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล

การบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงในอินโดนีเซียจึงเป็นไปอย่างยากลำบาก บ่อยครั้งที่ธุรกิจใครอบครัวจะไม่ยอมรับแนวทางปฏิบัติต่างชาติ โดยวิธีการส่วนมากที่พบเห็นคือ การให้ผู้จัดการและพนักงานปรับเข้ากับวัฒนธรรมองค์กรระหว่างประเทศ โดยการทำธุรกิจกับชาวอินโดนีเซียนั้นต้องเข้าใจวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง ก่อนที่จะวางแผนการดำเนินงานให้เสร็จสมบูรณ์ได้ ธุรกิจใครอบครัวมักมีความซับซ้อนทางวัฒนธรรมในการเปลี่ยนแปลงทั้งการดำเนินงานในสำนักงาน โรงงาน และธุรกิจ

9.3 พฤติกรรมทางสังคมของอินโดนีเซีย

อินโดนีเซียมีความหลากหลายทั้งในด้านวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา และการดำรงชีวิต เนื่องจากมีลักษณะภูมิประเทศเป็นหมู่เกาะ และประชากรอาศัยอยู่อย่างกระจุกกระจาย ในที่นี้จะกล่าวถึงลักษณะโดยทั่วไปในพื้นที่ส่วนใหญ่ของอินโดนีเซีย ดังต่อไปนี้

1. **ภาษา** ภาษาหลักที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร คือ ภาษาอินโดนีเซีย (Bahasa Indonesia) เนื่องจากมีภาษาท้องถิ่นอยู่เป็นจำนวนมากและแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ จึงมีการกำหนดภาษาราชการขึ้นมาเพื่อความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร และการเจรจาธุรกิจ
2. **ลำดับชั้น** สำคัญมากสำหรับสังคมอินโดนีเซีย สถานะของผู้คนควรจะได้รับคำแนะนำอยู่ตลอดเวลาตามสถานะ ตามอายุและตำแหน่งหน้าที่การงาน
3. **มารยาททางสังคม** โดยทั่วไปอินโดนีเซียให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นอย่างมาก
4. **ค่านิยม** ศาสนามีบทบาทที่สำคัญมากในสังคมอินโดนีเซีย ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้นค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมที่เกิดจากศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม เป็นสิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อฐานความคิดของชาวอินโดนีเซีย

5. การยืดหยุ่นเรื่องเวลา อินโดนีเซียมีทัศนคติที่แตกต่างในเรื่องของเวลา และส่วนมากมักจะมีความยืดหยุ่นในเรื่องของเวลา เมื่อมีการนัดประชุมหรือกำหนดระยะเวลาในการนัดหมาย จะพบเห็นได้ว่าการมาตามนัดหมายสายถือเป็นเรื่องปกติ

สภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต

10.1 ภาษา

ภาษาอินโดนีเซียคือ ภาษาประจำชาติ ภาษาราชการ ภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอน และสื่อสารในชีวิตประจำวัน ซึ่งภาษาบาฮาซาอินโดนีเซียนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีภาษาพื้นเมืองมากกว่า 300 ภาษา ที่ประชาชนส่วนหนึ่งของประเทศใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน

10.2 อาหาร

อาหารพื้นเมืองของประเทศอินโดนีเซียนั้น มีรสชาติจัดจ้าน เผ็ด คล้ายคลึงกับอาหารไทย แต่ชาวอินโดนีเซียส่วนใหญ่ไม่นิยมอาหารรสเปรี้ยว จะชอบอาหารรสหวาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณเมืองในเกาะชวา ภาคกลาง เช่น เมืองยอร์กยาการ์ตา เมืองโซโล เป็นต้น ซึ่งอาหารจะมีรสชาติหวานเป็นพิเศษ และโดยทั่วไปแล้วชาวอินโดนีเซียทานข้าวเป็นอาหารหลักเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ในอาเซียน

อาหารที่คล้ายคลึงกับไทยและมีชื่อเสียงนั้นมีหลายประเภท เช่น Sambal หรือน้ำพริกของอินโดนีเซียที่มีรสชาติเผ็ด มีการแบ่งเป็นหลายประเภท และมีส่วนประกอบที่ต่างกันออกไปตามแต่ละท้องถิ่น เช่น Sambal ของเกาะชวานั้นส่วนใหญ่จะมีส่วนประกอบหลักคือ พริกขี้หนูสีแดง มะเขือเทศ กะปิ น้ำพริกเผา กระเทียม หอมเจียว อาทิ Sambal Terasi, Sambal Tomat, Sambal Bajak ส่วน Sambal ของเกาะบาหลีนั้นมีส่วนประกอบหลักๆ คือ หอมแดง กระเทียม กะปิ น้ำมันพืช เกลือ พริกแดง อาทิ Sambal Matah, Sambal Ulek นอกจากนี้ ยังมีอาหารที่ขึ้นชื่ออีกชนิดคือ Tempe ที่ทำมาจากถั่วเหลืองนำไปหมัก คล้ายๆ ถั่วเน่าบ้านเรา จะนำไปทอดทานกับน้ำพริก หรือผัดกับผักแล้วแต่ความชอบ

Sambal Terasi

Sambal Matah Bali

Tempe ทอด

ความคล้ายคลึงของอาหารอินโดนีเซียกับอาหารไทย จึงทำให้ไม่เกิดอุปสรรคในด้านการรับประทานอาหารของคนไทยที่อาศัยอยู่ที่นี้ และนอกจากนี้ ในเมืองใหญ่ๆ อาทิ กรุงจาการ์ตา เมืองสุราบายา มีอาหารต่างชาติให้เลือกมากมายหลายชนิดตั้งแต่ร้านสตรีตและไวน์สูดทรู ไปจนถึงอาหารฟาสต์ฟู้ดชื่อดัง หรือแม้กระทั่งร้านอาหาร

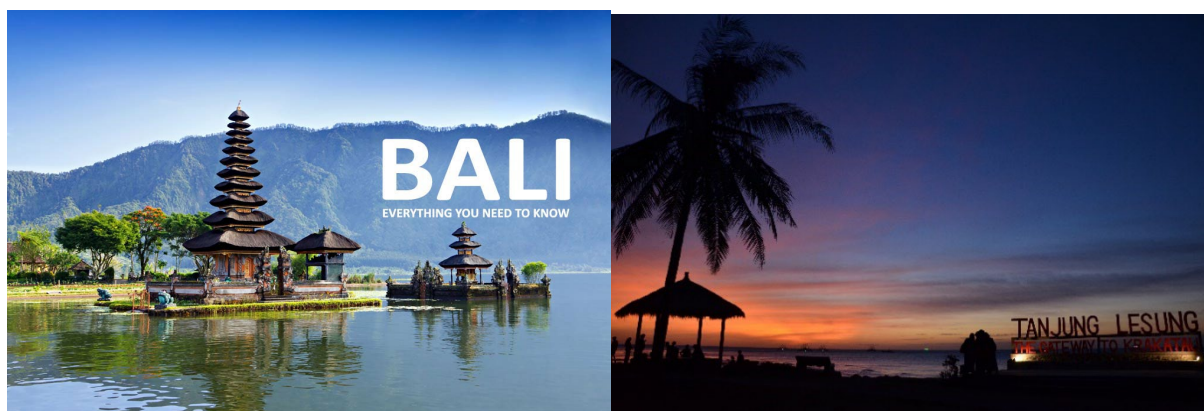
ไทยก็มีให้เลือกหลายระดับ หลายราคา ตั้งแต่ราคาสูงในห้างสรรพสินค้า ราคาระดับปานกลางที่ตกแต่งแบบโมเดิร์น ร้านอาหารซีฟู้ดเซฟกระทะเลเหล็กของไทย หรืออาหาร Street Food แบบไทยๆ อย่างจิ้มจุ่ม ส้มตำหรือคอหมูย่าง

10.3 ที่อยู่อาศัย

ที่อยู่อาศัยในอินโดนีเซียเติบโตอย่างรวดเร็ว เพื่อรองรับการเติบโตของประชากร โดยเฉพาะในเมืองสำคัญ อย่างกรุงจาการ์ตา อย่างไรก็ตามราคาของที่พักอาศัยจะขึ้นอยู่กับทำเลที่ตั้ง เช่น ย่านใจกลางเมืองอย่าง Thamrin, Sudirman, Setiabudi, Mega Kuningan, SBCD นั้นจะมีราคาสูง ตั้งแต่เดือนละ 5,000 เหรียญสหรัฐฯ ไปจนถึงประมาณ 1,000 เหรียญสหรัฐฯ ซึ่งอพาร์ทเมนต์เหล่านี้จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น ฟิตเนส สระว่ายน้ำ สนามเทนนิส เป็นต้น มาพร้อมกับระบบดูแลความปลอดภัยอย่างแน่นหนาตลอด 24 ชั่วโมง

10.4 การท่องเที่ยวและโรงแรม

ประเทศอินโดนีเซียมีโรงแรมจำนวนมากที่คอยรองรับนักท่องเที่ยวทั้งย่านศูนย์กลางเศรษฐกิจอย่างกรุงจาการ์ตา บันดุง สุราบายา และมาคาซาร์ รวมถึงศูนย์กลางการท่องเที่ยวระดับโลกอย่างบาห์ลี และเกาะต่างๆ ที่มีธรรมชาติมากมายล้อมรอบ อีกทั้งได้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น Tanjung Lesung

10.5 เงินตรา

หน่วยเงินประเทศอินโดนีเซียคือ รูเปียห์ หรือเรียกว่า IDR ข้อมูลการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศสามารถดูได้จากเว็บไซต์ธนาคารอินโดนีเซีย www.bi.go.id หรือธนาคารพาณิชย์ของอินโดนีเซีย

10.6 โรงพยาบาลรัฐ

โรงพยาบาลรัฐของอินโดนีเซียตั้งกระจายอยู่ในระดับจังหวัด อำเภอ แต่โรงพยาบาลที่มีเครื่องมือทางการแพทย์ครบครันในการรักษาดูแลผู้ป่วยจะตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมืองและจังหวัดที่สำคัญ แพทย์เฉพาะทางยังมีจำนวนน้อยมาก และส่วนใหญ่จะให้บริการอยู่ที่เมืองจาการ์ตาและเมืองขนาดใหญ่

โรงพยาบาลมีการจัดรูปแบบห้องพักที่หลากหลายเพื่อรองรับผู้ป่วยและญาติ เช่น ห้องพักเดี่ยว หรือห้องผู้ป่วยรวม ตลอดจนห้องพักส่วนตัวระดับ VIP ที่มีขนาดใหญ่ มีสิ่งของอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำส่วนตัว ระเบียง ตู้เย็น อาหาร เป็นต้น

10.7 โรงพยาบาลเอกชน

โรงพยาบาลเอกชนได้รับการควบคุมโดยรัฐบาล ซึ่งบางโรงพยาบาลจะดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไร เช่น องค์กรทางศาสนา แต่ก็มีโรงพยาบาลเอกชนจำนวนมากที่ดำเนินธุรกิจแบบหวังผลกำไร

โดยทั่วไปแล้วโรงพยาบาลเอกชนจะมีแพทย์เฉพาะทาง คลินิก ห้องวินิจฉัยโรค และตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมือง แพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลรัฐจะได้รับเงินค่าจ้างน้อย ดังนั้นจึงมักได้รับอนุญาตให้ไปปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลเอกชนเพราะจะได้รับเงินค่าจ้างที่มากกว่า การเลือกปฏิบัติงานนอกสถานที่ของแพทย์ส่วนใหญ่จะปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลเอกชน ซึ่งผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเอกชนจะต้องเสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงสำหรับค่าบริการทางการแพทย์ ค่ายา และค่าบริการของทางโรงพยาบาล

โรงพยาบาลเอกชนของอินโดนีเซียที่มีมาตรฐานสำหรับชาวต่างชาติ เช่น โรงพยาบาล Siloam โรงพยาบาล Mitra Keluarga โรงพยาบาล Graha Kedoya โรงพยาบาล Pondok Indah เป็นต้น

คลินิกสาธารณสุข

คลินิกสุขภาพในเขตชุมชนมีทั้งหมด 3 ประเภท ซึ่งประชาชนในชุมชนจะได้รับการดูแลรักษา

1. ศูนย์กลางทางด้านสุขภาพ
2. คลินิกการผดุงครรภ์
3. ศูนย์บริการทางด้านสุขภาพ

คลินิกสาธารณสุขในชนบทเปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมง คลินิกมีแพทย์และพยาบาลปฏิบัติหน้าที่ตลอด 24 ชั่วโมง ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และทันตแพทย์ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ คลินิกส่วนใหญ่จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ป่วย รวมทั้งร้านขายยา

คลินิกสำหรับชาวต่างชาติ

ในเมืองใหญ่อ่างกรุงจาการ์ตาที่มีชาวต่างชาติทำงานและอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากนั้น มีคลินิกที่รองรับชาวต่างชาติโดยเฉพาะ มีเครื่องมือที่ครบครันและทันสมัย แพทย์และพยาบาลสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างเช่น Clinic SOS International ที่เจ้าของกิจการเป็นแพทย์ชาวฝรั่งเศส เดิมทำงานอยู่ที่สถานทูตฝรั่งเศสประจำประเทศอินโดนีเซีย ร่วมก่อตั้งคลินิกนี้กับเพื่อนขึ้นมาในปี 2528 เพื่อให้เกิดมาตรฐานทางการแพทย์ และเพื่อรองรับชาวต่างชาติที่มีเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปัจจุบันมีสาขาจำนวนมากในนานาประเทศ เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฮองกง จีน ออสเตรเลีย เป็นต้น

10.8 ซูเปอร์มาร์เก็ต

ในเมืองใหญ่ๆ ของอินโดนีเซียมีซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ที่มีสินค้าหลากหลายทั้งอาหาร สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้านำเข้าจากต่างประเทศ รวมทั้งสินค้าไทย อาทิ

1. THE FOOD HALL SUPERMARKET

THE FOODHALL เริ่มต้นกิจการในปี 2533 ที่พลาซ่าอินโดนีเซีย ภายใต้ชื่อ SOGO ซูเปอร์มาร์เก็ต และจากนั้นในปี 2548 จึงได้ปรับรูปแบบให้ครบครันทันสมัยยิ่งขึ้น และเปลี่ยนชื่อกิจการเป็น THE FOODHALL

THE FOODHALL เติบโตและขยายสาขาไปตามแหล่งเศรษฐกิจสำคัญ โดยตั้งอยู่ภายในห้างสรรพสินค้าหลักทั่วกรุงจาการ์ตา และในฐานะที่เป็นผู้บุกเบิกและผู้นำตลาด THE FOODHALL มีการเลือกสินค้าที่ดีทั้งจากใน

ประเทศและนำเข้าสินค้าที่มีคุณภาพสูงจากต่างประเทศ รวมทั้งจำหน่ายผักผลไม้ เนื้อสัตว์ปีก และอาหารทะเลซึ่งได้รับการรับรองว่าสดทุกวัน

เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2557 ที่ผ่านมา THE FOODHALL ได้แยกตัวเป็นอิสระภายใต้การดำเนินการในนาม บริษัท PT Swalayan Sukses Abadi ซึ่งเป็นบริษัทเครือใหญ่ในอินโดนีเซีย คือ กลุ่มบริษัทของ PT Mitra Adi Perkasa. Tbk ซึ่งในปัจจุบันมี 10 สาขา ในห้างสรรพสินค้าชั้นนำทั่วกรุงจาการ์ตา

2. HERO SUPERMARKET

บริษัท HERO ซูเปอร์มาร์เก็ต (PT Hero Supermarket Tbk) เป็นบริษัทค้าปลีกสมัยใหม่ ที่มีอยู่ทั้งหมด 23 สาขาในห้างสรรพสินค้าชั้นนำทั่วไปอินโดนีเซีย ก่อตั้งขึ้นโดยนายมุฮัมมัดชาเลห์คูเนีย เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2514

ภายใต้กลุ่ม HERO มีร้านค้าทั้งไฮเปอร์มาร์เก็ต (Hypermarket) ซูเปอร์มาร์เก็ต (Supermarket) ร้านสะดวกซื้อ (Starmart) ร้านขายยา และร้านเฟอร์นิเจอร์ (IKEA) รวมทั้งหมด 6 ประเภท

HERO ซูเปอร์มาร์เก็ต เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและมีตำแหน่งทางตลาดในกลุ่มลูกค้าตลาดกลางและตลาดบน เป็นร้านค้าปลีกที่มีคุณภาพ นำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ดีที่สุดในแง่ลูกค้า โดยมีการคัดสรรอาหารสด ทั้งจากแหล่งในประเทศ และผลิตภัณฑ์ที่นำเข้ามาจากผู้ผลิตทั่วโลก จึงทำให้ HERO ซูเปอร์มาร์เก็ต เป็นอีกร้านค้าปลีกสมัยใหม่ที่เหมาะสมสำหรับลูกค้าที่ต้องการเลือกซื้อและมีรสนิยมบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

3. RANCH MARKET

บริษัท PT Supra Boga Lestari เป็นบริษัทซึ่งก่อตั้งโดยชาวอินโดนีเซีย ตั้งแต่ปี 2540 โดยในปีถัดมาบริษัทฯ ได้ซื้อแฟรนไชส์ Ranch Market ของสหรัฐอเมริกา และเปิดให้บริการอย่างเป็นทางการเป็นต้นมา

Ranch Market เน้นรูปแบบการจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคที่ครบครัน ใส่ใจเรื่องความสด สะอาด และสินค้าที่มีคุณภาพ มีทั้งสินค้าทั้งที่ผลิตภายในประเทศ และสินค้านำเข้าจากประเทศต่างๆ โดยบรรยากาศภายในซูเปอร์มาร์เก็ตได้รับการตกแต่งอย่างดีและเน้นการให้บริการที่เป็นเลิศ

ปัจจุบัน ปี 2564 Ranch Market มีสาขาทั้งหมด 16 สาขา ตั้งอยู่ในบริเวณห้างสรรพสินค้าใหญ่และศูนย์เศรษฐกิจสำคัญต่างๆ ทั้งในกรุงจาการ์ตา เมืองสุราบายา และมาลัง

Ranch Market เป็นซูเปอร์มาร์เก็ตเพียงแห่งเดียวในประเทศอินโดนีเซีย ที่เป็นสมาชิกของ “Global Compact Network” ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยสหประชาชาติ สำหรับธุรกิจที่มีนโยบายดำเนินการธุรกิจอย่างสร้างสรรค์ มีความมุ่งมั่น ที่จะปรับการดำเนินงานและกลยุทธ์การดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับหลักการด้านสิทธิมนุษยชน แรงงาน สิ่งแวดล้อมและต่อต้านการทุจริต เป็นต้น

นอกจากนี้ Ranch Market ยังได้รับการรับรอง ISO 22000 ด้านความปลอดภัยอาหาร และเป็นซูเปอร์มาร์เก็ตเพียงแห่งเดียวในอินโดนีเซียที่ได้รับการรับรอง HACCP 9000

10.9 ห้างสรรพสินค้า

ในเมืองใหญ่ของอินโดนีเซียอย่างเช่นกรุงจาการ์ตานั้น มีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ (Community Mall) ที่ทันสมัยเป็นจำนวนมาก อาทิ

1. Grand Indonesia

2. Plaza Indonesia

3. Central Park Mall

4. Kota Kasablanka

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

Ministry of Trade of the Republic of Indonesia

(Kementerian Perdagangan RI)

Jalan M. I. Ridwan Rais No. 5, Jakarta Pusat, DKI Jakarta 10110

Tel : +62 21-385 8171

E-mail : contact.us@kemendag.go.id

Web : www.kemendag.go.id

National Agency of Drug and Food Control (BPOM)

Jalan Percetakan Negara Nomor 23, Jakarta-10560-Indonesia

Tel : +62 21-424 4691

Fax : +62 21-426 3333

Web : <http://www.pom.go.id>

LPPOM MUI

11, Jl.Proklamasi No.51, RT.2/RW.2, Pegangsaan, Kec.Menteng, Jakarta 10320

Tel: +6221-3917853, +6221-31905266

Website : <https://mui.or.id/>

Email : mui-online@mui.or.id, admin@mui.or.id

Ministry of Industry of the Republic of Indonesia

(Kementerian Perindustrian RI)

Jalan Jend. Gatot Subroto Kav. 52-53, Jakarta Selatan, DKI Jakarta 12950

Tel : +62 21-525 5509, ext. 2666

Fax :+62 21-525 5609

Web : www.kemenperin.go.id

Indonesia Investment Coordinating Board

(Badan Koordinasi Penanaman Modal/ BKPM)

Jalan Jend. Gatot Subroto Kav. 44, Jakarta Selatan, DKI Jakarta 12190

Tel : +6221-525-2008

Contact Center OSS-C : +62807-100-2576

E-mail : info@bkpm.go.id

Web : www.bkpm.go.id

MINISTRY OF FINANCE
REPUBLIC OF INDONESIA

Ministry of Finance Republic of Indonesia

(Kementerian Keuangan Republik Indonesia)

Djuanda I Building Floor 6th, Dr.Wahidin Raya Street No.1, Jakarta 10710

Email : kemenkeu.prime@kemenkeu.go.id

Web: <https://www.kemenkeu.go.id/>

Directorate General of Customs and Excise – Ministry of Finance

(Direktorat Jendral Bea dan Cukai)

Jl. Jenderal A Yani Rawamangun, Jakarta Timur 13230

Tel : 1500-225

Web : www.beacukai.go.id

DIREKTORAT JENDRAL PAJAK

Directorate General of Taxes – Ministry of Finance

(Direktorat Jenderal Pajak : DJP)

Jalan Gatot Subroto, Kav.40-42, Jakarta 12190

Tel: +6621-525-0208

Fax: +6621-525-1245

Email: pengaduan@pajak.go.id, informasi@pajak.go.id

Web: www.pajak.go.id

Ministry of Justice and Human Rights

(Kementerian Hukum Dan Hak Asasi Manusia Republik Indonesia)

Jl. HR. Rasuna Said Kav 6-7 Kuningan, Jakarta Selatan, Jakarta, Indonesia 12940

Tel: +6221-5253004

Email: rahumas@kemenkumham.go.id

Web: <https://www.kemenkumham.go.id/>

Directorate General of Immigration – Ministry of Justice and Human Rights

(Direktorat Jenderal Imigrasi – Kementerian Hukum dan Hak RI)

Email: humas@imigrasi.go.id

Web: <https://www.imigrasi.go.id/>

Directorate General of Intellectual Property (DJKI)

(Direktorat Jenderal Kekayaan Intelektual – Kementerian Hukum & Hak R.I.)

Kementerian Hukum & Hak Asasi Manusia

Jl. HR. Rasuna Said Kav.8-9, Jakarta Selatan, Jakarta

Email: halodjki@dgip.go.id

Web: <https://www.dgip.go.id/>

Ministry of Manpower

(Kementerian Ketenagakerjaan Republik Indonesia)

Jalan Gatot Subroto Kav.51, Jakarta Selatan 12950

Tel: +6221-525-5733

Fax: +6221-525-6559

Web: <https://www.kemnaker.go.id/>
